

178228 -

Statistika 17.4.63

Poština plačana v gotovini

VESTNIK

SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO LRS

Št. 1

LETNIK II. 1963

178228
+

178228

VABILO K SODELOVANJU

Uredništvo bo prav rado objavljalo strokovne in druge prispevke iz področja izkušenj, metod in vsebine socialnega dela.

Objavljeni prispevki se bodo primerno honorirali. Prispevke pošljite uredništvu na naslov:

Anka Polak, Ljubljana, Cankarjeva 1/IV.

V S E B I N A :

Letno poročilo Sveta za socialno varstvo LRS za leto 1962	1
Delovni program Sveta in Sekretariata za socialno varstvo LRS za leto 1963	18
Socialno varstvo v občinskih statutih	28
Sveti občinskih skupščin	33
42. seja Sveta za socialno varstvo LRS, dne 13. februarja 1943 - dr. V. L.	38
Leopold Rupnik: Obravnavanje škode pri plačilih na invalidskih prejemkih	40
Nina Simonič: Delo socialnega delavca na sodišču in izkušnje ob kontroli izvajanja strožjega nadzorstva	46
Nina Simonič: Shema poročila za sodišče po čl. 439 ZKP za mladoletne prestopnike	66
Iz Višje šole za socialne delavce	71

PO 767/1964

L E T N O P O R O Č I L O

SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO LRS

za leto 1962

Svet za socialno varstvo LRS je v preteklem razdobju ob že utrjenih načelih preventivnih in kurativnih oblikah dela skrbi za človeka

- poglobljal in urejeval predvsem tiste probleme oz. področja, ki so bila začeta v letu 1961 in ki so izhajala iz konkretnih pogojev družbenega razvoja na podlagi sprejetih zakonskih predpisov (resolucija o otroškem varstvu, resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva, zakon o socialnih zavodih, zakon o rejništvu itd.). To je n. pr. problematika družinskega varstva v vse bolj zahtevnih pogojih življenja, vprašanja v zvezi z varstvom starih ljudi, invalidov, borcev in drugih kategorij ljudi, ki jih je Svet moral obravnavati in spremljati z namenom utrditi socialno varstvo v komuni.
- V preventivnem smislu je razvijal svojo dejavnost v tistih vprašanjih, ki pomenijo nadaljnje razvijanje socialnega dela izven ožjega področja socialnega varstva. To so predvsem področja socialnega dela v gospodarstvu, šolstvu, zdravstvu, socialnem zavarovanju itd., v katerih so bili v preteklem razdobju problemi in zahteve po reševanju teh, sicer nakazani, toda še ne obdelani. Ob taki usmeritvi se socialno delo vključuje v celotno družbeno ekonomski sistem, postaja nujen element dvigovanja proizvodnosti v gospodarstvu, življenjskega standarda v komuni in tudi pomaga k uspehu na drugih področjih, v šoli, v zdravstveni ustanovi in drugod.

Nadaljevanje procesa poglobljanja in vključevanja socialnega dela v celotni družbeni napredek pomeni odpravljanje karakteristike stare socialne in se v tem smislu že lahko opazja napredek v pojmovanju socialnega dela v komuni in drugod. Relativno hitro organiziranje strokovnih služb socialnega varstva v obliki centrov za socialno delo pomeni napredek in večjo širino v preventivnem smislu. Potrebe po kvalificiranem in strokovnem kadru se uveljavljajo hitreje in lahko ugotovljamo za to leto znaten napredek.

Posebno pozornost je posvečal Svet tudi nekaterim širšim vprašanjem, pri kate-

rih je kot iniciator in koordinator začel organizirati dolgotrajnejše akcije. To so področja otroškega varstva, rehabilitacije invalidnih oseb in z njo povezano vprašanje posebnega šolstva, širše obravnavanje problemov vojaških vojnih invalidov in borcev in še nekatera druga. Sodelovanje s sveti (šolstvo, zdravstvo), zavodi (socialnega zavarovanja, zaposlovanje delavcev, rehabilitacije itd.) ter družbenimi organizacijami (Zveza prijateljev mladine, Združenje borcev, RK, Konferenca za družbeno aktivnost žensk in drugo) je že ustvarilo koristen sistem sodelovanja in obravnavanja teh problemov na mnogo širši osnovi, kakor bi jih zmožgel reševati en sam resor.

Svet je kot kolegijski organ obravnaval na svojih sejah kompleksna vprašanja in izdal potrebna strokovna navodila, priporočila in mnenje ne samo ljudskim odborom, temveč tudi drugim upravnim in strokovnim organom in družbenim organizacijam. Izmed 26 točk dnevnega reda 7 zasedanj Sveta za socialno varstvo, navajamo le najbistvenejše:

- Decentralizacija služb varstva invalidov in borcev NOV
- Problemi šolanja otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja
- Kategorizacija in evidenca otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju v LR Sloveniji
- Problematika otroškega varstva s posebnim ozirom na izvajanje Resolucije LS LRS o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu
- Nastanitveni problemi starih ljudi
- Družbeno upravljanje pri ljudskih odborih na področju socialnega varstva
- Problematika splavov v LRS
- Organizacija in način poslovanja sklada LRS za socialne zavode
- Analiza delovanja centrov za socialno delo v LR Sloveniji
- Kadri v socialnih službah.

Svet je poleg kolegijskega načina obravnavanja posameznih vprašanj deloval tudi preko svojih 4 stalnih komisij, v katerih deluje 12 članov Sveta. V komisijah so vključeni poleg članov sveta tudi številni predstavniki družbenih organizacij in strokovnjaki, kar daje mnenjem in stališčem Sveta primerno širino obravnavanih vprašanj, pa tudi potrebno strokovnost.

Svet je na svojih zasedanjih s posebno skrbjo odločal, v kakšnih oblikah naj se ta stališča konkretizirajo. Ugotovil je, da številna priporočila, ki jih izdajajo družbeni organi, dostikrat ne dosejajo zadovoljivih rezultatov. Zato so bile potrebne tudi od strani Sveta premišljene odločitve v tem smislu.

DELO SEKRETARIATA

Sekretariat je pripravil analize, poročila in ostale materiale za seje Sveta. Poleg tega je kot upravni organ izvajal upravne naloge na tistih področjih, za katere je v smislu zakonskih in ostalih predpisov pristojen.

Sekretariat ima 3 strokovne skupine (varstvo družine, varstvo odraslih, zadeve vojaških vojnih invalidov in bivših borcev), študijske skupine za napredek socialnega dela ter službe za splošne ekonomske analize, za kadre, za pravne in splošne zadeve.

Pri sekretariatu je za posamezna vprašanja formiranih 15 stalnih in občasnih komisij iz številnih družbenih in strokovnih sodelavcev.

Že v lanskoletnem poročilu nakazan problem dvojne orientacije v delu sekretariata, in sicer izrazito analitično instruktorske in upravne funkcije II. stopnje, je bil v tem letu z decentralizacijo invalidskih in zadev borcev v celoti odpravljen.

Formiranje študijske skupine je zahtevala predvsem potreba po bolj temeljitem in bolj načrtnem študiju posameznih vprašanj socialnega dela. Program dela te skupine daje tudi celotnemu sekretariatu večje obeležje analitično proučevalnega instruktorskega organa.

Delo študijske skupine se razvija tudi v smeri aktiviranja drugih strokovnih organov, ki pri svojem delu zadevajo na družbeno socialne probleme.

Ob nakazani orientaciji je bil sekretariat iniciator obsežnejših študij. Z republiškim Zavodom za napredek gospodinjstva je sklenil pogodbo za izdelavo študije "Programiranje na področju otroškega varstva". Sociološki inštitut izdeluje študijo "O potrebah starejših ljudi", "O nastanitvenih problemih starih ljudi" pripravlja analizo Urbanistični inštitut, o problemih delikventne mladine izdeluje analizo Kriminološki inštitut itd. Socialno varstvo dobiva na tak način potrebno dokumentacijo in strokovno utemeljitev, predvsem pa se tako na strokovno in družbeno utemeljenih analizah povezuje z ostalimi faktorji v enotno akcijo. S tem odpravlja zaostajanje znanstveno in strokovno utemeljenih potreb na področju socialnega varstva, kar je bilo v preteklosti najbolj tipična in obenem največja pomanjkljivost za to področje.

Zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov je sekretariat stremel k organiziranju usposabljanja novih in izpopolnjevanju sedanjih kadrov z novimi oblikami usposabljanja. V letu 1962 je sekretariat organiziral 13 strokovnih seminarjev s 516 udeleženci v skupnem trajanju 89 dni in 102 vnaprej pripravljenimi referati, ki so bili pozneje posebej publicirani. Takšno usposabljanje kadrov in dodajanje novih izsledkov že kvalificiranim kadrom, je bistveno dvignila kvaliteto dela, formirala boljše profile kadra in že skoraj odpravila problem fluktuacije, ki je bila zelo karakteristična za socialno varstvo v prejšnjem obdobju.

Materialni bazi socialnega varstva je sekretariat v preteklem letu posvetil mnogo pozornosti. V tem letu je zbral osnovne podatke in pokazatelje, ki dajejo trdnejšo osnovo bodočem planiranju izdatkov investicij. Službe socialnega varstva v komuni lahko nastopajo z bolj dokumentiranimi potrebami, čeprav še ne z natančnimi ekonomskimi računi.

Svet in sekretariat sta torej v enoletnem izvajanju Resolucije LS o nalogah komune na področju socialnega varstva iskala najprimemnejših oblik za njeno realizacijo. Nekateri uspehi zadovoljujejo, če jih ocenjujemo predvsem kot začetek doslednega izvajanja njenega osnovnega smisla - da je komuna z njenimi organizmi temeljni izvajalec socialne politike v ožjem in širšem smislu. Nekateri pozitivni začetki in uspehi so že realizacija omenjenih načel resolucije, med drugim tudi na sledečih področjih:

Družbeno upravljanje

Svet je v preteklem letu posvetil posebno skrb organom družbenega upravljanja na področju socialnega varstva v okrajih in občinah. Sveti so mnogo prispevali k uspehom, čeprav niso v celoti izpolnili svojih nalog. V več primerih so bili še

vedno preveč usmerjeni v izvrševanje upravnih funkcij in ožjih nalog socialnega varstva, manj uspešno pa so opravljali naloge usmerjevalca in oblikovalca socialne politike. Seveda so precejšnje razlike med ljudskimi odbori mest in razvitejših centrov ter med manjšimi, ekonomsko slabše razvitimi občinami, kjer pa so socialni problemi najtežji.

V preteklem letu je delovalo na področju socialnega varstva občinskih ljudskih odborov 96 svetov z 897 člani, kar pomeni povprečno 9 članov na en svet oziroma 13 članov na posamezno občino. Poleg svetov je delovalo še 190 različnih komisij in odborov.

Glede števila svetov, komisij, odborov in državljanov, ki v teh organih sodelujejo, smo napravili velik korak naprej.

V prejšnjem letu se je v družbenem upravljanju v socialnem varstvu pojavila močna tendenca združevanja svetov. Ta težnja se še nadaljuje. Svet je smatral, da je združevanje svetov oziroma ukinjanje svetov za varstvo družine v občinah neprimeren ukrep.

Potreba po sistematičnem usposabljanju družbenih organov je vedno bolj očitna. Sekretariat pripravlja okvirne programe seminarjev za člane družbenega upravljanja, katere bo s pomočjo delavskih univerz v prihodnje sistematično izvajal.

Stanovanjske in krajevne skupnosti

Svet za socialno varstvo LRS je večkrat razpravljal o nalogah krajevnih skupnosti na socialnem področju in poslal občinskim svetom priporočila o njihovih nalogah. Posebej je bilo analizirano otroško varstvo in varstvo mladine ter družbena skrb za odrasle, nakazane pa so bile tudi oblike, kako naj bi te naloge najbolj uspešno reševali.

Krajevne skupnosti socialnega dela v celoti še niso razvile, razen na področjih otroškega varstva in varstva starih ljudi. Ker bistvenega napredka od lanskega leta ni bilo, je Svet smatral za svojo dolžnost globlje proučevati delo krajevnih skupnosti. Pripravil je obširen program proučevanja in izdelal za Glavni odbor SZDL osnovne teze za socialno delo v komunalnem sistemu.

Ker večina osnutkov občinskih statutov nezadovoljivo obravnava problematiko socialnega varstva, je sekretariat ob sodelovanju družbenih delavcev in strokovnjakov obdelal 23 osnutkov statutov (na prvi seji bo obravnaval ta material tudi svet), da bi na osnovi tega konkretno pomagal občinskim komisijam za statute pri njihovi izdelavi.

Centri za socialno delo

Centri za socialno delo so postali sestavni del komunalnega mehanizma za strokovno obravnavanje problemov na tem področju. V letu 1961 je bilo ustanovljenih prvih 5 centrov za socialno delo, v letošnjem letu pa 4 (Nova Gorica, Novo

mesto, Trbovlje in v občini Ljubljana - Šiška). Nadaljnjih novih 6 centrov za socialno delo bo začelo z delom že v začetku 1963. leta.

Svet za socialno varstvo je razpravjal o delu centrov za socialno delo ter ugotovil, da se centri razvijajo skladno z družbenim razvojem in skladno s kadrovskimi in materialnimi možnostmi. Predvidevamo, da bo v naslednjih dveh letih ustanovljeno še 21 centrov za socialno delo, predvsem pri večjih občinskih ljudskih odborih. Centri postopoma prevzemajo od upravnih organov vse strokovne zadeve na področju socialnega varstva, predvsem pa že izvajajo načrten program preventivnega dela. Temeljni kadri v centrih so diplomirani socialni delavci, sodelujejo pa tudi drugi strokovnjaki, predvsem pedagogi, psihologi, zdravniki itd. Centri so finančno samostojni, zanje velja načelo družbenega upravljanja ter nagajevanje po delovnem učinku.

Utrjevanje metod in vsebine dela v centrih je bilo poglobljeno delo v letu 1962. To delo bo potrebno še okrepiti ter nanje načrtno in hitreje prenašati zadeve s področja socialnega varstva. Dosedaj so se uveljavili predvsem na področju varstva otrok in družine ter varstva odraslih.

Kadri v socialnem varstvu

Za preteklo leto lahko pri kadrih v socialnem varstvu ugotovimo bistveno izboljšanje. Število kadrov se je povečalo, glede izobrazbe pa so prav tako nastale kvalitativne spremembe.

V letu 1961 je bilo v upravnih organih socialnega varstva okrajev in občin 227 uslužbencev, od tega 136 ali 60 % z nižjo izobrazbo, 91 ali 40 % pa s srednjo, višjo in visoko izobrazbo.

Po decentralizaciji invalidskih zadev in zadev borcev NOV na občinske ljudske odbore in po ustanovitvi strokovnih služb v občinah (socialnih centrih) pa je v upravnih organih socialnega in invalidskega varstva okrajnih in občinskih ljudskih odborov 217 uslužbencev splošnega socialnega varstva in 115 uslužbencev za zadeve borcev in VVI. V centrih za socialno delo je 61 uslužbencev, skupno torej v vsej Sloveniji 393 uslužbencev socialnega varstva (47 % z nižjo in 53 % s srednjo, višjo in visoko izobrazbo).

V socialnih službah imamo vsako leto več diplomiranih socialnih delavcev, ki se vključujejo na različna področja. V občinskih ljudskih odborih jih je sedaj 39, v centrih za socialno delo 29, v tajništvi za notranje zadeve 16, v gospodarskih organizacijah 35, v zavodih za socialno zavarovanje 15, ostalo pa v družbenih organizacijah in drugod.

V preteklem letu se pri uveljavljanju socialnih služb opaža viden napredek prav v tem, da socialni delavci obravnavajo nova področja, zlasti gospodarstvo, kjer se je profil in področje dela razmesoma že močno utrdilo.

Interes za uvajanje socialnih služb v šole kažejo prosvetni organi in šole same,

zaradi finančno kadrovskega zapreka pa kljub temu v šolstvu še ni študentov s tega področja. Veliko zanimanje za socialno delo je tudi v zdravstvenih ustanovah, zavodih socialnega zavarovanja, zavodih za rehabilitacijo itd.

Pri usposabljanju kadrov je Višja šola za socialne delavce edina ustanova za izobraževanje kadrov za socialne službe. Šola usposobi na leto približno 60 socialnih delavcev. Sekretariat je v tem letu, enako kot prej, tesno sodeloval z Višjo šolo za socialne delavce pri izpopolnjevanju učnih programov, diplomskih nalog, pri kadrovanju študentov in pri popularizaciji in uveljavljanju stroke, pri pripravljanju tečajev in seminarjev, ki so ena izmed uspešnih oblik izpopolnjevanja kadrov na delovnem mestu.

Materialno vprašanje socialnega varstva

Svet je materialna vprašanja socialnega varstva obravnaval v letu 1962 s posebno skrbjo.

Financiranje socialnega varstva se je v letu 1962 izboljšalo. Občinski ljudski odbori so za potrebe socialnega varstva zagotovili večja sredstva kot v preteklih letih. Čeprav so se ta sredstva delno povečala tudi zaradi nove oblike financiranja ljudskih odborov (prenos na občine), sedanja finančna sredstva kljub temu po mnenju Sveta še vedno ne zadoščajo in bo potrebno v naslednjih letih dokumentacijo še izboljšati.

Občinski ljudski odbori so v smislu resolucije o nalogah komune na področju socialnega varstva začeli ustanavljati občinske socialne sklade za financiranje socialnega varstva. Teh skladov je sedaj v LR Sloveniji 11 (v letu 1961 je bil 1 sklad). Na komunah je tudi 33 skladov za varstvo otrok. Formirajo se v glavnem iz prispevkov v "Tednu otroka". Toda ti skladi so majhni (največji sklad ima občina Ravne - 4 milijone, najmanjša pa občine Beltinci in Lendava 13 000 oz. 11 000 din). Poleg teh skladov ima občina Metlika sklad za varstvo borcev in spomeniško varstvo (1 300 000.-), občina Celje pa sklad za zadeve invalidov in borcev NOV (10 500 000.-).

Svet je ob obravnavanju materialnih vprašanj socialnega varstva v komunah upošteval težnje komun in stremel, da se realizira predvsem sledeča politika:

1. Skladno s konkretnimi pogoji naj se po možnosti ustanavljajo v komunah enotni skladi socialnega varstva iz katerih se bodo financirale vse potrebe socialnega varstva, vendar tako, da se ne izključuje možnosti ustanavljanja tudi drugih skladov (za otroško varstvo, za borce itd.).
2. V sklade naj bi se ne stekala samo proračunska sredstva ljudskih odborov kot dotacije, temveč predvsem tudi druga sredstva (gospodarskih organizacij za otroško varstvo in slično).
3. Socialni skladi bi postali tudi nosilci lastninskih pravic nepremičnin (n.pr. kmetijsko posestvo ostarelih kmetov) katerim bi skladi tako zagotovili redne

družbene denarne pomoči.

Občinskim skladom bo treba tudi v prihodnje posvetiti vso skrb in še nadalje iskati najprimernejše oblike njihovega formiranja.

Financiranje zavodov socialnega varstva

Zakon o socialnih zavodih je uredil financiranje obširnega področja socialnega varstva.

V letu 1962 se je hitreje urejevalo financiranje teh zavodov, ki so po zakonu postali ekonomsko popolnoma samostojni. Vsi socialni zavodi v pristojnosti socialnega varstva so v smislu novega zakona o socialnih zavodih sprejeli v letošnjem letu nova pravila o organizaciji in delu ter pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. Osebnih dohodki delavcev in uslužbenecv so se povečali za približno 45 %. To je utemeljeno zaradi izredno nizkih osebnih dohodkov v prejšnjih letih. Sekretariat za socialno varstvo LRS je storil številne ukrepe, da bi prehod zavodov na ekonomsko samostojnost čimbolj pospešil. Po enoletni praksi se je pokazalo, da je novi način financiranja socialnih zavodov vplival pozitivno na njihov razvoj.

Investicije v socialnem varstvu

V letu 1962 je bilo porabljeno za negospodarske investicije socialnega varstva 556 036 000,- din. Čeprav predstavljajo te investicije v letu 1962 za 74,1 % več kot v letu 1960 oziroma za 32,2 % več v primerjavi z letom 1961, še vedno ne dosegajo dejanskih letnih investicijskih potreb, ki znašajo okrog 700.000.000,- din.

Glavni poudarek pri negospodarskih investicijah socialnega varstva je bil na razvoju varstveno vzgojnih ustanov in počitniških letovanj in sicer 416.440.000,- din za vse ostale vrste socialnih zavodov pa le 139 596 000 din.

Republiški sklad za socialne ustanove

Pomembno vlogo pri investiranju socialnih zavodov je odigral republiški sklad za socialne ustanove, ki je v preteklem letu že začel delovati po smernicah resolucije Ljudske skupščine LRS o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962. Letos je dobilo denarna sredstva iz tega sklada 15 socialnih zavodov v skupnem znesku 51 300 000 din s čimer je bilo angažiranih še 192 milijonov sredstev ljudskih odborov. V prihodnjem letu bo sredstva sklada Svet delil le po javnem razpisu kot posojila. Prvi razpis je bil že objavljen v Uradnem listu LRS.

Sklad upravlja Svet za socialno varstvo LRS po posebnem upravnem odboru na osnovi pravil o poslovanju sklada, ki ga je potrdil Izvršni svet Ljudske skupščine

VARSTVO VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV IN BORCEV NOV

Reševanje problemov vojaških vojnih invalidov in borcev NOV ima v preteklem letu pomemben značaj široke družbeno-politične akcije. Že v prejšnjem letu je Izvršni svet LS LRS na osnovi analize Sveta za socialno varstvo LRS in Zveze združenj borcev NOV Slovenije nakazal neodložljive naloge, da je treba težišče reševanja problematike vojaških vojnih invalidov in borcev prenesti v pristojnost občinskih ljudskih odborov. Napredek pri razvoju občin je zahteval odpravo dokaj centraliziranega reševanja zadev na področju varstva udeležencev NOB, predvsem vojaških vojnih invalidov.

Prenos invalidskega varstva in varstva borcev po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških vojnih invalidih iz leta 1962 je bil opravljen v zelo kratkem času. S 1. julijem 1962 so upravni organi občin začeli z delom na prvi stopnji invalidskega varstva, okraj pa je postal organ druge stopnje.

Da bi zagotovili čimboljše funkcioniranje socialne službe v občini je sekretariat aktivno posegel v akcijo za pridobitev in nastaviitev novih kadrov, ki imajo tudi primerne strokovne, moralne in politične kvalifikacije. Na takšen način je bilo na novo pridobljenih 77 uslužbencev, ki so prevzeli posle ob decentralizaciji. Sekretariat Sveta je za usposobitev 111 uslužbencev za to področje organiziral 3 po 14 dni trajajoče seminarje in obvezno prakso na okrajih.

Po priporočilu sekretariata in njegovi podpori ob sodelovanju Zveze združenj borcev na terenu, so občinski ljudski odbori imenovali posebne komisije za vsestransko obravnavanje problematike udeležencev NOB, ki opravljajo svoje delo kot družbeni organ.

Delo s komisijami

Sekretariat je prenesel svoje naloge, ki jih je imel kot organ druge stopnje, na upravne organe okraja. Poleg tega je opravljal vse strokovne, organizacijske in administrativne posle za komisije, ki po predpisih na republiškem nivoju rešujejo splošne in konkretne probleme udeležencev NOV. Administrativna komisija IS LRS je obravnavala 322 predlogov za podelitev izjemnih pokojnin po 80. čl. ZPZ. Komisija IS LRS po 172. členu ZPZ pa je v letu 1962 obravnavala 2 250 predlogov na 23 sejah.

Komisija pri IS LRS za vprašanja borcev obravnava v tesnem sodelovanju s se-

ekretariatom Sveta celotno problematiko invalidov in borcev (zaposlovanje, pre-kvalifikacija, šolanje, zdravljenje itd.). V letu 1962 je obravnavala 43 primerov republiških priznavalnin. Enako sodeluje sekretariat Sveta s komisijo IS LSLRS, ki rešuje stanovanjsko problematiko borcev NOV.

Pri sekretariatu Sveta je tudi komisija za invalidska svojstva ter komisija za odobranje regresa za nakup motornih vozil za invalide NOB. Ta komisija je v letu 1962 odobravalala zvezni regres za nakup 35 motornih vozil za invalide naj-težjih kategorij.

Strokovna skupina sekretariata za zadeve borcev in invalidov se je že v letu 1962 dokaj uveljavila kot analitični organ na področju invalidskega varstva. V tem svojstvu je obravnavala osnutek zakona o vojaških vojnih invalidih, prou-čila načrt pravilnika o klimatskem in topliškem zdravljenju invalidov, izdelala študije o invalidskem dodatku ter analizirala prevedbe po predpisih pravilnika o delu zdravniških komisij.

Priznavalnine

Poleg 43 priznavalnin, ki smo jih v preteklem letu podelili na republiški ravni, so občinski ljudski odbori dodelili 936 priznavalnin, okrajni ljudski odbori pa 149. Povprečje občinske priznavalnine je 5 992 din, okrajne 9 926 din, povpreč-je republiške priznavalnine pa je 11 283 din. Zdravstveno zavarovanje iz naslo-va prizawalnin razen republiških s pravnimi predpisi še ni urejeno. Sekretariat IS LRS za delo je ob sodelovanju našega Sveta že izdelal osnutek tega zakona.

Stanovanjski problem borcev NOV

Dokaj pereče je še vedno stanovanjsko vprašanje borcev. Od 2 957 primerov v letu 1960 so podjetja in občine dosedaj rešile 2 152 primerov. Od tega je zapo-slenih borcev 1 767, nezaposlenih pa 385. Ob koncu leta 1962 je še 805 nere-šenih primerov med katerimi je 424 zaposlenih borcev NOV, 381 pa nezaposle-nih. Občine so v letu 1962 angažirale za gradnjo stanovanj za nezaposlene bor-ce 598 044 000 din, republiški stanovanjski sklad pa je nekaterim občinam do-dal 25% planiranih investicij iz lastnih sredstev. V letu 1962 je ta sklad raz-delil 120 milijonov dinarjev, gradnjo stanovanj za borce pa bo treba podpirati še v prihodnje.

Rehabilitacija in ortopedski pripomočki za vojaške vojne invalide

Na področju rehabilitacije vojaških vojnih invalidov se je stanje v letu 1962 nekoliko izboljšalo. Ugodnosti uredbe o poklicni rehabilitaciji vojaških vojnih invalidov je v letošnjem letu izkoristilo 133 invalidov (v letu 1961 104 invalidi). Čeprav imamo med invalidi 4 669 oseb, ki še niso stare več kot 45 let, večjega odziva na rehabilitacijo ne moremo pričakovati, ker so sedanje oskrbnine pre nizke in nestimulativne.

V Sloveniji imamo 4 510 vojaških vojnih invalidov, ki so upravičeni do ortopedskih pripomočkov. V letu 1961 smo za ortopedijo porabili 39 000 000 din, v letu 1962 pa 49 000 000 din. Strokovna služba za varstvo borcev in invalidov sekretariata Sveta in strokovnjaki Zavoda za socialno zavarovanje so že lani in letos skupno proučevali vprašanje, kako izboljšati in poceniti proizvodnjo ortopedskih pripomočkov. Prehod z obrtniškega načina dela na industrijski način proizvodnje s kooperacijo med ortopedskimi podjetji je edina rešitev in jo bodo morali podpreti tudi drugi činitelji.

V celoti se je v letu 1962 skrb ljudskih odborov za reševanje problemov borcev močno povečala v primerjavi s prejšnjimi leti, saj so ljudski odbori porabili okrog 350 milijonov dinarjev za različne oblike njihove zaščite.

Povečana skrb za človeka v komuni, ki je dobila svoj poudarek z opravljenim prenosom pristojnosti zadev invalidov in borcev na občinske ljudske odbore, nima več značaja ozkega reševanja njihovih problemov samo z zakonskimi pravicami, ampak je ta zaščita širša in vsklajena s celotno možnostjo komune pri reševanju problemov svojih občanov.

VARSTVO DRUŽINE

Na področju varstva družine je bil dosežen določen napredek. Prejšnja leta so bili obravnavani predvsem posamezni problemi na področju družine, letos pa je bila dejavnost razširjena v smislu celovitega obravnavanja družinskega varstva, zlasti pa področje otroškega varstva.

Svet za socialno varstvo je v zvezi z izvajanjem resolucije vsklajeval delo republiških činiteljev, Zveze prijateljev mladine Slovenije, Konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije, Sveta za šolstvo LRS in drugih, ki so skupno in vsak po svoji dejavnosti sodelovali z odgovornimi činitelji v okrajih, komunah in krajevnih skupnostih.

Ob uresničevanju resolucije je bil dosežen napredek v tem, da je problem otroka po celi vrsti razprav, ki jih je sprožila resolucija, osvetljen z vseh strani: z ekonomske, socialne, zdravstvene in vzgojne, kar je prispevalo k utrditvi sistema otroškega varstva v komuni in v stanovanjskih skupnostih. Vendar kljub doseženim uspehom to važno področje družbene dejavnosti zlasti v materialnem smislu še vedno zaostaja za potrebami in možnostmi razvoja na posameznih območjih in v celoti. Vzroki za to so predvsem v nepravilnem vrednotenju teh problemov s strani komun in krajevnih skupnosti, delovnih organizacij, staršev in samoupravnih organov in pomanjkanju materialnih sredstev.

Odgovorni gospodarski činitelji in tudi sindikati, so pri analiziranju proizvodnosti med negativnimi vzroki premalo upoštevali neurejemo varstvo otrok zaposlenih staršev, predvsem matere.

Komune in krajevne skupnosti so odločno premalo skrbele za razvoj organiziranega varstva otrok. Prostorov za otroke še vedno niso načrtno vključili v urbanistične programe.

Za razvoj in vsestranski napredek otroškega varstva ni bilo trdne materialne podlage. Razvoj mreže otroškega varstva ni bil upoštevan v družbenih načrtih za leto 1962. (V družbenih planih za leto 1962 v okraju Celje so n. pr. za otroško varstvo namenili le 8 milijonov, v okraju Maribor 3 678 000 din itd.). Tudi sredstva za redno poslovanje obstoječih zavodov in drugih oblik otroškega varstva, se po resoluciji na splošno niso zvišale. Za poslovanje obstoječih zavodov otroškega varstva je bilo porabljenih skupaj 684 milijonov dinarjev sredstev, od tega iz skladov za šolstvo in proračunov ljudskih odborov 64 %, t. j. 3 300 din mesečno na otroka ter iz prispevkov staršev 29 %, 7 % pa iz prispevkov gospodarskih in drugih organizacij ter iz lastnih sredstev.

V LR Sloveniji je sedaj 198 zavodov otroškega varstva (v letu 1961 197 ustanov), v katerih je 12 178 (v letu 1961 12 704) otrok do 15. leta starosti (2,7 % vseh otrok). Na tisoč zaposlenih v družbenem sektorju je 27,9 otrok in mladine vključenih v varstvene ustanove. V različne druge oblike varstva in družbene vzgoje je vključenih še približno 10 % otrok do 15. leta starosti. Odprli so približno 30 otroških sob v krajevnih skupnostih. Malico je dobivalo na osnovnih šolah 75 % otrok, kosilo pa 3 % otrok. Na letovanjih je bilo v letu 1962 približno 40 000 otrok. V primerjavi s prejšnjim letom se kapacitete otroškega varstva niso povečale.

Ljudski odbori bodo morali bolj načrtno izvajati politiko otroškega varstva, ki bo morala biti določeneje izražena v komunalnih statutih. Predvsem bodo morali v komunah usposobiti samostojne družbene organe - svete za varstvo družine kot koordinatorje te dejavnosti.

Ostali problemi otroškega varstva

V letu 1962 je Svet na temelju družinske zakonodaje spremljal zlasti vprašanja nepopolnih družin, skrbništva, rejništva, posvojitve, vprašanja otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, vprašanja vzgojno zanemarjenih otrok, delikventne mladine itd.

Organi socialnega varstva so izvajali v tem letu družbeno varstvo nad skupaj 16 595 otroci in mladine, od tega nad 2 719 otroki padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, 1 448 otroci brez roditeljev, 5 490 vzgojno zanemarjenimi in vzgojno ogroženimi otroci, 3 712 telesno in duševno defektnimi otroci, 1 233 zdravstveno ter 1 993 ekonomsko ogroženimi otroci. Od tega živi pri starših ali sorodnikih 80 % otrok, v rejniških družinah 11 % in v raznih socialnih zavodih 9 % otrok.

Organi socialnega varstva so tudi v tem letu skrbeli za otroke in mladino brez staršev (od 1 448 otrok jih je pod skrbništvom 1 327). Sekretariat je spremljal skrbniško službo pri ljudskih odborih, predvsem glede vzgoje, šolanja, zdravja ter poklicnega usposabljanja.

Po republiškem zakonu o rejništvu iz leta 1961 je v rejništvo zajetih 1 711 otrok, še vedno pa ni pod družbenim nadzorstvom cca 30 % otrok, ki živijo v tujih družinah. Rejniško službo bo potrebno predvsem kadrovsko okrepiti ter poglobiti strokovno delo z rejniškimi družinami.

Sekretariat je vprašanja posvojitve študijsko proučil in izdelal ustrezne predloge za spremembo in dopolnitev zakonskih predpisov, ki so v nekaterih določilih že zastareli.

Varstvo družbeno naprtilagovene mladine

V tem letu je sekretariat intenzivno usmerjal izvajanje vzgojnih ukrepov, ki jih izrekajo sodišča nad mladoletnimi storilci kaznivih dejanj. V smislu Noveliranega kazenskega zakonika je bilo izrečenih zoper mladoletne storilce skupno 339 (leta 1961 375) vzgojnih ukrepov. V tem letu smo tudi pričeli z ustvarjanjem pogojev za izvajanje ukrepa oddaje v disciplinski center. Ob centrih za socialno delo so pričeli poskusno delovati 3 disciplinski centri (v občinah Ljubljana-Center, Celje, Maribor-Center) za krajše obdobje bivanja - ustanovljata pa se še dva disciplinska centra za daljše obdobje bivanja, do 20 dni (Vzgojnem zavodu Slivnica pri Mariboru in v Prehodnem mladinskem domu v Ljubljani).

Za strokovno usposobitev socialnih in drugih sodelavcev za opravljanje teh nalog, je sekretariat ob sodelovanju Inštituta za kriminologijo LRS organiziral 3 seminarje. K izvajanju vzgojnih ukrepov v mejah strokovnih socialnih služb bo treba v bodoče pritegniti poleg socialnih delavcev tudi pedagoge, zdravstvene delavce in na tem področju razgledane občane.

Usposabljanje duševno in fizično prizadetih otrok in mladine

Po dosedanjih ocenah je v naši republiki 14 170 otrok, ki imajo v telesnem in duševnem razvoju take motnje, da so potrebni posebne družbene pomoči oziroma posebnega šolanja v rehabilitacijskih zavodih. Teh institucij je v Sloveniji 67. V njih se delno ali popolno usposablja okoli 3 000 otrok. Rehabilitacijo s poklicnim in delovnim usposabljanjem opravlja le ena desetina rehabilitacijskih zavodov, predvsem za težje prizadete otroke.

Da bi mogli načrtno urejati ustrezno šolanje in poklicno usposabljanje takšnih otrok, je sekretariat po zveznem pravilniku o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju organiziral 25 komisij prve stopnje za kategorizacijo, ki obravnavajo otroke po posameznih kategorijah motenj. Za njihovo usposobitev je organiziral 6 sektorskih posvetovanj. Ker poteka kategorizacija glede na nujnost čimprejšnje evidence prizadetih otrok v LR Sloveniji izredno počasi, je potrebno z ustreznimi ukrepi organizacijskega in finančnega značaja pospešiti akcijo. Ljudski odbori so očitno podcenjevali to pomembno akcijo, kar je treba v bodoče odpraviti.

VARSTVO ODRASLIH

Po podatkih zavoda za statistiko je bilo leta 1953 v Sloveniji 15,6 % prebivalcev v starosti nad 55 let, leta 1961 pa že 17,9 % ali 283 171 ljudi. To število iz leta v leto narašča, s tem pa seveda rastejo tudi problemi, ki so posledica starosti.

Že v preteklem obdobju, posebno pa v letu 1962 smo zainteresirani za ta vprašanja širok krog družbenih in strokovnih činiteljev.

K reševanju teh vprašanj je predvsem prispevalo posebno posvetovanje, za katero je sekretariat Sveta za socialno varstvo pripravil obširno gradivo o problemih nastanitve in oskrbovanja starih ljudi. O ugotovitvah in sklepih tega posvetovanja smo seznanili s posebno informacijo 19 družbenih in upravnih organov (Svet za zdravstvo LRS, Zavod LRS za zdravstveno varstvo, Sekretariat za urbanizem in komunalna vprašanja, Inštitut za sociologijo, Urbanistični inštitut LRS, Zvezo sindikatov, Glavni odbor RK itd.).

Stanovanjsko vprašanje starih ljudi

Vprašanje primernih stanovanj za starejše državljane je tesno povezano z resnim problemom namenske uporabe 4 % prispevka od pokojnin, ki se steka v stanovanjske sklade. V letu 1961 so upokojenci prispevali v ta sklad 795 milijonov dinarjev. Svet je glede reševanja teh problemov opozoril občinske ljudske odbore, ki naj bi pri uresničevanju stanovanjske gradnje upoštevali tudi potrebe starih občanov.

Ker današnja stanovanjska zakonodaja in praksa ne upošteva skrbi za stanovanja starih ljudi, bo potreben temeljit študij graditvenih programov, funkcij in strukture stanovanj, kakor tudi programov oblikovanja in proizvodnje opreme za starejše stanovalce. Pri tem bi se moral še posebno angažirati sekretariat za urbanizem in stanovanjsko graditev.

Ob tem se v vse ostrejši obliki postavlja zahteva po organizaciji servisnih služb, ki bi opravljale različne storitve za starejše ljudi in organizirale pomoč bolnim na njihovem domu. To naj bi se razvijalo predvsem v krajevnih skupnostih. Ta vprašanja je potrebno reševati skupaj z vsemi pristojnimi činitelji, zavodi in instituti, posebno pa z Zavodom za socialno zavarovanje LRS.

Domovi za stare ljudi

Pri graditvi posebnih stanovanjskih kapacitet za starejše ljudi, je utemeljeno stališče, da jih je treba graditi v normalni okolici, v naselju, da bi se tudi službe za pomoč staremu človeku v domu utrdile in uveljavile. V preteklem letu je bila posvečena posebna skrb za izboljšanje razmer v zavodih za stare ljudi.

V Sloveniji imamo 29 mešanih domov za stare in onemogle s približno 3 000 oskrbovanci, en dom za slepe s 60 oskrbovanci in dva domova za duševno prizadete s 600 oskrbovanci. Po izkušnjah v drugih državah pride približno 5 % oseb v starosti nad 60 let v takšno stanje, da potrebuje zavodsko oskrbo. Pri nas je po podatkih v zavodski oskrbi 1,7 % teh oseb. Ob takšnem stanju čaka veliko število prosilcev za sprejem v zavode, sprejemajo pa le najnujnejše primere.

Zaradi nezadostnih in neprimernih zavodskih kapacitet se nekatere občine pripravljajo na graditev novih objektov (Celje, Maribor, Dravograd, Novo mesto, Ljubljana - Center, Ljubljana - Moste). Zaradi pomanjkanja izkušenj je sekretariat intenzivno pripravljaj programe za izdelavo tipskih projektov. Sedanje domove, ki so zunaj naselij naj bi v prihodnje uporabili za duševno prizadete stare ljudi, nove pa naj bi gradili v naseljih, kjer naj bi s svojimi dejavnostmi in storitvami služili tudi neposredni okolici.

Ostala vprašanja zavodskega varstva starih ljudi

Poleg vprašanj, ki zadevajo perspektivni razvoj zavodskega varstva, je sekretariat Sveta vse leto intenzivno proučeval in analiziral strukturo in višino oskrbnega dne. Cene oskrbe so se v primerjavi z letom 1961 v vseh domovih povečale. V letu 1961 je bila oskrba povprečno 400 din na dan, danes pa je povprečno 550 din. Posebna republiška podkomisija za socialne zavode za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka je ugotovila, da je bil v letu 1961 osebni dohodek uslužbencev v teh zavodih izredno nizek (povprečje 14 000 din) zaradi česar se je v letu 1962 povečal na 20 000 din do 24 000 din. Komisija je sodila, da je opisano povprečje realno.

Sekretariat je socialnim zavodom neposredno in preko posebnega koordinacijskega odbora zavodov pomagal pri izdelavi zavodskih pravih in pravilnikov o delitvi dohodkov in osebnih dohodkov. V preteklem letu so bili v vseh zavodih na novo ustanovljeni družbeni organi upravljanja - sveti in upravni odbori.

Oskrba ostarelih oseb v domovih je močno povezana z medicinskim reševanjem tega problema (težjih kroničnih bolnikov je preko 40 %). Srežno službo v domovih opravlja večinoma laično osebje, honorarni zdravniki pa niso geriatrično usposobljeni.

Zato Svet podpira ustanovitev geriatrične bolnišnice na Bokalcah pri Ljubljani, ki naj bi bila hkrati tudi geriatrični center za Slovenijo ter učna baza za višje, srednje in nižje strokovne kadre.

Oskrba starega človeka v drugi družini

Za starejšega človeka, ki ne živi pri svojcih, je oskrba v drugi družini celo primernjša od zavodske oskrbe. To obliko družbene skrbi za stare ljudi smo začeli proučevati šele v letu 1962 in je razvita pri nas predvsem na podeželju. Po zbranih podatkih je v Sloveniji v takšni oskrbi več kot 1 000 starih oseb. Glede nerešenih vprašanj, npr. sklepanje pogodb, višine družbenih denarnih pomoči za oskrbo, vprašanje občinskega prispevka za obleko, posteljnino itd. bodo skrbstveni organi morali posvetiti tej službi več pozornosti.

Problem ostarelih kmetov

Zaradi hitre industrializacije in nagl o napredujoče socializacije vasi, so ostareli kmetje v naši družbi specifičen problem. Svet je ta problem proučeval in ugotovil, da je pri nas skoro 10 000 kmetov, na katerih živi približno 18 000 starih, bolnih in za težka kmečka dela nesposobnih ljudi; med katerimi je tudi precej borcev in njihovih družin. Zato bo potrebna hitrejša akcija za reševanje tega obsežnega problema z vsemi zainteresiranimi organizacijami.

Problem starejših delavcev

Pri proučevanju problemov, ki nastajajo pri človeku med staranjem je vrsta vprašanj, katera bi bilo treba reševati že v času redne zaposlitve. Za uspešno reševanje tega problema je najbolj zainteresirana generacija v starosti od 44 do 55 let. Po zadnjem popisu prebivalstva je pri nas 187 579 takšnih oseb.

Na ta problem je Svet odgovorne činitelje že opozoril. Zavod za produktivnost dela se pripravlja na obsežno in družbeno potrebno študijo zaposlovanja, produktivnosti in nagrajevanja starejših delavcev v proizvodnji in v javnih službah. Pri tej študiji bo sodeloval širok krog organov in organizacij.

Rehabilitacija invalidnih oseb

Svet za socialno varstvo LRS je v preteklem letu ob sodelovanju predstavnikov republiških upravnih organov, strokovnih in družbenih organizacij predvsem oblikoval načela in organizacijo kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb v pripravah na I. konferenco o rehabilitaciji invalidnih oseb Slovenije.

Na I. Konferenci o rehabilitaciji invalidnih oseb v Sloveniji, ki je bila 12. in 13. decembra 1962 v Ljubljani, so udeleženci obravnavali mesto in vsebino rehabilitacije invalidnih oseb v socialistični družbi, habilitacijo in zaposlovanje invalidne mladine, vprašanje invalida kot enakopravnega činitelja v proizvodnji, invalidske delavnice kot obliko zaposlovanja in usposabljanja invalidov ter mesto in naloge republiškega zavoda za rehabilitacijo invalidov. Prva konferenca je prerasla v stalno konferenco za obravnavanje te problematike. V njej sodelujejo vse najpomembnejše ustanove in organizacije, ki se kakorkoli bavijo z invalidi.

Konferenca je problem rehabilitacije osvetlila z družbenega, ekonomskega in strokovnega stališča. Temeljno načelo rehabilitacije je zaposlitev invalida v normalnih delovnih pogojih, to je med zdravimi proizvajalci. Rehabilitacijo je treba obravnavati kot sestavni del nacionalne ekonomike in sicer ekonomike komun in delovnih organizacij.

Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji bo na temelju obilnega gradiva, ki ima že v začetku njenega dela pečat družbenega ocenjevanja in strokovnega obravnavanja problema, predložila Ljudski skupščini LRS resolucijo o problematiki rehabilitacije invalidnih oseb v Sloveniji.

Ob temeljni usmeritvi zaposlovanja invalidov v gospodarskih organizacijah deluje v Sloveniji pri rehabilitaciji invalidov 23 invalidskih delavnic, od katerih je le nekaj takih, ki kvalitetno usposabljuje invalide. Konferenca je o tej problematiki obširno razpravljala in ugotovila, da potrebujemo takšne ustanove za usposabljanje invalidov, ki bodo zagotovile normalno vključevanje invalidov na delovna mesta v naših gospodarskih organizacijah. Invalidske delavnice, ki

zaposlujejo invalide in za delo manj zmožne osebe; bodo potrebne tudi v bodoče kot ena izmed oblik zaposlovanja najtežjih kategorij invalidov, toda potrebno jih je organizacijsko, kadrovsko in materialno urediti.

Po splošnih podatkih je v Sloveniji nekaj več kot 11 000 vojaških vojnih invalidov, delovnih invalidov pa je bilo ob koncu 1961. leta 40 000. Hudo okvaro sluha ima 3 500 oseb, vida nekaj več kot 1 500, mentalno in fizično prizadete mladine pa je preko 14 000. V LR Sloveniji je torej okrog 80 000 invalidnih oseb.

Letni priraste k invalidnih oseb je približno 7 200 in sicer 3 000 otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in 4 200 delovnih invalidov. Ti podatki dovolj jasno opozarjajo na izredno pomembnost pravičnega reševanja problematike invalidnih oseb s strokovnega, ekonomskega in družbenega vidika.

ZAKLJUČEK

Socialno varstvo kot javna služba je s svojim delom prispevalo k reševanju problemov sodobnega človeka ne več samo v klasičnem smislu pomoči posamezniku z različnimi podporami, temveč se je s svojimi ukrepi, obravnavanju posameznih širših vprašanj (rehabilitacija invalidov, varstvo starih ljudi, celovito otroško varstvo itd.) vključilo v graditev družbenega sistema. Svet smatra, da je tak način dela odpravil oziroma začel odpravljati nekdanjo izoliranost socialnega varstva. Socialno varstvo se s tako življenjsko vsebino vedno bolj vključuje v družbeno ekonomski razvoj kot njegov nujni element.

Usmeritev, da je komuna z njenimi organizmi neposreden nosilec sodobne skrbi za delovnega človeka in tudi za tistega občana, ki iz različnih vzrokov ni v neposrednem delovnem procesu, uresničuje osnovna načela socialne politike v širšem smislu. Svet sodi, da bo realizacija take vsebine socialnega varstva, izražena v bodočih statutih komun in v delovnih organizacijah, pomk za nadaljevanje tega procesa. Tolmačenje in sodelovanje pri teh dokumentih je važna in aktualna naloga.

DELOVNI PROGRAM

SVETA IN SEKRETARIATA ZA SOCIALNO VARSTVO LRS ZA LETO 1963

Svet za socialno varstvo oz. njegov sekretariat bo v tekočem letu še naprej poglobljal in vsebinsko nadaljeval delo začeto v prejšnjih letih in v letu 1962. Tudi v letu 1963 bosta Resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva in Resolucija o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu poglavitni smernici za razvoj na tem področju, upoštevajoč poudarjeno vlogo komune in spremenjeno vlogo okraja. Razvoj socialnega dela v gospodarstvu, šolstvu, zdravstvu, socialnem zavarovanju in drugod naj bi po prizadevanjih v letu 1963 dosegel tisto stopnjo, ki jo je že doseglo na nekaterih drugih področjih socialnega varstva. Uspehi, ki jih je Svet dosegel v letu 1962 upravičeno kažejo na pravilnost te usmeritve.

Krepitev komunalnih mehanizmov na področju socialnega varstva v smislu določb nove Ustave in novih komunalnih statotov bo ena izmed poglavitnih nalog Sveta in Sekretariata za socialno varstvo LRS, kar nalaga vsem njegovim službam obširno in nadvse odgovorno dejavnost. Še večjo pozornost kot doslej bo sekretariat posvetil vprašanju kompleksne rehabilitacije, ki so tesno povezana z nalogami Stalne konference za rehabilitacijo in tesnejši povezavi vseh činiteljev pri reševanju problemov na tem področju. Vse to je v letnih programih posameznih služb Sekretariata, ki so svoje naloge že skušale oblikovati tako, kot to zahteva predvideni razvoj, ki bo s sprejetjem nove Ustave znatno hitrejši in obsežnejši tudi na tem področju.

Posamezne službe Sekretariata za socialno varstvo LRS bodo v ta namen obravnavale zlasti te naloge:

1. Kadrovska služba

Kot izredno važno dejavnost bo sekretariat v letu 1963 nadaljeval in izpopolnjeval strokovno usposabljanje kadrov z različnimi oblikami (tečajji, seminarji, strokovnimi izpiti). Posebno pozornost bo posvetil usposabljanju kadrov na delovnem mestu. Zaradi priliva novih kadrov v upravne organe socialnega varstva občinskih ljudskih odborov, zaradi uvajanja sodobnih metod dela bomo organizirali več seminarjev, in sicer:

- 4 seminarje za socialne delavce na področju varstva družine. Ti bodo organizatorji seminarjev za prostovoljne socialne delavce v krajevnih skupnostih;
- 1 seminar za socialne delavce v disciplinskih centrih (v sodelovanju z Inštitutom za kriminologijo);

- 5 seminarjev za tajnike krajevnih skupnosti in predsednikov komisij za socialno in zdravstveno delo v krajevnih skupnostih;
- 3 seminarji za uslužbence socialnega varstva občin, ki delajo na varstvu invalidov in borcev ter na kompleksni dejavnosti socialnega dela v komuni;
- 2 seminarja za socialno delo v socialnih zavodih z aspekta uvajanja sodobnega socialnega dela v zavodih.

V skrbi za starejše ljudi v krajevnih skupnostih je potrebno razviti različne oblike zaposlitvene terapije za normalno starajoče in bolne ljudi ter servisne službe za pomoč na domu. Za razvoj te dejavnosti so potrebni naslednji semina rji in tečaji:

- 1 izpopolnjevalni seminar za usposabljanje sedanjih ravnateljev domov za stare ljudi
- 1 dopolnilni tečaj za medicinske sestre v domovih za stare ljudi
- 1 praktično teoretični seminar za negovalke v domovih za stare ljudi (učna baza za vse tri seminarje bo geriatrični center na Bokalcih)
- dopolnilni praktično-teoretični seminar za negovalke z daljšo prakso
- 1 poglobitveni seminar o zaposlitveni terapiji
- 1 seminar o zaposlitveni terapiji za delo s starimi ljudmi v krajevnih skupnostih (v sodelovanju z Rdečim križem in Društvom upokoencev)
- 1 seminar o pomoči na domu starim ljudem (v sodelovanju z Rdečim križem, Društvom upokoencev in Centralnim zavodom za napredek gospodinjstva).

V pogledu usposabljanja članov družbenega upravljanja na občinah in v zavodih je v letošnjem letu ugodna situacija, da začnemo sistematično delati na usposabljanju teh organov. Zaradi tega bo sekretariat izdelal programe seminarjev. Izvajalci programov bodo delavske univerze in službe socialnega varstva ob tistem sodelovanju in spremljanju sekretariata za socialno varstvo. Poleg tega bomo pomagali s smernicami pri kadrovske m sestavu novih svetov in analizirali stanje svetov.

V pogledu strokovnega izobraževanja kadrov (strokovnih izpitov) bo sekretariat pospešil izvajanje pravilnika o strokovnih izpitih za socialne delavce II. vrste in pripravil programe za strokovne izpite za socialne delavce III. vrste. To velja zlasti za upravne uslužbence v upravnih organih socialnega varstva ObLO. V zvezi s tem bomo dopolnili sedanji program strokovnih izpitov.

Poseben problem za službo socialnega varstva so uslužbenci z nižjo izobrazbo. Zaradi tega bomo zagotovili diplomsko nalogo "Analiza kadrov v upravnih organih socialnega varstva LRS z neustrezno kvalifikacijo za njihovo delovno mesto". To diplomsko delo naj prouči sedanje stanje in nadaljnjo smer izobraževanja teh kadrov.

Kadrovska služba bo skupno s statistično službo uredila evidenco kadrov in vseh tistih pokazateljev, ki so potrebni za nadaljnjo solidno delo in dokumentacijo v zvezi z izobraževanjem.

Skupaj s statistično službo bomo vskladili in dopolnili pokazatelje na področju družbenega upravljanja.

2. Plansko - ekonomska služba bo med letom izdelala predlog razvoja socialnega varstva v naslednjem planskem razdobju od 1964. - 1970. leta in predlog razvoja v letu 1964. Analizirala bo okrajne in občinske družbene plane za razvoj socialnega varstva v preteklem planskem razdobju ter njihovo izvršitev.

V okviru petletnega programa negospodarskih investicij za razdobje 1962. - 1966. leta bo izdelala predlog republiških negospodarskih investicij socialnega varstva za leto 1964.

Zaradi prehoda nekaterih občinskih ljudskih odborov na financiranje osnovne in investicijske dejavnosti socialnega varstva in skladov, bo proučila organizacijo in poslovanje občinskih socialnih skladov za financiranje socialnega varstva, skladov za varstvo otrok in skladov za varstvo borcev ter predlagala enotno ureditev.

Hkrati bo pregledala in analizirala financiranje socialnih zavodov, ki so na osnovi novega zakona o socialnih zavodih prešli v letu 1962 na popolno ekonomsko samostojnost in pomagala pri ureditvi osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev s pravilniki o delitvi osebnih dohodkov.

Izdelala bo analizo dela družbenih organov pri samostojnih socialnih zavodih. Analiza bo služila za izpopolnjevanje sistema, organizacije in vsebine dela družbenih organov v socialnih zavodih (novi zakon o socialnih zavodih).

Izdelala bo analizo varstveno vzgojnih ustanov s posebnim ozirom na njihovo financiranje. Pri tem bo potrebno obdelati zlasti cene oskrbnega dneva, dotacije ustanoviteljev in višino prispevkov staršev za oskrbo njihovih otrok.

Na osnovi novih "Pravil o organizaciji in načinu poslovanja sklada za socialne ustanove" bo med letom opravila vse upravne in administrativne zadeve Sklada za socialne ustanove - tj. pripravo gradiva za seje upravnega odbora in sveta, pripravo predlogov za večletni program in letni finančni načrt, izvrševanje finančnega načrta, priprava zaključnega računa sklada, razpis natečajev za posojila in izjemne pomoči iz sklada, zbiranje prošenj, sklepanje pogodb s koristniki sklada, spremljanje namenske potrošnje sredstev, financiranje študijskih programov itd.

Poleg teh nalog bo ta služba sekretariata opravljala med letom redne tekoče naloge - n.pr. oskrba otrok iz drugih republik v socialnih zavodih na območju LR Slovenije, oskrba oseb neznanega bivališča v republiških socialnih zavodih, evidenca otrok, mladine in odraslih pod družbenim varstvom, evidenca uživalcev vojnih in mirovniških vojaških invalidnin, evidenca kategorizacije otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, evidenca o reševanju invalidskih zadev na prvi stopnji, evidenca o zadevah v upravnem postopku in izredne naloge (obdelava raz-

nih popisov in anket za strokovne skupine Sveta.

3. Študijsko delo

Izdelane bodo tele študije:

a) Študije o socialnem delu v krajevnih skupnostih.

Področje socialnega dela v krajevnih skupnostih je bilo že obravnavano na seji Sveta ter poslano priporočilo o delu krajevnim skupnostim in komun. Študija bo obravnavala konkretno vsebino socialnega dela v KS na podlagi zbranega analitičnega gradiva.

Rezultate študije bo sekretariat posredoval preko seminarjev zainteresiranim organom in posameznikom v KS.

b) Študija o delu in razvoju centrov za socialno delo

Dosedanje delo 9 centrov za socialno delo in predvidena ustanovitev novih 15 centrov zahteva, da se študijsko obdelajo dosednji rezultati dela v socialnih centrih. S tekočimi analizami rezultatov je potrebno zagotavljati pravilen in skladen razvoj socialnih centrov. (Ta prva študija mora biti dovršena do jeseni 1963). Rezultate te študije bo sekretariat posredoval socialnim delavcem v socialnih centrih s seminarji.

c) Začetek načrtnega razvoja socialnega dela v posebnih zavodih.

Zaradi neurejenosti tega vprašanja v posebnih zavodih za mladino in odrasle bo potreben načrt študij socialnega dela v zavodih, predvsem pa bo treba določiti vsebino dela, profile kadra, način usposabljanja obstoječega kadra itd.

Vse tri študije bodo izdelane ob sodelovanju strokovnih delavcev študijske skupine in zunanjih sodelavcev s posameznih področij. Rezultate bo sekretariat posredoval s seminarji zainteresiranim organom in strokovnim ter prostovoljnim delavcem. Po potrebi in možnosti bodo publicirani v celoti ali v izvlečkih.

Študijska skupina bo z namenom vsklajevanja socialnega dela in izvajanja sodobne socialne politike tesno sodelovala z zunanjimi institucijami. (Povezala se bo s približno 24 organi, organizacijami, zavodi in institucijami, s katerimi bo izmenjavala dela in študije). Že sedaj je potrebno večje sodelovanje pri študijah, ki jih za potrebe Sveta za socialno varstvo LRS vršijo: Zavod za napredek gospodinjstva LRS, Inštitut za urbanizem LRS, Sociološki inštitut: po sledečih problemih: "Programiranje na področju otroškega varstva", "O potrebah starejših ljudi", "O nastanitvenih problemih starih ljudi", "O problemih delikventne mladine".

Za reševanje teh nalog študijske skupine bo sekretariat organiziral recenzijske komisije iz stalnih sodelavcev študijske skupine in zunanjih strokovnjakov za posamezne probleme.

Študijska skupina bo sodelovala tudi pri programiranju in analizah Društva socialnih delavcev Slovenije predvsem pri naslednjih vprašanjih:

- socialno delo v zdravstvu
- socialno delo v šolstvu
- socialno delo v gospodarstvu in
- socialno delo v socialnem zavarovanju.

Dokumentacijsko delo

Zaradi čim uspešnejšega dela na področju raziskovanja problemov socialne politike, bo študijska skupina uredila in stalno dopolnjevala dokumentacijski del. Dokumentacija bo omogočila globlje in širše obravnavanje in izvajanje operativnih nalog socialnega varstva.

Dokumentacija bo izdajala informativni bilten o zbranem gradivu, objavljala izvlečke posameznih publikacij, člankov, analiz in študij, vodila razvid izdane literature s področja socialne politike, zbirala članke in krajše študije za potrebe študijske skupine, sodelovala s prispevki in izvlečki iz važnejših razprav s področja širšega socialnega dela. Sodelovala z dnevnim in revialnim tiskom, izdajala lastne publikacije izdelanih študij, spremljala izobraževanje kadrov v socialnem varstvu in socialnih delavcev s pomočjo seminarjev, tečajev in drugih oblik strokovnega izobraževanja kadrov v socialni službi.

4. Varstvo družine

V letu 1963 bo sekretariat poglobljal razširjeno dejavnost v smislu celovitega obravnavanja vprašanj družine, zlasti na področju otroškega varstva. Poglobil bo svojo vlogo kot pobudnik in vsklajevalec vprašanj družine in bo iniciator ter koordinator raznih študij s tega področja. Utrdil bo sodelovanje zlasti s činitelji, ki jih nakazujejo ustrezni predpisi družinske zakonodaje, zlasti pa izvajanje resolucij in priporočil zveznih in republiških organov s področja republiških organov s področja družine. Sekretariat bo predvsem usmerjal in utrjeval koordinirano delo v komunah in krajevnih skupnostih ter v centrih za socialno delo, katerih dejavnost bo razvijal zlasti v preventivnem smislu.

Na področju otroškega varstva bo sekretariat aktivno usmerjal izvajanje resolucije o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu. Skrbel bo za realizacijo enotnih programov za razvoj otroškega varstva v komunah. K enotnemu študiju in programiranju otroškega varstva bo publiciral študijo "Otroško varstvo otrok v komuni in v krajevni skupnosti".

Sekretariat bo razvijal in utrdil vlogo pristojnih družbenih organov - svetov za varstvo družine, ki naj bi dosegli, da bi programi otroškega varstva dobili pravo mesto v statutih ljudskih odborov in družbenih planih.

Na enotnih občinskih programih otroškega varstva bo strokovna skupina sekretariata skušala pospešiti razvoj novih kapacitet ter doseči, da bi se profil otroških zavodov ter drugih oblik otroškega varstva oblikovali v smislu kombiniranih dejavnosti za najširše varstvo otrok različnih starosti.

Sekretariat bo v sodelovanju s sekretariatom za šolstvo LRS nadalje razvijal varstveno vzgojno dejavnost šol. Mimo tega bo utrjeval socialno delo v šolah (prevenitivna dejavnost na področju otroškega varstva). Vzporedno z drugimi preventivnimi oblikami bo sekretariat razvijal socialno delo tudi na drugih področjih, ki zajemajo skrb za družino - v zdravstvu, sodstvu, sindikatih, gospodarskih organizacijah itd.

Sekretariat bo sodeloval na osnovi družinske zakonodaje in drugih ustreznih predpisov pri proučevanju predlogov za novelizacijo ustreznih predpisov v skladu z načeli nove Ustave.

Spremljal bo skrbniško službo pri ljudskih odborih in pri centrih za socialno delo, predvsem glede vzgoje, šolanja, zdravja ter poklicnega usposabljanja otrok pod skrbništvom. (Ena izmed diplomskih nalog bo študijsko obdelala stanje na tem področju). Za strokovno poglobitev dela skrbstvenih organov bo strokovna skupina izdelala predloge.

Za rejništvo bo izdelana analiza o izvajanju republiškega zakona o rejništvu in strokovnih navodil sekretariata za socialno varstvo LRS o izvajanju rejniške službe v Sloveniji.

Po študiji predlogov za spremembo in dopolnitev zakonskih predpisov v preteklem letu - bo sekretariat skrbel za izvajanje novih načel ter metod dela v zvezi s posvojitvami. To bo zlasti proučeval in izvajal v centrih za socialno delo.

Glede družbeno neprilagojene mladine bo sekretariat skupno s sekretariatom Sveta za šolstvo in Inštitutom za kriminologijo pravne fakultete intenzivno proučeval ter usmerjal izvajanje vzgojnih ukrepov, ki jih izrekajo sodišča nad mladoletnimi storilci kaznivih dejanj. Poskrbel bo za usposabljanje strokovnega kadra za razvoj najbolj ustreznih oblik dela z vzgojno zanemarjeno mladino in mladoletnimi storilci kaznivih dejanj.

Strokovna skupina bo intenzivno proučevala razvoj disciplinskih centrov za socialno delo ob ustreznih zavodih (Vzgojnem zavodu Slivnica pri Mariboru, Prehodnem mladinskem domu v Ljubljani itd.) in vzroke, ki mladoletnike privedejo do kaznivih dejanj.

Strokovna skupina bo skupaj z Zvezo prijateljev mladine Slovenije proučila organizacije sprejemališč za mladoletne na večjih železniških postajah v Sloveniji, sodelovala bo pri ustanavljanju sprejemališča v Ljubljani.

Pri reševanju problematike otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju bo sekretariat izvajal stališče Stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v LRS.

Sekretariat bo v republiškem merilu sodeloval pri programiranju ter realizaciji šolanja poklicnega usposabljanja ter specialnega varstva otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Pri tem se bo upoštevala kompleksna habilitacija otrok po posameznih kategorijah, kakor tudi šolanje ter specializacija ustreznih strokovnih kadrov za delo v habilitaciji.

Sekretariat bo z ustreznimi nujnimi ukrepi organizacijskega in finančnega značaja, zlasti glede primernih kriterijev pri določanju cen storitev strokovnjakov, ki delajo v komisijah za kategorizacijo, pospešil izvajanje kategorizacije in evidence otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V republiškem merilu bo s tem v zvezi organiziral potrebno število strokovnih posvetovanj ter ob sodelovanju Inštituta za psihologijo LRS pripravil tudi poglobitveni seminar za strokovne sodelavce, ki delajo v komisijah za kategorizacijo.

5. Varstvo odraslih

Razvoj družbenega upravljanja, strokovnega dviga in primernejšega nagrajevanja osebja v socialnih zavodih bo potrebno razvijati tudi v letošnjem letu in pri tem tesno sodelovati s koordinacijskim odborom zavodov za stare ljudi.

Za utrditev na novo formiranih organov družbenega upravljanja bo sekretariat izdelal program za stalne seminarje ter ga posredoval občinam, ki naj bi jih izvajale.

Za strokovno izpopolnjevanje osebja bo strokovna skupina pripravila programe za prakso na Bokalcah:

- 1 mesečno prakso ravnateljev (sedanjih in posebej novih)
- 1 mesečno prakso medicinskih sester
- 3 mesečno prakso za nove bolniške negovalke.

Izdelala bo praktična navodila za nove uslužbence v zavodih. Nadalje bo spremljala strukturo in ceno oskrbnega dne ter pospeševala realizacijo naših priporočil glede specialističnih pregledov, ustreznih izboljšav glede opreme in adaptacij.

S pomočjo posebne strokovne grupe bo strokovna skupina proučila zaposlitveno in razvedrilno terapijo v socialnih zavodih. V sodelovanju z Društvom upokojenec bo sekretariat po teh izkušnjah izdelal program o zaposlitveni terapiji starih ljudi v pogojih in za potrebe krajevnih skupnosti. Društvo upokojenec naj bi s sodelovanjem sekretariata izvedlo prvi tak seminar.

V smislu sklepov lanskoletnega posvetovanja o skrbi za starega človeka v normalnem okolju, bo sekretariat v sodelovanju z Društvom upokojenec, Rdečim križem in Centralnim zavodom za napredek gospodinjstva pripravil program in poskusni seminar o službi pomoči starim ljudem na domu. Posebej bo sodeloval z Glavnim odborom Rdečega križa Slovenije republiškim zavodom za socialno zavarovanje ter zdravstveno službo pri pripravi gradiva o organizirani službi za nego

bolnika na domu. To gradivo naj bi obravnaval tudi tukajšnji svet.

S pomočjo Društva upokojencev in Rdečega križa bo sekretariat analiziral delovanje klubov za stare ljudi ter izdelal smernice za poglobitev dela s starimi ljudmi. To vprašanje se bo vneslo tudi v seznam diplomskih nalog.

Sekretariat bo nadalje proučil gradivo o skrbi starih ljudi v drugih družinah ter ga predložil v obravnavo Sveta. V sodelovanju za zainteresiranimi činitelji (Sekretariatom za kmetijstvo in gozdarstvo, Kmetijsko zbornico, Zadružno zvezo, Zvezo borcev) bo sekretariat nadaljeval s proučevanjem problemov ostarelih kmetov. Informacijo o tem bo pripravil za sejo Sveta in za Izvršni svet, za občinske organe pa posebno navodilo.

Sekretariat bo intenzivno sodeloval pri izdelavi tipskih projektov za graditev novih zavodov za stare ljudi in pri razpravah o stanovanjih za stare ljudi in v zvezi z uporabo 4 % iz stanovanjskega sklada.

Sodeloval bo pri pripravah za ustanovitev geriatričnega centra na Bokalcah, pri proučevanju problemov starejših oseb v zaposlitvi pa bo sodeloval z Zavodom LRS za produktivnost dela.

Za območje bivših okrajev Novo mesto in Murska Sobota bo sekretariat s pomočjo nekaterih absolventov višje šole za socialne delavce organiziral proučitev problema cigánov z različnih vidikov.

Glede dela odborov za pomoč odpuščenim po prestani kazni bo sekretariat skušal realizirati sklepe lanskoletnega seminarja. V ta namen bo:

posredoval vsem občinskim odborom gradivo z lanskoletnega seminarja;

analiziral delo odborov v letu 1962;

izdelal smernice za izbor kadra svetovalcev in določil okvir njihovega dela;

organiziral sektorske konference v kazensko poboljševalnih zavodih za člane odborov, svetovalnice, zastopnike zavodov za zaposlovanje in sodnike za prekrške;

proučil predlog za ustanovitev kombiniranih prehodnih domov za odpuščene osebe brez bivališča, prehodnih domov za odpuščene mladoletnike in ustanovitev doma za osebno motene prestopnike;

proučil izvajanje priporočila Sveta o družbenih denarnih pomočeh;

Za boljše seznanjanje javnosti o problemih starajočih se oseb, bo sekretariat organiziral informativne konference z novinarji.

6. Varstvo borcev in invalidov

Na področju varstva invalidov in borcev je potrebno po izvršeni decentralizaciji še nadalje razvijati in utrjevati strokovne službe na občinskih in okrajnih ljudskih odborih.

Sekretariat bo posvetil največjo pozornost perečim socialnim vprašanjem invalidov in borcev NOV. Ustanove ali organe, ki neposredno ali posredno rešujejo problematiko udeležencev NOV, bo v tem smislu povezoval in vsklajeval njihovo delo.

Sekretariat bo izdelal pregled in analizo o celotni problematiki udeležencev NOV, vojaških invalidov in njihovih družin, da bi se tako:

Pospešilo reševanje stanovanjskih vprašanj borcev;

povečalo usposabljanje in šolanje borcev (skupaj z Zvezo borcev NOV bo predlagal komunam, da materialno bolj podpre to akcijo);

jasneje analiziralo stanje med vojaškimi vojnimi invalidi glede potrebnosti rehabilitacije in poskrbelo, da bodo materialna sredstva v ta namen bolj koriščena;

uresničilo sklepe in predloge Stalne konference za rehabilitacijo invalidov, ki se nanašajo na invalide NOV;

utrdilo sodelovanje sekretariata pri reševanju vprašanja izboljšave ortopedskih pripomočkov, in sicer s komisijo, ki bo skupaj s socialnim zavarovanjem, Zavodom za rehabilitacijo invalidov proučevala to področje varstva vojaških invalidov;

posvetilo posebno skrb otrokom po vojni umrlih borcev, ki ne uživajo enakega varstva kot otroci v vojni padlih borcev. V ta namen bo izkoristil zaključke analize o borcih in invalidih v Sloveniji;

začelo intenzivneje urejati vprašanje zdravljenja in resocializacije prizadetih borcev (alkoholiki itd.) na podlagi opravljene analize.

Potrebno bo urediti vprašanje vojaških vojnih invalidov, ki žive v zamejstvu (tržaško beneško-goriško in koroško ozemlje). Sekretariat bo ugotovil in realiziral možnosti prenosa teh zadev v pristojnost občine Koper oziroma Jesenice. Hkrati bo proučil možnost za podeljevanje priznavalnin osebam v zamejstvu in za to izdelal predlog;

Sekretariat bo izvedel dokončno decentralizacijo varstva udeležencev NOV, Zdravniške komisije prve stopnje za ocenjevanje invalidov bo prenesel v pristojnost občinskih ljudskih odborov, v pristojnost OLO Ljubljana pa zdravniško komisijo druge stopnje;

izdelal celotno analizo vseh priznavalnin (republiških, okrajnih in občinskih) in uredil pravna, organizacijska in materialna vprašanja.

Glede upokojevanja borcev NOV po 80. členu ZPZ bo Sekretariat predlagal spremembo predpisov, in sicer tako, da bo o tem odločala republiška komisija, ne pa kot doslej komisija zveznega izvršnega sveta. Novi zakon o pokojninskem

zavarovanju pa bo sekretariatu naložil nove naloge pri realizaciji beneficijev v korist borcev NOV.

Pravna služba sekretariata bo med drugimi nalogami proučevala pravne probleme s področja socialnega varstva. Delni letni program bo med letom dopolnjevala glede na aktualnost in potrebe.

Poglavitne naloge pravne službe v letu 1963 so:

Obdelava področja socialnega varstva v občinskih statutih v sodelovanju z ostalimi strokovnimi skupinami sekretariata. Na ustrezn način bo sekretariat ugotovitve in stališča prenašal na pristojne organe v občini;

po načelih nove ustave bo predlagal spremembo oziroma dopolnitve sedaj veljavnih zakonskih predpisov s tega področja (kot npr. celotne rodbinske zakonodaje, skrbništva, posvojitev itd.) oziroma novo ureditev nekaterih problemov socialnega varstva (odrasli, ostareli; rehabilitacija itd.). Ker to ni povsem samostojna naloga pravne službe, temveč je skupna naloga s pristojno strokovno skupino sekretariata, bo poglavitno delo pravne službe pravna formulacija in utemeljitev predlogov za spremembo predpisov. Pravna služba bo zlasti sodelovala;

pri pravni opredelitvi delokroga centrov za socialno delo;

pri spremljanju in nadaljnjem razvijanju družbenega upravljanja na področju socialnega varstva, zlasti v socialnih zavodih, kjer bo sekretariat kot dosedaj nudil strokovno pravno pomoč;

pri notranji organizaciji sekretariata in pri pravnem formuliranju raznih notranjih predpisov o organizaciji, sistemizaciji, delovnih razmerjih, o delitvi osebnih dohodkov itd.

Poleg tega bo opravljala tekoče naloge (izdelovanje upravno pravnih odločb v sporih o pristojnosti, raznih pritožb in ugovorov, pojasnil in pripomb k osnutkom predpisov in pravnih ukrepov drugih organov, posredovala mednarodne pravne pomoči in drugo).

SOCIALNO VARSTVO V OBČINSKIH STATUTIH

Obseg in delo socialnega varstva se je v zadnjih letih izredno povečalo. Tudi v bodoče bo nadaljnji razvoj težil k sodobnejšim novim oblikam. Področje socialnega varstva je del socialne politike, ki jo mora voditi komuna in je izraženo v občinski pristojnosti tako glede nalog, zadovoljevanja potreb, kakor tudi glede organizacije in materialnih sredstev, ki so poleg zveznih sredstev (n.pr. invalidsko varstvo), potrebna v ta namen. Vse to je v skladu s temeljnimi načeli zvezne in republiške ustave. Občinski statuti naj čimbolj uresničijo ta načela v nadaljnjem razvijanju socialnega varstva in skrbi za delovnega človeka - občana v komuni. Zato je sekretariat Sveta posvetil statutom posebno pozornost.

Že takoj lahko ugotovimo, da je kljub resoluciji o nalogah komune na področju socialnega varstva in resoluciji o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu, še vedno vse preveč kurativnega dela na tem področju in to predvsem v izvrševanju zakonitih predpisov, manj pa sodobne preventive tj. odkrivanja in odstranjevanja vzrokov in pojavov, ki povzročajo socialne in vzgojne probleme.

Pregled osnutkov statotov nekaterih razvitejših, pa tudi nekaterih manj razvitih občin kaže, da posvečajo statuti temu področju sorazmerno malo pozornosti, pa še to večinoma v splošni, formalni, deklaratorni obliki. Sicer je razumljivo, da se morajo te naloge in potrebe upoštevati v skladu z realnimi možnostmi uresničitve na temelju gospodarskega in splošnega družbenega razvoja komune, vendar pa imamo opravka z realnimi življenjskimi potrebami, ki terjajo, da jih intenzivneje urejamo in rešujemo. Upoštevajoč ta dejstva želimo prikazati nekatere pomanjkljivosti v statutih, da bi ob konkretni razpravi sprejeli nekatere dopolnitve in stališča. Poudarjamo, da ne gre za namen poenostavitve statotov, temveč za željo, da bi komune preko svojih statotov in svojih oblik dela našle način, ki ustreza njihovim pogojem.

Sodimo, da obsega področje socialne politike v širšem smislu celotno skrb za človeka. Pri tem je posebno važno vprašanje, kako bo socialna služba v občini izvajala preventivno dejavnost tudi s strokovnimi službami in ostalimi družbenimi dejavnostmi. Če ocenjujemo problem s tega stališča, so za nas interesantna vsa poglavja statotov in ne samo določbe, ki zadevajo socialno varstvo.

V statutih občin na območju mesta Ljubljane in nekaterih zunanjih občin imamo določila, ki priznavajo pravice in dolžnosti občanov šele po petih letih prebivanja v občini. Praksa kaže, da imajo te določbe korenine v težavah, ki jih imajo občine z nestalnimi ljudmi, ki begajo iz kraja v kraj.

Take določbe so nevzdržne, ne moremo in ne smemo jih posploševati, in so končno tudi protiustavne. Take omejitve v občinskih statutih bi povzročale mnogo

težav pri reševanju socialnih vprašanj.

Največ občin določa v statutih, da so do pomoči in posojila pri šolanju upravičeni tisti otroci, ki se šolajo na šolah v skladu s potrebami občine. Taka določba je lahko povsem negativna, če upošteva le potrebe občine, ne pa tudi sposobnosti in nagnjenj otroka. Zato naj bi te pravice ne vezali na potrebe občine, ampak na njene materialne zmogljivosti.

Organizacija otroškega varstva je bistveno naloga komune, zato bi statuti o tem morali govoriti. Glede na to in glede na težave pri razvijanju otroškega varstva, zlasti pri širjenju najrazličnejših varstvenih oblik ustanov pogrešamo v novih statutih določila, da so investitorji stanovanjskih gradenj dolžni skrbeti za prostore, kjer se odvija otroško varstvo - igrišča, otroške sobe v stanovanjskih blokih, klube, prostore za interesne dejavnosti, otroške ustanove ipd. To problematiko bi morali obravnavati urbanistični načrti naselij. Urbanistični načrt naselja bi moral upoštevati potrebe vseh občanov. V statutih ni določil o povezavi in sodelovanju ustreznih organov in činiteljev v občini glede teh vprašanj.

Družba in starši so posebno zainteresirani za razvijanje varstva otrok. Že v statutih bi bilo treba zagotoviti gradnjo teh ustanov s primernimi sredstvi, na drugi strani pa njihovo redno poslovanje kot finančno samostojnih zavodov, ki naj bi bili centri otroškega varstva. Poslovanje pa naj bi temeljilo na ekonomskem računu stroškov, k čemur bi prispevala družba iz raznih virov - iz skladov za šolstvo in iz drugih skladov, proračunov z različnimi prispevki, starši pa po svojih zmogljivostih.

V skrbi za primerno prehrano otrok bi se morale občine zavzeti za organizacijo mlečnih kuhinj in šolskih kuhinj. Ker pa pomenijo šolske mlečne kuhinje množično zdravstveno preventivno akcijo, naj bi krili stroške opreme in investicij iz družbenih sredstev, stroške prehrane pa naj bi praviloma plačali koristniki sami. Tudi tega vprašanja statuti ne urejajo.

Skrb za kvalitetno družbeno prehrano bi morala biti ena izmed vidnih nalog občin, zlasti tam, kjer je visok odstotek obojestranskih zaposlitev. Nekateri statuti določajo, da so gospodarske organizacije, v katerih je zaposleno nad 300 delavcev, dolžne preskrbeti za prehrano zaposlenih oseb. Ne da bi se spuščali v to, ali so taka določila v statutu umestna, pa je vsekakor primerno, da se v komuni oziroma krajevni skupnosti in v delovnih organizacijah to uredi na krajevno ustrezen način.

Iz statotov občin je povsem izpadla rehabilitacija invalidnih in defektnih oseb, rehabilitacija otrok prizadetih v telesnem in duševnem razvoju. O tem bi morale občine voditi posebno skrb in glede na potrebe organizirati posebne šole in delavnice, ki bi lahko delovale za več občin. Da bi se to vprašanje res začelo reševati zlasti v razvitejših komunah sodimo, da bi morale obstojati posebne stalne občinske skupščinske komisije za vprašanje rehabilitacije invalidnih in defektnih oseb.

Skrbi za invalide in borce NOV in ostale invalide statuti v največ primerih niti

ne omenjajo. Izjeme so tudi tiste občine, ki so predvidele posebne komisije za vprašanja invalidov in borcev NOV. Čeprav je zvezna zakonodaja v tem zelo obširna in dokaj kvalitetna, sredstva federacije v ta namen pa naraščajo iz leta v leto, bi vendarle ta organ spričo pereče problematike moral obstojati v skorajda vseh občinah, obvezno pa v tistih, kjer je bilo narodnoosvobodilno gibanje močno razvito.

Skrb za stare ljudi v statutih ni prišla do veljave. V skrbi za človeka so v statutih sicer določila, da občina skrbi za razvoj služb za pomoč družini in gospodinjstvu. Nikjer pa ni omenjena posebna skrb za zaposlitev, razvedrilo in pomoč invalidnim, starejšim, bolnim in onemoglim občanom.

Posebno skrb bi morala občina posvetiti rekreaciji in oddihu ter uresničevanju pogojev za družabno življenje občanov. Statuti, žal, o tem nimajo kaj več določil.

Glede organizacijskih oblik se je mnogo občin usmerilo k združevanju svetov za varstvo družine, za socialno varstvo in ponekod celo za zdravstvo. Po mnenju sekretariata naj bi se sveti ne združevali, in sicer iz razlogov kvalitetnejšega obravnavanja nalog posameznih služb ter zaradi večjega pritegovanja občanov v organe družbenega upravljanja. Poseben pomen ima zlasti samostojen svet za varstvo družine kot koordinator vseh činiteljev za razvijanje otroškega varstva v komuni, ker bo tak samostojen svet globlje obravnaval to problematiko v vsej širini in nudil pomoč za organizacijo, mobiliziranje sredstev in metode dela na svojem področju in ne samo iz socialnega vidika.

Socialno delo naj se izvaja razen v upravnih službah in centrih za socialno delo kot strokovnih službah socialnega varstva v komuni, tudi v ostalih službah, kakor v zdravstvu, šolstvu, sodstvu, v organih notranjih zadev, v gospodarskih organizacijah, družbenih organizacijah, društvih in krajevnih skupnostih.

V statutih opazimo vse češče združevanje upravnih organov družbenih služb s splošnimi ali notranjimi zadevami. Po našem mnenju takšno združevanje v večini občin ne upošteva dovolj vseh obsežnih nalog in dela upravnih organov družbenih služb. Zelo na mestu bi bilo, če bi imeli za te zadeve posebno organizacijsko enoto.

V občinskih statutih povsem pogrešamo sodelovanje občinskih strokovnih služb, medobčinskih strokovnih služb, kakor tudi organizacijo nekaterih skupnih medobčinskih strokovnih služb. Statuti premalo določno predvidevajo sodelovanje raznih činiteljev - upravnih, strokovnih in družbenih - ki delujejo zlasti preventivno.

Za potrebe socialnega varstva so večinoma predvidena le proračunska sredstva in le redko posebna namenska sredstva v posebnih skladih za socialno varstvo z urejenimi dohodki. Znano je, da le na ta način lahko razvijamo te službe programske in po sodobnih konceptih.

V zadnjih dveh letih je bilo skladno s povečano dejavnostjo socialnega varstva sprejetih več zakonskih predpisov, med katerimi so najvažnejši:

Resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva, Resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu, Zvezni pravilnik o kategorizaciji in evidenca otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, Priporočilo o ustanovitvi centrov za socialno delo kot samostojnih strokovnih služb za socialno varstvo, Pravilnik o invalidskih delavnicah za poklicno rehabilitacijo in zaposlitev invalidov, Zakon o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika, Zakon o socialnih zavodih, Zakon o rejništvu in Zakon o višji šoli za socialne delavce. Vsi ti predpisi pomenijo preobrat v dosedanjem delu socialnega varstva in predstavljajo hkrati smernice bodočega delovanja socialnega varstva v skrbi za človeka.

Naloge občine

Ob upoštevanju navedenih dejstev bi bile naloge občine na področju socialnega varstva na kratko te:

1. Občinska skrbi za dvig materialnih in drugih pogojev, za stalno izboljševanje splošnih življenjskih razmer občanov, za stanovanjsko graditev, za socialno varstvo, za razvoj ljudskega zdravstva, za splošno strokovno in družbeno politično izobraževanje, razvoj telesne vzgoje in kulture, za gospodarski in komunalni napredek občine, družbene prehrane in rekreacije ter za razvedrilo in oddih občanov. V ta namen organizira gospodarske, komunalne in druge družbene ter javne službe.

Občina je predvsem dolžna usposobiti za socialno delo na svojem področju krajevne skupnosti, katerim naj nudi materialno, kadrovsko, zlasti pa strokovno in organizacijsko pomoč; nadalje je dolžna organizirati take dejavnosti in službe, ki neposredno služijo družini, gospodinjstvu in občanom pri njihovih vsakdanjih potrebah na splošno.

Pospešuje in pomaga uresničevati pobude občanov, delovnih in drugih organizacij za skupno reševanje socialnih, zdravstvenih in drugih zadev, ki so v interesu naselij in občine.

2. Socialno varstvo obsega skrb za odstranjevanje vzrokov in pojavov, ki povzročajo socialne in vzgojne probleme, konkretno rešuje že nastale probleme, za kar aktivizira prizadete občane.

3. Občina izvaja kompleksno skrb za družino, zlasti za varstvo otrok v zdravstvenem, vzgojnem in socialnem smislu ob sodelovanju ustreznih družbenih činiteljev in sicer:

- programsko razvija najrazličnejše oblike otroškega varstva skladno z družbenimi interesi in interesi družine;

- ureja splošna in individualna vprašanja družine v skladu z veljavnimi predpisi;

- zagotavlja ustrezne lokacije, sredstva za investicije in opremo ter za vzgojno delo.

4. Skrbi za vojaške vojne, mirovne in ostale invalide, žrtve fašističnega nasilja ter za tiste borce NOV in njihove družine, ki potrebujejo posebno pomoč, zlasti pa za tiste, ki še nimajo zagotovljenih zakonitih pravic glede zdravstvenega in socialnega varstva.

5. Skrbi za rehabilitacijo mlajših oseb, za rehabilitacijo invalidnih in defektnih oseb, za njihovo zaposlovanje v delovnih organizacijah, v invalidskih delavnicah, z delom na domu ipd.

6. Organizira preventivno delo, sodobno pomoč in varstvo starejših oseb, zlasti starih in bolnih na delovnem mestu, na domu, pa tudi v ustreznem zavodskem varstvu.

7. Skrbi za neposredno pomoč socialno ogroženim osebam, vendar ne le z denarno pomočjo, temveč tudi z drugimi oblikami pomoči.

8. Zagotavlja kvalitetno in ceneno prehrano občanov - otrok, zaposlenih odraslih, bolnih in starih - s šolskimi kuhinjami, otroškimi ustanovami, obrati za družbeno prehrano v krajevnih skupnostih ali pri delovnih organizacijah, v gostinskih obratih in podobno.

9. Zagotavlja sredstva za vse te potrebe iz družbenega dohodka, iz obveznosti občanov, iz sredstev prispevkov občanov ter organizira in zagotavlja namensko uporabo teh sredstev preko skladov za socialno varstvo z zagotovljenimi dohodki.

10. Socialno službo opravlja občina po svojih socialnih organih, delovne organizacije, socialni zavodi in ustanove pa po navodilih in priporočilih občinske skupščine in njenih organov v sodelovanju z občani, z organi delovnih organizacij in krajevnih skupnosti, zavodov in ustanov ter družbenih organizacij ter društev.

11. Socialno delo v komuni politično vodi in usmerja občinski ljudski odbor, center za socialno delo pa je strokovna služba za to področje. Center za socialno delo vsklajujejo službe socialnega varstva po načelih družbenega samoupravljanja po smernicah občinske skupščine in njenih organov. Sodeluje z zavodi, ustanovami in krajevnimi skupnostmi ter delovnimi organizacijami in jim nudi neposredno pomoč pri opravljanju službe socialnega varstva. Sestavlja strokovne elaborate, analize in programe ter izvršuje druge naloge, ki jih določi občinska skupščina.

12. Svet za varstvo družine po smernicah občinskega LO koordinira delo na področju varstva družine, programira in planira potrebe ter mobilizira sredstva. Skrbi za razvoj raznih oblik otroškega varstva, proučuje problematiko družine in zlasti tiste, v kateri sta zaposlena oba roditelja ter skrbi za razvoj služb za pomoč družini. Pripravlja in predlaga ustrezne predpise ter skrbi za njihovo izvajanje.

13. Svet za splošno varstvo koordinira delo tega področja, proučuje splošne socialne probleme občanov ter posameznih socialno in zdravstveno ogroženih skupin, n.p.r.: civilnih, mirovnih in ostalih invalidov, ostarelih, bolnih in onemoglih. Za reševanje teh problemov programira, planira, mobilizira sredstva, organizira razne oblike družbene pomoči - zaposlitev, nego, oskrbo, razvedrilo in podobno. Proučuje negativne družbene pojave kot alkoholizem, delomrzištvo, potepuštvo, itd. Pripravlja predloge in ukrepe za preprečevanje in reševanje teh pojavov za ljudski odbor ter skrbi za njihovo izvajanje.

Posebno skrb posveča socialno ogroženim posameznikom, uresničuje enotno politiko ljudskih odborov pri dodeljevanju raznih družbenih pomoči in predlaga plane za potrebna sredstva.

Priteguje in aktivizira družbene organizacije, društva in upravne službe za reševanje konkretnih nalog.

14. Občinski ljudski odbor preko Sveta za splošno varstvo in Sveta za varstvo družine skrbi za razvoj, pospeševanje ter napredek socialnih služb.

15. Komisija za invalide, borce NOV in njihove svojce proučuje in rešuje probleme tega področja, obravnava socialno in zdravstveno ogrožene borce in invalide, skrbi za do- tvalifikacijo in prekvalifikacijo, rešuje stanovanjske probleme, išče primerna delovna mesta, rešuje priznavanje dobe sodelovanja v NOV, skrbi za preventivno zdravljenje, družabno življenje in kulturo izobraževanje teh občanov. Predlaga podeljevanje občinskih priznavalnin.

16. Komisija za vprašanja rehabilitacije invalidnih in defektnih oseb proučuje in rešuje probleme svojega področja, koordinira delo in predlaga primerne ukrepe.

SVETI OBČINSKIH SKUPŠČIN

Ustavna določila dajejo poseben poudarek in mesto družbenemu samoupravljanju v občinah, krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah in javnih službah.

V občinski samoupravi so ena izmed oblik samoupravljanja sveti občinskih skupščin kot politično izvršilni organi občine in teritorialni organi družbenega samoupravljanja na področju, za katere so ustanovljeni.

Pregled osnutkov statutov nekaterih razvitejših pa tudi nekaterih manj razvitih občin kaže, da gredo nekatere občine v osnutkih statutov na področju družbenega samoupravljanja k združevanju po vsebini različnih svetov v en svet. Npr. svet za zdravstvo, svet za socialno varstvo, svet za varstvo družine so združile v poseben svet, enako svet za šolstvo, svet za kulturo in svet za telesno vzgojo.

Glede na obširnost problematike in nalog in na teritorialno obsežnost občin, sveti ne bodo mogli poglobljeno in uspešno delovati in reševati nalog, za katere so

ustanovljeni. Pa tudi sicer sodimo, da z združevanjem svetov v principu oži družbeno samoupravljanje in aktivizacijo državljanov. Ne gre namreč za drobljenje svetov, pa tudi ne za vztrajanje, da morajo biti vsi sveti v eni občini. Ustanavljanje svetov v občini je odvisno od razvitosti občine in problematike v občini.

Pri pregledu 18 občinskih statutov smo ugotovili, da so naloge svetov postavljene preveč na splošno. Zajemajo zlasti sledeče naloge:

- skrbijo za izvajanje zakonov in drugih predpisov širše družbene skupnosti; skrbijo za izvrševanje predpisov občinske skupščine, njenih smernic in priporočil za izvajanje predpisov;
- izvajanje odredbe in upravna navodila za izvajanje predpisov občinske skupščine, odredbe in navodila za izvrševanje zakonov in drugih predpisov širše družbene skupnosti, ki jih izdajajo le, če in kolikor so za to pooblaščen;
- obravnavajo vprašanja iz svojega delovnega področja, dajejo smernice ustreznim upravnim organom in nadzorujejo izvršitev svojih sklepov;
- občinski skupščini predlagajo, da izda predpise in druge akte ter da odredi potrebne ukrepe;
- komisiji za kadrovske zadeve dajejo predloge za volitve, imenovanja in razrešitve, če so za to pooblaščen;
- predlagajo ustanovitve, združitve in ukinitve delovnih in drugih organizacij;
- iz pristojnosti občinske skupščine dajejo predpisano potrditev oz. pritrditev, razen če spada to v izključno pristojnost občinske skupščine in drugih njenih organov;
- upravljajo druge upravne zadeve, ki so z zakoni ali drugimi predpisi širše družbene skupnosti, s statutom ali z drugim predpisom občinske skupščine dane v njihovo pristojnost;
- imenujejo in razrešujejo predsednike in člane upravnih komisij, če ni s posebnim predpisom določeno, da jih imenuje in razrešuje kak drug organ;
- dajejo mnenje občinski skupščini glede izvolitve in razrešitve organov družbenega samoupravljanja delovnih in drugih organizacij ter imenovanje in razrešitve direktorjev in drugih predstojnikov delovnih in drugih organizacij;
- nadzirajo delo delovnih organizacij, ki opravljajo službo na področju, za katero je pristojen svet, če ni v drugem predpisu drugače določeno;
- opravljajo druge zadeve po veljavnih predpisih in sklepih skupščine.

Naloge svetov širšega značaja niso vnašali v statute. Predlagamo, naj bi v statutih upoštevali naloge širšega značaja, zlasti naslednje:

- pospešujejo razvoj in delovanje preventivnih služb, zlasti sveti na področju družbenih služb preko krajevnih skupnosti, družbenih in delovnih organizacij;

- skrbijo za ustanavljanje, razvoj in uspešno delovanje pristojnih strokovnih služb;
- dajejo smernice samoupravnim organom in izvajajo nadzor nad zakonitostjo;
- analizirajo problematiko terena in ugotavljajo potrebe;
- koordinirajo delo vseh činiteljev v občini, ki se ukvarjajo z enako ali sorodno problematiko;
- skrbijo za zbiranje sredstev za dejavnosti svojega področja (iz občinskega proračuna, raznih skladov, namenskih sredstev itd.).

Ker so v statutih manj obdelani odnosi med občinsko skupščino in sveti, med strokovnimi službami, upravnimi organi in sveti, med krajevnimi skupnostmi, delovnimi, družbenimi in drugimi organizacijami, dajemo s tem v zvezi nekaj pripomb.

Odnosi med občinsko skupščino in sveti

Svete občinske skupščine sestavljajo člani občinske skupščine in občani, ki jih imenuje občinska skupščina, oz. jih delegirajo ustrezne organizacije po posebnih predpisih. Občinska skupščina lahko razreši člane svetov predno jim poteče mandatna doba. Svet naj ima od 7 do 11 članov, med katerimi naj bi bili vsaj 2 do 3 člani občinske skupščine. Predsedniki svetov naj bodo pravi loma člani občinske skupščine. V kolikor predsednik sveta ni član občinske skupščine, naj bi se mu omogočilo aktivno prisostvovanje na vseh zasedanjih skupščine brez glasovalne pravice. Takrat, kadar razpravlja občinska skupščina o problematiki določenega sveta, naj bi se omogočilo vsem članom svetov aktivno prisostvovanje na zasedanju brez glasovalne pravice. Sejam svetov lahko prisostvujejo drugi člani občinske skupščine, ki niso člani svetov.

Sveti so za svoje delo odgovorni občinski skupščini. Občinska skupščina lahko odpravi ali razveljavi nezakoni akt svetov, vsak drug akt pa lahko s svojim aktom spremeni ali pa naroči svetu, da ga spremeni po njenih smernicah, na kar je svet vezan. V upravnih zadevah odločajo sveti samo takrat, kadar so za določeno zadevo pooblaščen s pravnim predpisom.

V primerih, ko posega problematika enega sveta tudi v pristojnost drugega sveta, mora svet predhodno vprašati za mnenje tudi drugi svet. V spornih primerih glede pristojnosti o določeni zadevi med sveti, odloči predsednik občine, na njegovo odločitev pa se sveti lahko pritožijo na občinsko skupščino.

Odnosi med sveti, strokovnimi službami in upravnimi organi

Sveti proučujejo problematiko terena in ugotavljajo potrebe po ustanavljanju in razvoju določenih strokovnih služb. Skrbijo za materialno osnovo in potrebne strokovne kadre za opravljanje teh služb. Strokovne službe opravljajo določene naloge določenega delovnega področja (npr. zdravstveni dom skrbi za preventivno in kurativno zdravljenje prebivalstva, šola skrbi za splošno izobraževanje občanov, deluje na področju vzgoje in pouka otrok, proizvodne organizacije izvajajo naloge s področja gospodarstva, centri za socialno delo kot strokovne službe opravljajo preventivno in kurativno socialno delo, skrbijo za razvoj socialnih služb v občini kot npr. v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, skrbijo za organizacijo prostovoljnih socialnih delavcev in za njihovo strokovno izobraževanje, itd.).

Upravni organi so izvrševalci določenih nalog, ki izhajajo iz pravnih predpisov, nalog občinske skupščine, izvajalci politike smernic in nalog občinske skupščine in pristojnih svetov. Pripravljajo gradivo za seje svetov in gradivo za občinsko skupščino.

Sekretar sveta naj bi bil šef pristojne organizacijske enote upravnega organa, kjer tega ni pa pristojni referent. Sejam sveta naj bi prisostvovali tudi uslužbenici, ki upravno obravnavajo naloge in so predmet obravnave določene seje. Sveti pa lahko pokličejo za tolmačenje strokovnih zadev tudi druge strokovne uslužbenice.

Pravilna razmejitev nalog med sveti in upravnimi organi je odločilnega pomena pri aktivnem delu teh organov. Poseganje svetov v delo upravnih organov in obratno pomeni oviro ali popolno ohromitev enega ali drugega organa.

Odnosi med sveti, krajevnimi skupnostmi, delovnimi, družbenimi in drugimi organizacijami

Sveti vodijo politiko ustanavljanja in razvoja določenih služb in skrbijo za njihovo delovanje (npr. svet za gospodarstvo analizira gospodarske potrebe občine in daje predloge za ustanovitev določenih gospodarskih služb kot npr. ustanovitev industrijskega, obrtnega, kmetijskega podjetja itd. Vodi politiko, skrbi za človeka, npr. zaščitna sredstva, družbena prehrana itd. Svet za varstvo družine analizira probleme družine in predlaga ustanovitev raznih služb za pomoč družini. Pri izvajanju svojih nalog priteguje krajevne skupnosti in delovne organizacije in jim pomaga organizirati te službe itd.).

Poleg tega lahko dajejo vse zgoraj navedene organizacije vzpodbudo za obravnavanje določene tematike na sejah svetov, ali dajejo predloge za raziskavo, obdelavo in reševanje določenih vprašanj v občini. Vse te organizacije v občini lahko predlagajo izdelane materiale z lastnimi predlogi za rešitev v obravnavanje svetov ali občinski skupščini. Člani teh organizacij pri obravnavanju pred-

lagane problematike lahko prisostvujejo sejam svetov ali občinske skupščine, razpravljajo, nimajo pa glasovalne pravice. Pri izvajanju ukrepov, ki jih je sprejel svet ali občinska skupščina na predlog predlaganega gradiva organizacije, aktivizirajo državljane pri izvajanju nalog.

Odnosi med sveti in komisijami občinske skupščine

Glede na to, da ima družbena skupnost še posebne obveznosti do nekaterih posebnih vprašanj, so pri občinski skupščini komisije. Ta vprašanja se nanašajo na odgovornost družbe do borcev NOV in njihovih svojcev in invalidov vseh vrst. Za reševanje te problematike so pri občinski skupščini posebne komisije. Pri svojem delu se povezujejo poleg organizacij Zveze borcev in Vojaških vojnih invalidov še s svetom za socialno varstvo. Vsi ti faktorji lahko proučujejo, obravnavajo zgoraj imenovane kategorije in dajejo ustrezne predloge občinski skupščini ali drugim organom za njihovo rešitev. Poleg tega lahko dajejo komisije predloge svetom ali organizacijam za proučitev ali rešitev določene problematike in obratno.

Za izvajanje stalnih in občasnih nalog lahko sveti organizirajo stalne ali občasne komisije.

Mandatna doba članov svetov

Mandat članov svetov traja dve leti in sicer tako, da se vsako leto izmenja polovica članov sveta. Nihče ne more biti član istega sveta več kot dve mandatni dobi.

42. SEJA SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO LRS
DNE 13. FEBRUARJA 1963

Dnevni red:

1. Poročilo o delu Sveta za socialno varstvo LRS za leto 1962
2. Program dela sekretariata Sveta za socialno varstvo LRS za leto 1963
3. Proračun sekretariata Sveta za socialno varstvo LRS za leto 1963
4. Socialno varstvo v občinskih statutih
5. Razno

1. Svet je obravnaval letno poročilo za leto 1962 in je ugotovil, da se služba socialnega varstva pozitivno razvija in se je uveljavila v občinskem, okrajnem in republiškem merilu. Sistematično se dela na analitični, inštruktorski in razi-skovalni dejavnosti. Posebna skrb je posvečena strokovnemu dvigu kadra ter jačanju materialne baze te službe. Napredek je vsestransko očiten, ustanavlja se tudi posebna strokovna služba. Svet sodi, da je storjen korak naprej v skrbi za delovnega človeka.

Poročilo je v danem roku dostavljeno Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS.

2. Svet je obravnaval program dela za leto 1963 in je v razpravi ugotovil, da je program obsežen in obsega celotno področje dela socialnega varstva v republiki. Program je dejansko nadaljevanje v prejšnjem letu zastavljenega dela, kajti mnogo nalog je bilo že v prejšnjem letu začelih in nakazanih.

Program nosi obeležje sodobnega socialnega dela vključenega v celotni druž-beni razvoj ter upošteva pri tem osnovne dokumente iz zadnjih let (Resolucija o otroškem varstvu, ostali zvezni in republiški predpisi).

Ob takih smernicah nosi konkretiziran letni program sledeče karakteristike:

Vse večji poudarek se daje usposabljanju kadrov, ki delajo na področju soci-alnega varstva v njegovem širšem smislu.

Pomembno je vprašanje ekonomske dokumentacije za to področje, ki je potreb-na za investiranje, za sodobno socialno delo in sploh za načrtnejši programski razvoj.

Tudi je pomembno široko zastavljeno delo, sodelovanje z različnimi strokovni-mi in znanstvenimi institucijami in drugimi organi, da bi se lahko temeljiteje o-bravnavala važna pereča vprašanja v vsej širini problematike, kot npr. otroško varstvo, ostarele osebe in drugo, pri tem pa bo tudi sam sekretariat deloval v

tem smislu na posameznih študijah - krajevne skupnosti, centri za socialno delo.

Ob takih načelnih ugotovitvah je Svet imel nekaj dopolnitev in pripomb v podrobnostih. Tako glede poudarka vprašanja kompleksne rehabilitacije v smislu sklepov Stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji; glede potrebe ustanavljanja in organiziranja sprejemališč za mladoletne osebe v Sloveniji, zlasti v Ljubljani; glede pospešitve, boljše organizacije in dajanja sredstev za izvedbo kategorizacije in evidence otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju; glede izvajanja novega zakona o pokojninskem zavarovanju, zlasti glede pravic borcev NOV.

Svet je sklenil, da se program s temi dopolnitvami v celoti odobri in pošlje vsem pristojnim družbenim organom socialnega varstva pri ljudskih odborih v napotilo in vednost.

3. Svet je na podlagi poročila in obrazložitve proračuna za leto 1963, istega po krajši razpravi in po nekaterih pojasnilih sprejel ter odobril.

4. Svet je obravnaval urejevanje socialnega varstva v občinskih statutih na podlagi treh referatov, ki so bili pripravljene za Glavni odbor SZDL, in to: socialno varstvo v občinskih statutih, dejavnost krajevnih skupnosti, sveti občinskih skupščin.

Svet za socialno varstvo LRS je že na svojih prejšnjih sejah večkrat poudarjal važnost tega vprašanja in prav zaradi tega je sekretariat Sveta sodeloval z nekaj člani svojega kolektiva pri obravnavanju področja socialnega varstva v občinskih statutih in pripravil nekaj referatov. Seveda referati niso bili mišljeni v tem smislu, da bi želeli občinske statute poenotiti, temveč z namenom, da bi področje socialnega varstva, njeno organizacijo in službe prikazali glede na celoten obseg in širši razvoj, zlasti v zadnjih letih, ko vse širše zajemamo problematiko, težimo k sodobnejšim oblikam, novim metodam, skratka, ko ni več ozkega gledanja na te stvari s pretežno kurativo, temveč se razvija tudi preventiva, vse večja strokovnost itd. Pri tem so bila predvsem upoštevana stališča razprave v samem Svetu, Izvršnem svetu in Ljudski skupščini. S teh pozicij so bili pregledani osnutki statotov v stanju, v kakršnem so bili v zadnjih mesecih preteklega leta.

Izhodišče je bilo celotna skrb za človeka - delavca, njegove družine, njegove potrebe, vsakdanje življenje in skrbi. Seveda je bilo v statutih nekaj nevdržnih formulacij, več ali manj nasprotnih našim temeljnim, ustavnim in socialističnim načelom. Nekaj najbolj očitnih je iznešenih v materialu, take stvari je obravnaval tudi dnevni tisk, radio, državljani na sestankih itd. Posebna pozornost je posvečena nekaterim pomanjkljivostim, važnim vprašanjem, ki jih statuti puščajo popolnoma v nemar ali pa prav malo obravnavajo, kot npr. rehabilitacija, skrb za invalide in borce NOV, otroško varstvo, problematika starejših in ostarelih oseb idr. Tudi so pomankljivosti glede organizacije družbenih in upravnih organov, zlasti glede strokovnih služb.

Posebna pozornost je posvečena dejavnosti naših krajevnih skupnosti, v katerih naj se razvije preventivno in kurativno socialno delo v samoupravljanju samih

občanov, tedaj podružabljenje teh zadev v čim večji meri. Prav zaradi tega je potrebno, da bi občinski statuti čimveč prispevali k utrditvi krajevnih skupnosti in našli možnosti za njihovo organizacijsko, kadrovsko in materialno okrepitev. Pa tudi statuti samih krajevnih skupnosti naj bi vsebovali naloge, metode uspešnega dela, povezovanja z različnimi činitelji, ob čimvečji aktivizaciji svojih občanov.

Posebej se obravnavajo sveti naših občinskih skupščin, pri tem pa ne gre samo za osnovne organizacijske oblike in naloge, temveč predvsem za naloge širšega značaja, katerim so naši sveti do sedaj posvečali manj pozornosti. Posebno važni so utrjeni odnosi med občinsko skupščino in sveti, odnosi napram strokovnim službam in upravnim organom in do drugih delovnih organizacij.

Svet je v razpravi ponovno poudaril važnost statutov občin in krajevnih skupnosti in ugotovil, da so referati tehten prispevek, pri tem pa je treba zlasti problematiko krajevnih skupnosti posebej še vnaprej študijsko obravnavati.

Vsa ta vprašanja bo v širšem smislu obravnavalo na svojem plenumu tudi Društvo socialnih delavcev Slovenije, gradivo teh razprav pa se pošlje tudi pristojnim družbenim organom socialnega varstva pri ljudskih odborih v upoštevanje.

5. Pod razno Svet ni obravnaval ničesar.

Dr. V. L.

Leopold Rupnik

OBRAVNAVANJE ŠKODE PRI PREPLAČILIH NA INVALIDSKIH PREJEMKIH

Upravni organi občinskih ljudskih odborov ugotavljajo v upravnem postopku in invalidske primere po določbah zakona o vojaških vojnih invalidih in določajo posameznikom poleg drugih invalidskih pravic tudi invalidske prejemke.

Za osebne invalide je višina invalidnine in dodatka za tujo pomoč in nego določena v 14. odnosno 22. členu zakona o vojaških vojnih invalidih, višina družinske invalidnine pa je določljiva po določbah 15. člena istega zakona, glede na število souživalcev te invalidnine.

Višina ostalih invalidskih prejemkov je tudi določljiva glede na premoženjsko stanje in sposobnost za pridobivanje invalidskega upravičenca v smislu določb 23. in 27. člena zakona o vojaških vojnih invalidih po določbah uredbe o otroš-

kem dodatku, uredbe o invalidskem dodatku ter po določbah drugih predpisov, izdanih na podlagi zakona o vojaških vojnih invalidih za njegovo izvajanje.

Vkljub vsej skrbnosti upravnih organov pri odločanju o invalidskih prejemkih naletimo v praksi na primere, da ti prejemki niso odmerjeni v skladu z materialnimi predpisi. Nepravilna odmera invalidnin je zelo redek primer, pogosteje naletimo na primere, da niso pravilno določeni zneski pri splošnem invalidskem dodatku, pri posebnem invalidskem dodatku za šolanje otrok padlih borcev in pri otroškem dodatku.

Izplačilni naslovi glaseči na nepravilne zneske so zmožne odločbe, to je take dokončne upravne odločbe, ki so napačno določile invalidske prejemke zaradi pomete ali zaradi nepravilno ugotovljenega dejanskega stanja ob izdaji odločbe. Lahko pa pridejo tudi prvotno pravilne dokončne odločbe kasneje v nasprotje z materialnimi predpisi, če nastopijo v upravičenčevem osebnem in premoženjskem stanju take spremembe, ki povzročijo, da izrek odločbe ni več v skladu z dejanskim stanjem zadeve.

Po določbi 52. čl. zakona o vojaških vojnih invalidih trajajo pravice, priznane po tem zakonu toliko časa, dokler so podani pogoji, ki so z zakonom predpisani za njihovo pridobitev in uživanje. Ta predpis zadolžuje upravnega organa, da stalno vsklajuje invalidske prejemke z določbami materialnih predpisov o teh prejemkih. Pristojni upravni organ nadomešča vsebinsko nepravilne izplačilne naslove s takimi, ki ustrezajo materialnim pogojem, tako da izdaja nove odločbe bodisi po predlogu zainteresiranih strank, ali po uradni dolžnosti. Nove odločbe temeljijo na določbah zakona o vojaških vojnih invalidih in zakona o splošnem upravnem postopku, ki veljajo za obnovo upravnega postopka, za odpravo in razveljavitev odločb po nadzorstveni pravici itd.

Če vpliva na pravico in višino invalidskega prejemka kasnejša sprememba dejanskega stanja, ki je bilo podlaga upravni odločbi, bo uvedel upravni organ po predlogu stranke ali po uradni dolžnosti novi upravni postopek, ugotovil novo to je spremenjeno dejansko stanje in z odločbo nadomestil dokončno odločbo prej končanega upravnega postopka. Nadomestitev odločbe iz predhodnega upravnega postopka z novo odločbo je nujna, ker ne moreta obstajati istočasno v isti zadevi dve veljavni, po vsebini različni odločbi. Nadomestitev odločbe ima značaj razveljavitve nadomeščene upravne odločbe analogno določbi 257. člena zakona o splošnem upravnem postopku, ki obravnava obnovo upravnega postopka.

Pravne posledice odločb, izdanih v obnovi upravnega postopka ali v novem upravnem postopku, ki sta bila uvedena po predlogu stranke, s katerimi odločbami so nadomeščene prejšnje upravne odločbe v isti zadevi, učinkujejo od dneva, ko je bil podan zahtevek na obnovo postopka ali uvedbo novega postopka. V vseh drugih primerih obnovljenega ali novega upravnega postopka regulira upravna določba, ki je nadomestila prejšnjo dokončno odločbo, invalidske prejemke s pravnim učinkom od dneva, ko je bila odločba izdana.

S temi odločbami so urejena bodoča izplačila invalidskih prejemkov odnosno iz -

plačila po novih plačilnih naslovih v zvezi s pravnim učinkovanjem posameznih odločb, nerešeno pa je ostalo vprašanje, kako naj se reparirajo že izvršena nepravilna izplačila. Če so bili invalidski prejemki izplačani v nižjem znesku, kot jih dopušča zakoniti predpis, je oškodovan invalidski upravičenec, v obratnem primeru pa zvezna namenska proračunska sredstva.

V primerih, kjer so invalidski prejemki prenizko odmerjeni, ureditev ne bo delala težkoč. Upravičenec ima možnost vsak čas uveljavljati regulacijo invalidskih prejemkov, če sodi, da so določeni nezakonito v njegovo škodo. Če odločba še ni dokončna, ima zoper odločbo na voljo pravico do pritožbe. Če gre za dokončno upravno odločbo, lahko uveljavlja ureditev invalidskih prejemkov z zahtevkom po 266. členu zakona o splošnem upravnem postopku, s predlogom na uvedbo obnove upravnega postopka ali uvedbo novega upravnega postopka, ali končno z upravno tožbo pred vrhovnim sodiščem, če so podani pogoji iz zakona o upravnih sporih.

Spričo tolikšnih možnosti varstva svojih pravic utegne biti invalidski upravičenec samo takrat dejansko oškodovan, če svojih pravic ni pravočasno uveljavil. Družba ni dolžna povrniti prizadetemu te škode, ker je ni zakrivila družba, ampak oškodovanec sam. V takih primerih upravni organ ni niti upravičen, kaj šele dolžan ukrepati po uradni dolžnosti in spreminjati upravne odločbe. Opozoril pa bo invalidskega upravičenca in mu svetoval, kaj naj ta stori, da doseže pravilno odmero invalidskih prejemkov.

Mnogo bolj komplicirana stvar nastane pri takozvanih preplačilih, to je v primerih, kjer so invalidski prejemki določeni in likvidirani v višjih zneskih, kot to dopuščajo materialni predpisi. V takih primerih stranka največkrat ne predlaga regulacije prejemkov, ampak jih je treba regulirati po uradni dolžnosti. Spremenilne odločbe v teh primerih po pravilu tudi ugotovijo, od kdaj je uživalec invalidskih prejemkov prejemal previsoke prejemke v nasprotju z določbami materialnih predpisov.

Previsoki invalidski prejemki povzročajo na strani izplačilnega organa - družbene skupnosti - nezakrivljeno škodo na namenskih sredstvih zaradi opravičljive zmote upravnega organa, da je izplačilni naslov tudi materialno pravilen, odnosno še v skladu z določbami in pogoji iz 52. člena zakona o vojaških vojnih invalidih; na strani prejemnika pa pomenijo neupravičeno obogatitev.

Če je neupravičena obogatitev posledica strankinega dejanja ali opustitve, ki se ocenjuje kot kaznivo dejanje po kazenskem zakonu, se obravnava obenem s kaznivim dejanjem v kazenskem postopku. Polna vsebina kazensko pravne odgovornosti predstavlja poleg zahteve po kazni in prepovedi koristi dosežene s kaznivim dejanjem tudi obveznost za povrnitev škode. Krivdo stranke na nastanku škode in višino škode ugotavlja že kazenski sodnik, ki obsodi krivca, da poravnava s kaznivim dejanjem povzročeno škodo, lahko pa tudi napoti oškodovanca na civilno pravdno pot pred redno sodišče. Primeri, da bi kdo pri uveljavljanju invalidskih pravic podal lažnive podatke in fiktivna dokazila, da bi zlonamerno zavedel upravnega organa v zmotno in da bi ta zato zmotno priznal neupravičeni osebi invalidske pravice, so tako zelo redki, da skoro ne pridejo v poštev.

Pogostejši so primeri, ko stranka s pomanjkljivimi navedbami ob uveljavljanju in ob odločanju o njeni invalidski pravici ali z opustitvijo dolžne prijave ob spremembi njenega osebnega in premoženjskega stanja, povzroči, da tečejo invalidski prejemki v nasprotju z določbami materialnih predpisov. Tudi sam upravni organ lahko izda pravno pomotno odločbo, ne da bi stranka pripomogla, da je do pomote prišlo, (npr. pomote v računanju, prezrta je važna okoliščina, upravni postopek ni precizno izveden itd.).

Višja izplačila kot jih dopuščajo materialni predpisi povzročajo škodo na namenskih družbenih sredstvih, pri prejemniku pa neupravičeno obogatitev. Po splošnih načelih odškodninskega prava je dolžan neupravičeno obogateni vrniti premet obogatitve odnosno poravnati škodo, ki jo je trpela druga stran, katera je v svojo škodo nekaj dala, zmotno misleč, da je dolžna dati. To pravilo velja splošno celo takrat, ko neupravičeno obogateni ni ničesar storil, da bi zavedel na sprotno stran v zmoto, toliko bolj pa, če je s svojo dejavnostjo povzročil oškodovanje druge strani.

Pozitivna socialna zakonodaja močno odstopa od splošnih načel kondikcijskega prava v določbah uredbe o otroškem dodatku, (Ur. l. FLRJ, št. 36/55) in zakona o organizaciji in financiranju zavodov za socialno zavarovanje (Ur. l. FLRJ, št. 22/62).

Za povrnitev škode na invalidskih prejemkih je merodajna uredba o otroškem dodatku. Tako 14. kot 25. člen uredbe o invalidskem dodatku določata, da se pri obravnavanju pravice do invalidskega dodatka uporabljajo smiselno določbe uredbe o otroškem dodatku in določbe predpisov za njeno izvajanje, v kolikor ne nasprotujejo določbam zakona o vojaških vojnih invalidih in uredbe o invalidskem dodatku. Ta dva predpisa pa nimata posebnih določb o povrnitvi škode na družbenih sredstvih. Kot škodo na sredstvih družbene skupnosti iz naslova invalidskih prejemkov je torej mogoče obravnavati samo tista nezakonita izplačila teh prejemkov, pri katerih je indicirana uporaba 57. člena uredbe o otroškem dodatku.

Pri neupravičeni obogatitvi iz naslova preveč prejetih zneskov otroškega dodatka so določbe 57. člena uredbe o otroškem dodatku za prizadete osebe občutno ugodnejše od kondikcijskega prava, ker zahtevajo obstoj zavestne storitve ali opustitve, torej neko namensko delovanje obogatene stranke, da je prišlo do takih posledic. Po tej določbi so uživalci otroškega dodatka dolžni povrniti vso škodo, ki je nastala družbenim sredstvom zaradi nepravilnega izplačila samo takrat, če so prejeli previsoke zneske zato:

1. ker so podali napačne podatke in je bil na podlagi teh podatkov dodatek nepravilno odmerjen, ali
2. ker niso prijavili vsake spremembe, ki vpliva na pravico do otroškega dodatka ali na njegovo višino v roku 15 dni po nastanku relevantne spremembe v njihovem premoženjskem stanju, in ali
3. ker so bili izplačani dodatki v višjem znesku, kot ga določa ustrezna odločba.

Iz povedanega izhaja, da je v teh izčrпно navedenih primerih oškodovanja temelj vmitvene obveznosti krivdna odgovornost stranke. Če te ni, ni mogoče uveljavljati povračila škode od strank, pa čeprav so protipravno obogatene.

Nekaj primerov o indikaciji uporabe določb 57. člena uredbe o otroškem dodatku pri obravnavanju preplačil na invalidskih prejemkih:

- a) udeležbo stranke pri pomanjkljivi ugotovitvi dejanskega stanja in določitvi nepravilnih zneskov invalidskih dodatkov po 1. tč. 57. člena uredbe o otroškem dodatku je treba določati v bistvu po teh kriterijih:
- v zahtevku za invalidske prejemke je stranka navedla popolne podatke in predložila zadostna dokazila, upravni organ pa je izdal odločbo, ki ne ustreza dejanskemu stanju ali materialnim predpisom. V takem primeru sploh ne moremo govoriti o krivdi stranke na preplačilu invalidskih prejemkov. Zato tudi ni stranka dolžna, da bi poravnala škodo, čeprav je pridobila materialno korist, do katere ni upravičena.
 - Stranka je podala pomanjkljive podatke, upravni organ pa ni izvedel v celoti upravnega postopka in zato tudi ni prav odločil. Nepravilnega invalidskega prejemka tudi v tem primeru ni mogoče pripisati v krivdo stranki, zato upravni organ ni upravičen zahtevati od stranke povrnitve škode.
 - Stranka je podala nepravilne podatke, čeprav ne zlonamerno, upravni postopek pa je izveden pomanjkljivo. Tu gre za določeno sicer ne kazensko pravno, vendar pa tako krivdno odgovornost stranke, da ta že povzroča strankino obveznost vsaj do delne poravnave škode.
 - Če je stranka zamolčala bistvene okoliščine, ki vplivajo na pravico do invalidskega prejemka (n. pr.: davčno zavezanost, skupno gospodinjstvo, življenje na kmečkem posestvu in slično), upravni postopek pa je bil pomanjkljivo voden in bi v nasprotnem slučaju mogel odkriti to okoliščino. Stranka je dolžna v celoti povrniti škodo, ker jo bremeni polna krivdna odgovornost, čeprav tudi upravni organ ni bil v svojem delu na zadostni višini.
 - Stranka je navedla neresnične podatke, ki so bili podlaga odločbi. V takem primeru je očitna namera stranke na oškodovanje družbenih sredstev, zato je tudi brezpogojno dolžna povrniti vso škodo.
 - Stranka je podala neresnične podatke in predložila navidezna dokazila, ki potrjujejo njene netočne navedbe. V takem primeru zadene stranko polna odgovornost za povrnitev škode, moglo bi se celo domnevati o njeni kazensko pravni odgovornosti.
- b) primeri iz druge točke 57. člena uredbe o otroškem dodatku:
- Stranka je javila v skladu s svojo obveznostjo iz 52. člena zakona o vojaških vojnih invalidih v 15-dnevnem roku relevantno spremembo v svojem osebnem in premoženjskem stanju. V takih primerih ne more nastati škoda, ker prejema stranka akontacijo na invalidske prejemke od dneva, ko je stavila predlog. Upravna odločba ima pravni učinek od dneva postavljenega zahtevka, ne glede na to, kdaj jo je izdal upravni organ. Akontacija invalidskih prejemkov se obračuna z invalidskimi prejemki, ki jih določi odločba, izdana po zahtevku.
 - Če stranka ni javila na invalidske prejemke relevantne spremembe dejanske

ga stanja, ali jo je javila po izteku 15-dnevnega roka za prijavo, nosi polno odgovornost za nastalo škodo in jo je dolžna v celoti povrniti.

c) primeri iz 3. tč. 57. člena uredbe o otroškem dodatku;

Če so stranki pomotoma nakazani invalidski prejemki v višjih zneskih, kot so določeni v dokončni odločbi, jih mora stranka v celoti vrniti, ker je sprejem takih zneskov očitno zavesten akt neupravičene obogatitve. Stranka ima v rokah ustrezno upravno odločbo in se je zavedala, da prejema več, kakor ji po zakonu gre.

Vse druge primere nepravilnih izplačil, z izjemo izplačila, ki je posledica kaznivega dejanja uslužbenca upravnega organa, katesi je polno odgovoren za tako nastala nepravilna izplačila, ni moč obravnavati kot škodo, ampak kot nehotene napake v poslovanju uslužbenecv upravnega organa.

Poravnava v zvezi z določbami 57. člena uredbe o otroškem dodatku dognane škode je obvezna in je ni mogoče "odpustiti" ali črtati. Preplačila invalidskih prejemkov iz tega naslova morajo biti registrirana obvezno na računskem listu kot škoda.

Postopek za ugotavljanje škode je treba opraviti ločeno od postopka za ugotavljanje invalidskih pravic. Ta postopek vodi pooblaščen uslužbenec upravnega organa, ki opravlja izplačilno službo. Ta je dolžan brezpogojno zaslišati stranko, predhodno pa sestaviti referat, iz katerega mora biti razviden celotni potek določanja invalidskih prejemkov in izplačil, kakor tudi dejstva in okoliščine, ki pojasnjujejo, v čem obstoja škoda, njena višina in zakaj je nastala. V postopku zaslišana stranka se mora izrecno izjaviti, ali pristane na povračilo škode ali ne. Pri zaslišanju je treba stranki podrobno obrazložiti pravno in dejansko stanje v zvezi s škodo in zakaj jo je dolžna povrniti ter jo opozoriti, če ne pristane na vrnitev preplačila, da bo upravni organ uveljavljal povrnitev škode s tožbo pred rednim sodiščem.

Pooblaščen uslužbenec se mora zavedati, da ima opravka z ljudmi, kateri so mnogo žrtvovali v revoluciji, da gre za pretežno siromašne osebe in da mu je končno predvsem dolžnost izvajanja socialne politike in ne fiskalne. Če bo vložil zadosti truda, bo z vsako stranko dosegel sporazum o načinu povrnitve škode in o višini obročnih odplačil. Pri določanju višine odplačilnih obrokov je uslužbenec upravnega organa upravičen po temeljiti proučitvi vseh okoliščin pristati tudi na minimalne simbolične zneske, daleč izpod dopustnih kvot prejemkov iz 30. člena zakona o vojaških vojnih invalidih.

V nobenem primeru ni dopustno obračunati škode z drugimi invalidskimi prejemki prizadete stranke brez njenega nedvomnega pismenega pristanka. Poravnava škode z obračunanjem pri invalidskih prejemkih je torej dopustna le po predhodnem sporazumu s stranko ali na podlagi pravnomočne sodbe rednega sodišča.

Postopek upravnega organa, ki v takih primerih stranko samo pismeno obvesti o obstoju škode in obenem zahteva povračilo, ali jo mogoče celo obračunava z drugimi invalidskimi prejemki, ni v skladu z materialnimi predpisi uredbe o otroškem dodatku in formalnimi predpisi zakona o splošnem upravnem postopku.

DELO SOCIALNEGA DELAVCA NA SODIŠČU IN IZKUŠNJE OB KONTROLI IZVAJANJA STROŽJEGA NADZORSTVA

Uvod

Znano je dejstvo, da obravnavajo mladoletne prestopnike pri naših sodiščih posebno sodniki, ki so se specializirali za mladinsko sodstvo. Prav gotovo se to delo v marsičem loči od dela ostalih sodnikov na kazenskem oddelku. Pri vsem svojem delu mora mladinski sodnik misliti predvsem na bodočnost mladega človeka in na pomoč, ki mu jo lahko družba nudi, da bo našel pravo pot v življenje. Prav zaradi tega mora sodnik mladoletnika, ki ga obravnava, čim bolj spoznati. Pogosto je kaznivo dejanje, ki ga mladoletnik stori, samo izhod iz nevzdržnega stanja, v katerem živi, mučnih napetosti in pritiskov, ki jih vsak dan doživlja, beg iz okolja, ki ga uničuje in duši. Mlad človek brez pravega vodstva sprošča tako na naprimeren način svoje notranje napetosti. Vsi vemo, da mu bo tako ravnanje naložilo še večje življenjsko breme, ki utegne postati, če mu nihče ne bo pomagal, tako veliko, da bo mladega človeka dokončno zlomilo in ga notranje deformiralo do take mere, da mu sploh ne bo mogoče več pomagati.

Sodnik mora sicer vsako zadevo, ki jo obravnava, posebno če gre za mladoletnika, individualno rešiti. Vendar ob svoji glavni nalogi potrebuje pomoč predvsem pri iskanju podatkov o vsakem mladoletniku, pri delu z njegovo družino, pri raziskovanju njegove življenjske zgodovine in pri izbiri pravih ukrepov, ki bo res dosegel svoj namen. Posebno po noveli KZ in ZKP se je zato vedno bolj kazala potreba, da bi sodnik pri svojem delu dobil strokovno pomoč. Zato je okrajno sodišče v Ljubljani v začetku leta 1961 sistemiziralo mesto socialnega delavca, ki naj bo v pomoč mladinskemu sodniku tega sodišča pri njegovem delu.

Prvega maja 1961 sem začela delati kot socialna delavka na okrajnem sodišču v Ljubljani. To delo še nima nobene tradicije, saj sem menda prvi socialni delavec na sodišču v Jugoslaviji. Marsikje je še razširjeno mnenje, da socialni delavec na sodišču ni potreben in da ne bo mogel utemeljiti svojega obstoja. Morda bodo primeri in način dela, ki ga nameravam prikazati, to v marsičem razjasniti in dokazati, da je delo socialnega delavca na sodišču lahko ne samo potrebno in koristno, ampak tudi v veliko pomoč sodniku in ne nazadnje mlademu človeku, ki pride pred sodišče, kar pa je končni cilj vsega našega delovanja in končni cilji naše družbe sploh.

Delo socialnega delavca na sodišču je specialno delo in izhaja iz splošne funkcije sodišča sploh in iz posebne naloge sodišča ob primerih kaznivih dejanj mladoletnikov, ki jo določajo določbe kazenskega zakonika (čl. 3, 68, 69, 70, 79).

Delo socialnega delavca na mladinskem oddelku sodišča bi lahko strnili v naslednje tri naloge:

1. delo za čim boljše spoznavanje mladoletnikove osebnosti in izbire pravihnega ukrepa;
2. kontrola ukrepov;
3. pomoč pri resocializaciji mladoletnikov odpuščenih in vzgojnih zavodov in sanaciji družine.

Vse te svoje osnovne naloge vrši socialni delavec sodišča v tesnem sodelovanju s sodnikom in skrbstvenimi organi, ki so po ustavi osnovni nosilci skrbi za človeka.

Delo za čim boljše spoznavanje mladoletnikove osebnosti in izbiro pravihnega ukrepa

Med pripravljalnim postopkom je vsekakor osnovna naloga socialnega delavca na sodišču, da pomaga pri raziskovanju mladoletnikove osebnosti, njegove življenjske zgodovine, ožjega in širšega okolja ter pri iskanju najboljše poti za mladoletnikovo nadaljnje življenje. Že sam zakonik o kazenskem postopku daje določene smernice in navodila za delo sodišču in za sodelovanje med sodiščem in skrbstvenim organom. To so določbe čl. 427, 429, 435, 436, 439 in 440 ZKP.

Skrbstveni organi imajo ob uvedbi postopka zoper mladoletnika kopico nalog, dolžnosti in pravic.

Socialni delavec sodišča mora poznati vsa poročila, ki jih skrbstveni organi pošiljajo ža mladoletnike po čl. 439 ZKP. Ta poročila mora kontrolirati in opozarjati na pomanjkljivosti oz. posebno važne podatke tako sodnika kot skrbstveni organ. Morda se skrbstveni organi še vse premalo zavedajo, kako važna so njihova poročila za sodišče. Posebno važno je, da prihajajo ta poročila pravočasno, saj morajo biti zasliševanja in razgovori opti na podatke iz poročila, ker sicer ne morejo biti niti objektivni niti uspešni. Če ne dobimo pravočasno poročila, se na primer zgodi, da daje sodnik mladoletniku za zgled starše, ki morajo vsak dinar zaslužiti in težko spravljajo skupaj sredstva za preživljanje, medtem ko iz poročila izvemo, da so starši alkoholiki, ki zelo slabo skrbje za družino. Ali pa, da svari mladoletnika, da bo moral v Radeče, če ne bo prenehal s kaznivimi dejanji, iz poročila, ki ga dobimo prepozno, pa izve da si fant v Radeče želi, ker ve, da se bo samo tam lahko izučil. Zato bi morala biti poročila skrbstvenih organov res temeljita, objektivna in s poudarkom na prognozo nadaljnjega razvoja. Prav tako naj bi vsebovala tudi predlog, kakšen ukrep naj sodišče izreče ter glede katerih lastnosti in nagnenj naj bi predvsem prevzgojno vplival na mladoletnika. Ker so nas socialni delavci občin še vedno pogosto vpraševali, kaj naj tako poročilo obsega, sem izdelala shemo poročila, ki je v bistvu shema

za vsako socialno anamnezo.

Poročila skrbstvenih organov so v zadnjem času vse boljša in izčrpnjša. Le izjemni so še primeri, da nam skrbstveni organ pošlje poročilo, ki obsega le nekaj osebnih podatkov in podatke o politični usmerjenosti družine. Vedno več je takih, ki skušajo res temeljito prikazati mladoletnikovo življennjsko zgodovino in njegove probleme. Še vedno pa opažamo, da je večina poročil pomanjkljiva v obravnavanju medsebojnih odnosov v mladoletnikovi družini. Res je, da je prav to vprašanje najdelikatnejše in da je težko podati o njem objektivno sliko, vendar pa se socialni delavci prav temu vprašanju tudi premalo posvečajo. Za sodišče je vprašanje medsebojnih odnosov v družini najpomembnejši faktor, iz katerega lahko sklepamo na vzrok mladoletnikovega iztirjenja, poleg tega pa tudi bistveno važno za odločitev pri izbiri ukrepa. Še vedno se dogaja, da poročila niso objektivna in da med zaslišanji ali razgovori izvemo za zelo važne podatke ali probleme, ki v poročilu niso niti zajeti, kaj šele reševani. Prav tako se tudi večkrat dogaja, da moramo na poročila čakati zelo dolgo, čeprav je to proti zakonskim določilom ZKP-ja. Čakanje na poročila je sodniku pogosto zelo velika ovira pri njegovem delu, mladoletniku pa nepotrebno in mučno zavlačevanje zadeve, kar nanj prav gotovo ne vpliva niti ugodno niti vzgojno. Upoštevati moramo, da doživljajo mladoletniki, ki so v postopku, mučne čustvene napetosti in depresivna stanja, ki so v zvezi s pričakovanjem na odločitev sodišča. Prav zato bi morali socialni delavci skrbstvenih organov s pripravo poročil zelo pohiteti. Zbirati naj bi začeli podatke o mladoletnem osumljencu že takoj, ko dobe obvestilo javnega tožilca o uvedbi postopka, tako da bi imeli ob zahtevku mladinskega sodnika podatke v glavnem že zbrane in bi lahko takoj sestavili poročilo. Dejstvo je, da že sam postopek od obravnave na tajništvu za notranje zadeve preko tožilstva do mladinskega sodnika traja zelo dolgo. Prav bi bilo, da bi 8 dnevni zakoniti rok veljal v mladinskih zadevah tudi za tožilstvo in bo naše sodišče tudi vztrajalo na stališču, da je treba tozadevna določila ZKP-ja ustrezno spremeniti.

Kot primer nezadostnega poročila po čl. 439 ZKP ene izmed ljubljanskih občin, ki niti kadrovsko po obsegu ni takšna, da bi bilo tako pomanjkljivo poročilo opravičljivo, navajam sledeče poročilo:

Mladoletnik poseča prvi letnik vajeniške šole. Stanuje pri svojih roditeljih. Oče star 40 let je zaposlen kot šef centralnega skladišča pri podjetju V. Mati stara 38 let je gospodinja. Brat star 19 let, je po poklicu graverski tehnik, zaposlen, stanuje pri svojih starših. Drugi brat se uči za strugarja.

Stanovanjske razmere: Družina poseduje lastno enostavnovanjsko hišo. Stanovanje se sestoji iz treh sob, kuhinje in pritiklin. Je skrbno opremljeno in čisto. Sinoči imajo lastno sobo.

Mladoletnikov oče je bil v partizanih. Pred odhodom so njegovo ženo zaprli, čeprav je bila v nosečem stanju. Tako je prvega otroka rodila v zaporih. Ko je mož odšel v partizane, je žena ostala brez sredstev za preživljanje družine. Zakonca se med seboj dobro razumeta. Mladoletnik je končal osnovno šolo. Tretji razred je ponavljal, sicer je v šoli uspeval povprečno. Roditelja z njim nista imela po-

sebnih težav. Fant je prijetne zunanosti. Udejestvuje se v športu - nogomet in smučanje. V predšolski dobi je prebolel od otroških bolezni ošpice, škrlatinko in oslovski kašel - brez posebnosti. Je zdrav in fizično zelo razvit fant. Z bratom se dobro razume. Druži se s sovrstniki in to predvsem tistimi, ki se udejestvujejo z njim v športu.

Z ozirom na navedeno smatramo, da bo primeren vzgojni ukrep pozitivno deloval na mladoletnika.

Poročilo je tipičen primer formalnosti, brez osebne prizadevnosti socialnega delavca ob primeru, brez poglobitve v dejansko problematiko primera in brez vsakih konkretnih predlogov za reševanje primera. Iz poročila ne izvemo nič o materialnem stanju družine, o medsebojnih odnosih v družini, o vzgojnih me todah, ki jih starša uporabljata, o navezanosti mladoletnika na posamezne člane družine, o vzgojnem vplivu, ki ga ima družina nanj, o načinu življenja te družine, o njeni mentaliteti, prav tako ne izvemo nič o karakterju mladoletnega prestopnika, o njegovih življenjskih navadah, o načinu izrabe prostega časa in končno tudi prav nič o vzrokih, ki naj bi ga pripeljali do delikventnega dejanja. Poročilo ima datum 7. 12. 1961 - torej je iz časa, ko so naše občine, posebno ljubljanske, že imele nekaj več možnosti za boljše in kvalitetnejše delo. Zanimivo je, da smo približno v istem času od drugega socialnega delavca iz iste občine dobili o drugem mladoletniku vzorno poročilo, ki lahko služi kot primer resnično kvalitetnega dela in velike osebne prizadevnosti. To je tudi dokaz, da ni bilo prav nobenih objektivnih razlogov za to, da je navedeno poročilo tako pomanjkljivo.

Včasih se zgodi, da starši ali mladoletnik sam določene podatke iz poročila odločno zanikajo ali jim ugovarjajo. Velikokrat lahko v takem primeru razgovor socialnega delavca na sodišču s starši ali mladoletnikom razčisti problem in pomaga do jasnejše slike. Prav tako so taki razgovori potrebni tudi v tistih primerih, ko je poročilo pomanjkljivo in ga je treba dopolniti. Jasno je, da socialni dela - vec ne sme in ne more ostati samo pri iskanju podatkov, temveč mora ob vsem tem misliti tudi že na vplivanje na mladoletnika, na saniranje njegovih družinskih razmer in na nadaljnjo pot mladega človeka. Ob tem se pojavljajo novi načini sodelovanja med sodiščem in skrbstvenim organom ter iskanja novih poti za čim uspešnejšo resocializacijo mladoletnika. Primer:

Petnajstletni fant iz zelo neurejene družine, ki živi v stalnih prepirih med oče - tom in materjo, pride pred sodišče zaradi tatvin več motornih vozil. Ob razgovorih, ki jih ima socialni delavec sodišča z obema staršema po prejemu poročila skrbstvenega organa, se izkaže, da sta starša vsak zase v bistvu dobra, da imata svoja dva otroka in celo drug drugega rada, da pa živita v stalnih vsakodnevnih prepirih, ker ne moreta najti skupne poti in ju že bližina sama sili v prepir. Prišla sta skupaj med vojno v nekem taborišču, izhajata iz popolnoma drugačnih družinskih razmer in sta različnih narodnosti. Neke skupne, znosne poti za življenje ne moreta najti, čeprav nista nikoli pomislila na ločitev, ker drug brez drugega ne moreta živeti. Oče je ob vsem tem začel iskati izhoda v alkoholu, s tem pa je situacijo še poslabšal. Fant - mladoletni prestopnik, ki je prvič pred sodi-

ščem, je do svojega 8 leta živel pri svojih starših, na katere je bil navezan in kjer je imel razmeroma mirno in nezahtevno kmečko okolje. Z osmim letom sta ga oče in mati vzela k sebi, naenkrat je bil prestavljen v ozračje, nabito s konflikti in prepiri, k staršem, na katera ni bil čustveno navezan in ki sta od njega zahtevala mnogo več discipline, ubogljivosti in dela, kot prej starša. Začel je uhajati od doma k starim staršem, oče tega ni dopuščal in ga je nekajkrat surovo pretepel. Glede na to so se pobegi še stopnjevali in fant je postal večni ubožnik. Sprva na očeta močneje navezan kot na mater, ga je ta s svojo grobstvo in nepopustljivostjo odbil in tako je izgubil doma še zadnjo oporo. Iz vpogleda v spis občine je razvidno, da sta starša že takrat iskala pomoči pri skrbstvenem organu, da pa z družino nihče ni delal, v spisu so se kopicili le zapisniki o nevzdržnem stanju doma, o prepirih in pretepih staršev in o fantovih pobegih. Nihče od skrbstvenega organa ni šel v družino, nihče ni iskal vzrokov očetovega alkoholizma, nihče ni delal s staršema za saniranje razmer, nič ni bilo storjenega za otroka. Fanta so sicer kasneje zaradi zgražanja okolice, oddali v Prehodni mladinski dom na Kodeljevo, ko pa so ga od tam odpustili domov z navodili skrbstvenemu organu za nadaljnje delo z družino, se spet nihče ni posvečel tej družini. Fant je končal osemletko in izrazil željo, da bi odšel v Srednjo pomorsko šolo v Piran. Starša sta ga odločno odbila in nista hotela o tem niti slišati. Fant je pobegnil od doma in na begu zagrešil kazniva dejanja, zaradi katerih je prišel pred sodišče.

Staršem smo pojasnili njihovo nepravilno stališče, uvidela sta, da je njuno ravnanje nepravilno, fanta sta sprejela domov in mu omogočila, da je napravil vse potrebne korake za sprejem v šolo, v katero si želi. S socialno delavko občine pa smo napravili načrt dela s fantom: preskrbi naj mu pomoč pri učenju za sprejemni izpit na to šolo, zaradi česar naj se poveže z upravo Predhodnega mladinskega doma, ki fanta dobro pozna; dela naj ves čas s staršema in fantom, da bo imel vse pogoje za to, da se bo lahko na izpit v miru pripravljal; fantu naj pojasni poleg tega, da smo mu že na sodišču to pojasnili, da je odločitev sodišča odvisna od njegove prizadevnosti, ki jo bo pokazal s tem delom in da je predvsem od njega samega odvisna njegova nadaljnja pot; pomaga naj fantu, da bo uredil vse formalnosti v zvezi z vpisom; stopi naj v stik s šolo. Glavno obravnavo smo preložili, da vidimo, koliko bo fant pripravljen delati in če bo opravil sprejemni izpit. Fant je izpit res uspešno opravil, čeprav je imel za pripravo razmeroma malo časa. S pomočjo socialne delavke se je vpisal v šolo, kamor si je želel.

Sodišče mu je izreklo vzgojni ukrep strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, ki naj predvsem vzdržuje stike s šolo in internatom ter dela s starši. Upanje je, da je s tem zadeva za fanta ugodno končana in da bo našel svojo pot. S tem, da bo vključen v internat izven Ljubljane, je tudi rešen pričevanja stalnim konfliktom med staršema in bo v oddaljenosti od očeta in matere morda lažje našel svoj pravi odnos do njiju. Če bi sodišče v tem primeru delalo šablonsko in bi glede na kazniva dejanja in na domače razmere izreklo fantu zavodski ukrep oddaje v VPD, bi verjetno za fanta ne bilo dosti storjenega in bi morda iz zavoda prišel

še bolj zagrenjen in morda celo nadaljeval s svojo delinkventno dejavnostjo. S tako rešitvijo zadeve pa je dalo sodišče fantu vso možnost, da bo res na novo zaživel in si poiskal svojo pot v življenje, ki mu bo nudila osebno zadovoljstvo in bo obenem družbeno koristna. Samo od njega je odvisno, če bo to možnost znal in hotel pravilno izkoristiti.

Ob primeru, ki sem ga navedla, se jasno vidi, kako je lahko sodelovanje med skrbstvenim organom in sodiščem koristno in kako lahko nekaj razgovorov bistveno doprinese k boljši rešitvi primera.

Za vsako tako delo pa mora biti socialni delavec sodišča res tesno povezan s socialnimi delavci občin, ker je sicer njegovo poseganje v primer lahko naravnost škodljivo. Socialni delavec se mora namreč tudi na sodišču držati osnovnih principov socialnega dela. Na sodišču ni vseh tistih pogojev, ki so potrebni za pravilno vodenje pogovora: mirno vzdušje, prijetno počutje klienta, dovolj časa in prijetno okolje. Vsak klient je navadno že zaradi dejstva, da je na sodišču, vznemirjen, oprezen in nesproščen. Čas je skopo odmerjen (navadno med čakanjem na zaslišanje ali po njem), ker se razen v izjemnih primerih izogibamo klicanju na sodišče, saj je pot na sodišče za vsakogar neprijetna zadeva. Prav zaradi tega morajo socialni delavci občin voditi z vsakim klientom kontinuirano delo, v katerega naj bi socialni delavec sodišča posegal samo v tistih primerih, ko lahko s tem pomaga socialnemu delavcu občine, ali ko lahko njegovo sodelovanje bistveno doprinese k boljši rešitvi problema. V vseh ostalih primerih pa socialni delavec sodišča sodeluje s socialnim delavcem občine, bodisi s pismenim ali osebnim kontaktom.

Pri svojem delu ima socialni delavec na sodišču tudi nekatere prednosti, ki jih drugje socialni delavci nimajo. Stranke mu navadno priznavajo precej avtoritete že zato, ker dela na sodišču. Vsak klient je navadno tudi v večji ali manjši duševni stiski in napetosti ter obzimo ponudeno pomoč rad sprejme in mu utegne biti odkrit in topel pogovor s socialnim delavcem prav v tem hladnem okolju v veliko olajšanje. Včasih se tudi starši in mladoletnik prav zaradi dejstva, da so obravnavani pred sodiščem, kjer ni slepomišenja in se o stvareh govori odkrito in jasno, vdoločeni fazi obračunavanja s samimi seboj, ko se morda prvič v življenju odkrito zazrejo sami vase in je prav ta odkritost soc. delavcu, če jo zna uporabiti v pravičen namen, v veliko pomoč pri iskanju prave poti za mladoletnika.

V določenih primerih se med samim postopkom pojavi sum, da z mladoletnikom ni vse v redu in da je za pravilno obravnavanje potrebno mnenje strokovnjakov. (Čl. 441 in 412 ZKP).

Za vse tiste primere, ko sodišče zahteva mnenje psihiatra ali psihologa, smo se odločili, da bo socialni delavec sodišča izdelal poleg poročila skrbstvenega organa še klinično anamnezo z nakazanimi problemi, katere želi sodišče predvsem razjasniti.

Razumljivo je, da je za izdelavo anamneze potreben daljši razgovor s starši in mladoletnikom. V vseh teh primerih povabi socialni delavec kliente posebej na

sodišče ali jih obišče na domu, vendar jim vnaprej povsem jasno obrazloži, čemu bo tak pogovor služil in da želi s tem mladoletniku predvsem pomagati. Tudi mladoletnika samega opozori najprej na pomoč, ki mu jo lahko nudi in ga vpraša, če tako pomoč sploh želi. V vsakem primeru ga skuša pripraviti na sodelovanje s psihiatrom ali psihologom. V primeru, da mladoletnik tako pomoč sprejme, tega že ne moremo več smatrati samo kot doprinos k raziskavi mladoletnikove osebnosti, temveč je tako delo z mladoletnikom že obenem tudi uvod v osebno vodjenje. Razumljivo je, da moramo klientom v vseh takih primerih nujno zagotoviti popolno diskrecijo pogovora, ki je prvi pogoj za zaupanje. Ob tem pa se pojavijo določeni problemi. Zgodi se, da je mladoletnik v takem pogovoru mnogo bolj odkrit, sproščen kot pri zaslišanju, da pove določene stvari, ki jih pri zaslišanju ni priznal ali celo odkrije popolnoma nova dejanja, ki so predmet kazenskega pregona. Ne glede na to, da seveda skušamo z vsakim mladoletnikom delati v taki smeri, da se teh dejanj osvesti in zave, da je prav, da tudi on preganja kazniva dejanja, je vendar vprašanje, ali je v takih primerih socialni delavec dolžan te stvari vpisati v kazenski spis ali jih zadržati zase. Če namreč klientu vnaprej obljubiš popolno diskrecijo, ker ima razgovor namen osebne pomoči, je jasno, da se moraš nujno tega tudi držati, ker bi bil sicer tvoj odnos do klienta nepošten in bi s tem izgubil njegovo zaupanje. Zato se je naše sodišče odločilo, da ima v vseh takih primerih bolnih ali abnormnih osebnosti socialni delavec poseben spis, v katerega ima vpogled samo psiholog ali psihiater, ki bo kasneje z mladoletnikom delal. Vprašanje odgovornosti socialnega delavca, da namreč pomaga sodišču pri odkrivanju podatkov za čim jasnejšo sliko o mladoletnih osumljencih, se mi z upoštevanjem stroge diskrecije ne zdi kršeno, ker s tem bistveno doprinese k cilju postopka pred sodiščem: k prevzgoji mladoletnika in njegovemu vtiranju v normalno življenje ter usmerjanju njegove osebnosti k utrjenim življenjskim načelom. Poudarjam ponovno, da ima to pomen samo v primerih, ko je potrebna pomoč psihiatra, če gre za osebno, pomoč bolni ali abnormni osebnosti. Kakšne rezultate bo takšno delo pokazalo, je vprašanje časa. Če pri tem upoštevamo, da je proces osebnega vodenja zelo dolgotrajen in da se pokažejo rezultati šele po daljših obdobjih, nam postane jasno, da bo dejansko utemeljitev ali negacijo takemu delu prinesel čas.

Primer:

Mladoletni osumljenec, ki je v pripravljalnem postopku zaradi neupravičene uporabe motomega vozila, nam ne glede na dejanje samo, ki nima na sebi nič izrazitega in je edino, izpade kot izredno problematična osebnost. Glede na poročilo, ki smo ga dobili o njem od skrbstvene ga organa, izvemo, da živi skrajno neurejeno življenje, ki ga vodi iz kraja v kraj, brez dela in brez nekega cilja s sumom, da se preživlja z moško prostitucijo. Starši povedo, da je doma silno grob, neuvideven in da kaže razne nenormalne oblike ponašanja: si lakira nohte, barva ustnice, ure in ure stoji pred ogledalom itd. Fant je star 16 let, čeprav izgleda mnogo starejši, atletskega razvita in čeden. Pokličem ga na razgovor in mu na-kažem nenormalnost njegovega vedenja ter ponudim pomoč. Fant po krajšem oklevanju razgovor sprejme in sprva precej vase zaprt nato bolj in bolj odkrito

pripoveduje o življenju, ki ga živi. Pove, da se res prodaja moškimi, če mu to dobro plačajo, da je pripravljen živeti s starejšimi ženskami, če mu za to nudijo primerno udobno življenje, kratka; ne ustraši se nobene stvari in dejanja, če mu to prinese materialne dobrine. Edina vrednota, za katero se mu zdi vredno boriti, je denar. Ve, da je notranje prazen in da to ni pravilen odnos do življenja, zaveda se, da s takim načinom v življenju tudi marsikaj izgubi, vendar drugače živeti ne zna in ne more. Kljub temu, da se zaveda, da je v življenju nekoristen in ničev in da njegovo življenje nima nobenega pomena in nobene vsebine, je to edina pot, ki zanj obstaja. Prepričan je, da mu iz tega ne more nihče pomagati. Z domačimi se ne razume. Vedno so mu nudili vse, kar je hotel in ga razvajali, vendar meni, da ga ne razumejo. Tudi starša se med seboj ne razumeta in oče včasih pije. Želi si proč od staršev. Sprejema pa od njih vse, kar mu nudijo, ne da bi jim kakorkoli vračal ali vsaj pomagal. Pripravljen je udariti mater, ki ga potegne za lase, pa ne zato, ker bi ga to bolelo ali poniževalo, temveč zato, ker ne prenese, da mu je s tem "zmešala frizuro". Čustveno ni navezan na nikogar, zaljubljen še ni bil nikdar, v dekletih vidi samo predmet užitka. Vse skupaj se mu zdi velik dolgčas. Kaznivih dejanj ne bo več delal, ne zato, ker bi vedel, da to ni prav, temveč zato, ker mu to prinese same neprijetnosti.

Pomoči ne potrebuje od nikogar, ker tudi ne želi, da bi se v njegovem življenju karkoli spremenilo, vendar pa je vesel, da se je lahko z nekom pogovoril, čeprav je že mislil, da ne bo nikdar našel človeka, kateremu bi lahko vse to povedal. Prosi za ponoven razgovor. Fant še prihaja na razgovore in je vprašanje, če bo to rodilo kakšne rezultate, ker je primer težaven. Vsekakor je zaenkrat pozitivno že to, da želi govoriti in se posvetovati. S preveliko zahtevnostjo bi ga prav gotovo odbili, zato mu zaenkrat postavljamo prav male zahteve. Vsekakor pa bi bilo v takem primeru potrebno pritegniti k sodelovanju tudi psihologa, morda tudi psihiatra in pedagoga, čeprav to nakazano pomoč fant zaenkrat odločno odklanja. Za zdaj bo stvari, o katerih govoriva in so mu med razgovorom prišle v zavest, v življenju "preverjal".

Tako se je ob neznatnem kaznivem dejanju pokazal zamotan primer, ki je brez dvoma zelo problematičen, česar ob samem formalnem preiskovalnem postopku ne bi sodišče nikoli odkrilo. Vprašanje je, če smo za fanta s temi razgovori tudi kaj storili, pozitivno pa je vsekakor že to, da k nam sploh prihaja in da bo morda sčasoma le akceptiral nekaj naših stališč. Ponovno pa poudarjam, da je tako delo dolgotrajno in da je pričakovati rezultate po nekaj razgovorih nesmiselno.

Primer navajam tudi zato, ker se v mentaliteti tega mladoletnika odkriva nekaj potez, proti katerim se moramo pri mladini, s katero imamo opravka, sploh pogosto boriti: težnja po lagodnem življenju, brezobzornost do drugih, nepravilen odnos do staršev, nepravilno pojmovanje lastnih pravic, pretirana težnja po uveljavljanju, vrednotenje življenja samo z materialne plati in notranja praznina.

Posebno poglavje dela socialnega delavca na sodišču je delo z mladoletniki, ki so v priporu. Poleg samih razgovorov s pripomiki je predvsem važno tudi delo z njihovo družino med časom, ko so v priporu. Tu se da marsikaj mnogo storiti

prav zaradi posebnega stanja, v katerem se nahajajo mladi ljudje, ki so v priporu, pa tudi zaradi ugodnih pogojev za delo z družino, ki je pripravljena marsikaj storiti že samo zato, da reši svoj ugled. Vsako družino - pa celo tako, ki je do mladoletnika sicer bolj ali manj indiferentna - namreč dejstvo, da je eden nje - nih članov v priporu, navadno zelo prizadene. V večini so tudi priporniki sami za razgovor zelo dostopni, brez zadržkov odkriti in hvaležni za vsako dobro besedo. Kontakt z njimi je razmeroma lažje vzpostaviti kot na prostosti, ker so osamljeni, večkrat depresivni in čustveno dostopni. Zato v tej situaciji radi sprejmejo socialnega delavca za osebnega svetovalca in vodnika in mu tudi prepuščajo vodstvo svojega življenja na prostosti. Razen v izjemnih primerih so priporniki posebno prve dni v hudi duševni stiski in jim je pomoč zelo potrebna, to pomoč pa je z nekaj spretnosti kaj lahko navezati na vzgojno vodstvo ter načrtovanje za bodočnost.

Po končanem pripravljalnem postopku, ko je sodišče preučilo vse tiste pogoje, na podlagi katerih se bo odločilo za najprimernejši ukrep, pošlje spis javnemu tožilcu, ki lahko zahteva dopolnitev postopka, ali vloži obrazložen predlog, da se za mladoletnika uporabi vzgojni ukrep ali naj se ga kaznuje.

Ker imamo po naših statističnih podatkih zelo velik odstotek ustavljenih postopkov in ker se doslej še v nobenem primeru ni zoper ustavitev izjavil noben skrbstveni organ, menimo, da skrbstveni organi ta določila morda pre malo poznajo, ali pa se je sodišče odločilo za ustavitev res samo v utemeljenih primerih. Vsekakor smo mnenja, da bi morali skrbstveni organi tudi vse tiste primere, pri katerih je sodišče postopek ustavilo, vsaj od časa do časa kontrolirati in po potrebi z njimi tudi delati. Prav v tem oziru pa smo verjetno pri našem delu šele na začetku poti.

Ob sami glavni obravnavi socialni delavec sodišča lahko sodeluje s svojim izdelanim mnenjem, ki ga je dobil po razgovorih z zastopnikom skrbstvenega organa, mladoletnikom in družino. Mnenje lahko izdelava v obliki pismenega poročila ali pa ga poda ustno senatu na zahtevo sodnika. Mnenje naj obsega tudi predlog za izbiro primernega ukrepa in načrt dela z mladoletnikom po izreku sodišča. Prav v načrtovanju dela, posebno pri izrekih strožjih nadzorstev, bo potrebno mnogo tesnejše sodelovanje med sodiščem in skrbstvenimi organi kot doslej. V bodoče nameravamo namreč ob vsakem izreku oddaje v disciplinski center, izreku strožjega nadzorstva po starših ali skrbstvenem organu napraviti načrt dela z mladoletnikom, nad katerim ukrep izvajamo. Načrt dela naj bi sestavili na posebnem sestanku mladinski sodnik, socialni delavec sodišča in socialni delavec skrbstvenega organa. Sodišče želi, da bi tak načrt dela z mladoletnikom obsegalo že tudi poročilo skrbstvenega organa v vseh tistih primerih, ko skrbstveni organ predlaga, da naj sodišče izreče mladoletniku vzgojni ukrep strožjega nadzorstva. Na skupnem sestanku s sodnikom in socialnim delavcem sodišča pa bi potem izdelali skupen načrt dela, katerega bo sodišče tudi pomagalo izvajati. Prav tako bo sodišče izvajanje strožjega nadzorstva tudi kontroliralo in zahtevalo od socialnih delavcev, ki nadzorstvo izvajajo, občasna poročila o uspehih, oziroma neuspehih pri delu z mladoletnikom. Na podlagi teh poročil bo sodišče

ukrep, če bo njegovo izvajanje uspešno in vzgojni namen dosežen, ustavilo, v vseh tistih primerih pa kjer se bo pokazalo, da z mladoletnikom na ta način ni mogoče delati, spremenilo.

Kako je izvajanje strožjih nadzorstev potekalo doslej in kakšni so naši predlogi za izboljšanje tega dela, pa na neravam prikazati ob primerih, ki jih bom obdelala ob izvajanju kontrole doslej izrečenih vzgojnih ukrepov.

KONTROLA IZREČENIH UKREPOV S POSEBNIM OZIROM NA IZVAJANJE STROŽJEGA NADZORSTVA SKRBTSTVENEGA ORGANA

Sodišče je po čl. 159 ZKP dolžno nadzorovati vse disciplinske, vzgojne in zavodske ukrepe, ki jih izreče.

Naše sodišče se je odločilo za kontrolo preko skrbstvenih organov, ker bi morda ponovno klicanje na sodišče ne vplivalo ugodno na mladoletnika in njegovo družino. Za osebni stik pa smo se odločili samo v tistih nujnih primerih, ko smo dobili od skrbstvenega organa neugodno poročilo ali kjer je bila predlagana sprememba izrečenega ukrepa. Prvo kontrolno poročilo zahtevamo navadno, ko potečejo trije meseci od pravnomočnosti sodbe, nato pa po potrebi vsake 3 mesece, oziroma prej ali kasneje, kar je odvisno od posameznega primera. Če vzamemo na primer leti 1960 in 1961, ki sta že toliko odmaknjeni, da so se lahko ob določenih primerih pokazali neki rezultati, dobimo sledečo številčno sliko:

Leto 1960

Uvedenih 135 kazenskih postopkov proti mladoletnim prestopnikom

104 primeri ustavljeni po OJT

- 3 " disciplinski ukrep ukora
- 5 " vzgojni ukrep strožjega nadzorstva po starših
- 3 " strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu
- 2 " zavodskega ukrepa oddaje v vzgajališče
- 2 " zavodskega ukrepa v VPD Radeče

Leto 1961

Uvedenih 118 kazenskih postopkov proti mladoletnim prestopnikom

77 primerov ustavljenih po OJT

- 4 " disciplinski ukrep ukora
- 3 " vzgojni ukrep strožjega nadzorstva po starših
- 26 " vzgojni ukrep strožjega nadzorstva po skrb. organu
- 3 " zavodski ukrep oddaje v vzgajališče
- 5 " zavodski ukrep oddaje v VPD Radeče.

Število izrečenih ukrepov je v primerjavi s celotnim številom uvedenih postopkov majhno. Jasno se vidi, da od ukrepov prevladujejo strožja nadzorstva skrbstvenih organov, zlasti v letu 1961, ko je to število naraslo na 26 in s tem daleč preseгло število vseh ostalih ukrepov. Vse primere iz obeh let smo kontrolirali.

Pri kontroli strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu ugotavljamo, da nadzorstva dokaj v redu potekajo, da jih skrbstveni organi vedno bolj resno izvajajo in da je število ponovnih prestopkov pri tistih, ki jim je bilo izrečeno strožje nadzorstvo, majhno. Trije primeri strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu iz obeh let so zaradi doseženega vzgojnega namena ustavljeni, 5 jih je predlaganih za ustavitev, vsi ostali pa še trajajo. En primer je spremenjen v zavodski ukrep, ker je bilo vzgojno prizadevanje socialne delavke, ki je nadzorstvo izvajala, brezuspešno. Poročila od skrbstvenih organov o izvajanju strožjega nadzorstva zahtevamo vsake 3 mesece, vendar se večkrat zgodi, da dobimo poročila z veliko zamudo ali šele na urgenco. Zgodilo pa se nam je tudi že, da nam je skrbstveni organ po preteku treh mesecev na naš ponovni zahtevek poslal kar prepis prejšnjega poročila. Tako vedno znova ugotavljamo, da skrbstveni organi niso dovolj seznanjeni z določili KZ in ZKP, ki povsem jasno določajo, da sodišče nadzoruje izvajanje ukrepov.

V zadnjem času naše sodišče ugotavlja, da skrbstveni organi vedno bolj resno jemljejo svoje naloge o izvajanju strožjega nadzorstva in s posameznimi mladoletniki tudi vedno več delajo. Posebno se to izboljšanje kaže pri tistih občinah, ki imajo že ustanovljene centre za socialno delo, zlasti pri občini Ljubljana - Center. Posebno v začetni fazi pa je bilo delo skrb. organov pomanjkljivo. Storili so formalno sicer nekaj za mladoletnike; poiskali so jim zaposlitve, vabili so mladoletnika na razgovor, ga morda celo obiskali na domu. Niso pa izvajali tiste glavne naloge, ki naj bi ga strožje nadzorstvo imelo, da bi bili namreč socialni delavci, ki izvajajo strožje nadzorstvo, osebni svetovalci, zaupniki in vodje tem mladim ljudem, da bi reševali z njimi in njihovimi družinami konfliktno situacijo.

Delo socialnega delavca po izreku str. nadzorstva naj bi bilo predvsem terapevtsko delo z osebnostjo mladega človeka za odstranitev tistih notranjih in zunanjih vzrokov, ki so mladoletnika pripeljali v neurejeno ponašanje in ki so glavni problem mladoletnikove osebnosti in njegovega okolja. Prav zaradi te naloge je ukrep strožjega nadzorstva dolgotrajen ukrep - od enega do treh let -, ker je tudi proces prevzgoje mladega človeka in proces osveščanja njegove družine o napakah, ki jih morda nehote zagreši, dolgotrajen. Res je, da imajo naši skrbstveni organi za tako delo še vse premalo strokovnega kadra, da tudi šolani socialni delavci - posebno začetniki - niso vedno kos tem nalogam, kjer je potrebna specializacija s poglobljenim študijem. Res je tudi, da so socialni delavci pri tem svojem delu večinoma navezani samo na svoje znanje, osebno prizadevnost in iznajdljivost in da se morajo velikokrat boriti s težavami in celo z nerazumevanjem svojega dela in da posebno v nekaterih občinah delajo v izredno težkih delovnih pogojih. Kljub vsemu temu pa bo vendarle treba preiti iz začasne faze v poglobljeno delo,

ki bo res dosegalo svoj namen in ne bo samo gola formalnost.

V urejenih centrih za socialno delo, kjer bodo imeli socialni delavci ob svojem delu pomoč psihologa, pedagoga in psihiatra, bodo te svoje naloge mnogo lažje izvrševali. Kljub temu pa bo ostala težina dela na ramah socialnega delavca in bi za bodočnost morali socialni delavci, ki bodo izvajali strožje nadzorstvo, opraviti specializacijo po šolanju, morda vsaj v obliki specializiranega strokovnega izpita, za katerega se preko svojega društva tudi že dalj časa borijo. Tako bo izvajanje strožjega nadzorstva nad mladoletnikom vedno bolj delo z osebnostjo mladoletnika in njegovih družinskih članov in ne toliko z urejevanjem njegovega širšega okolja. Če bomo delali z mladoletnikom za odstranjevanje vzrokov njegove neprilagojenosti, bo vedno manj dela odpadlo na urejevanje drugih stvari, ker bo vse te stvari lahko vedno bolj intenzivno reševal mladoletnik sam. Seveda pa je za uspešno delo skrbstvenih organov zelo važno, da izreče sodišče ukrep strožjega nadzorstva samo tistim mladoletnikom, s katerimi je tako delo možno. V precejšnji pomoči socialnim delavcem skrbstvenih organov pa bo tudi načrt dela, ki jim bo konkretno naložil naloge, katere bodo z mladoletnikom reševali.

Če zdaj pogledamo kakšno obremenitev predstavljajo danes za posamezne občine strožja nadzorstva, dobimo sledečo sliko:

Leti 1960 in 1961

Strožji nadzori staršev:

Občina Šiška	2 primeri
“ Vič - Rudnik	3 primeri
“ Logatec	1 primer
“ Novo mesto	1 primer

Strožji nadzori skrbstvenih organov:

Občina Center	8 primerov
“ Vič-Rudnik	8 primerov
“ Šiška	7 primerov
“ Moste	5 primerov
“ Bežigrad	3 primeri
“ Grosuplje	1 primer
“ Medvode	1 primer
“ Novo mesto	1 primer
“ Kočevje	1 primer

Iz tega je razvidno, da izvajanje strožjega nadzorstva za posamezne občine ni tako velika obremenitev, saj na primer 8 primerov strožjega nadzorstva za občino Center ni tako velika številka, da bi pomenila večjo obremenitev. Prav ta občina, oz. njen Center za socialno delo s svojim intenzivnim strokovnim delom in osebno prizadevnostjo socialnih delavcev, ki strožje nadzorstvo izvajajo tudi dokazuje, da je tako delo lahko res uspešno. Od 8 primerov na tej občini so

razen v enem primeru, ki je bil že ob izreku problematičen, doseženi precejšnji uspehi. Sicer pa bodo dobre in slabe strani dela posameznih socialnih delavcev najbolj vidne iz primerov, ki jih bom navedla:

Kot primer razmeroma dobrega izvajanja strožjega nadzorstva v eni izvenljubljskih občin navajam primer št. mladoletnice. Dekle, o kateri smo dobili precej negativne podatke glede njenega življenja v Ljubljani, kamor je odšla, da se zaposli, je zagrešila kaznivo dejanje tatvine. Ker je bila brez stalnega bivališča in brez zaposlitve, jo je sodišče začasno zadržalo v priporu. Na glavni obravnavi ji je bil izrečen vzgojni ukrep strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu. Iz pripora smo jo napotili domov k staršem, kamor naj bi jo spremljala socialna delavka pristojne občine, ki se je udeležila glavne obravnave. Dekle se je srečanju s socialno delavko izognilo, se zateklo k nekim znancem v Ljubljani in se tam zadržalo več dni. Pri njih je tudi zagrešila novo kaznivo dejanje tatvine, nato pa odšla domov k staršem. Socialna delavka skrbstvenega organa je takoj po prihodu domov iskala kontakta s starši, ker je mislila, da sta se z dekletom zgrešili in je dekle odšlo samo domov. Ko je sodišče dobilo prijavo novega kaznivega dejanja, je z odločitvijo sklenilo nekaj časa počakati, da vidi, kako bo potekalo izvajanje strožjega nadzorstva. Rešitev, ki jo je našla socialna delavka občine za dekle, se nam zdi uspešna in tudi kaže, da se je ob taki rešitvi dekle ujelo ter je sodišče zato postopek za drugo kaznivo dejanje ustavilo, posebno, ker je dekle predmet takoj vmilo. Dekle izhaja iz poštene, neproblematične kmečke družine in je v urejenem domačem okolju, kjer je imela dovolj vodstva in nadzorstva s strani staršev, živela povsem urejeno. Socialna delavka ji je našla zaposlitev pri neki ugledni družini v kraju, kjer je sedež občine. Družina, v kateri je gospodinja znana in dobra pedagoška delavka, je prevzela nad dekletom tudi vzgojni patronat. Dekle je v tej družini zaposlena kot gospodinjska pomočnica, družina je povsem seznanjena z njeno osebno problematiko. Dali pa so ji tudi možnost, da si pridobi kvalifikacijo, ker ji gospodinja, ki je obenem njena osebna svetovalka, nudi pri njenem osebni izobraževanju vso pomoč. Izvajanje strožjega nadzorstva je obenem tudi lažje, ker je dekle v istem kraju, kjer je sedež občine, njen domači kraj pa je precej oddaljen, tako da bi bili kontakti zelo otežkočeni. Dekle se v novem okolju dobro počuti, je pridna, disciplinirana in so z njo zadovoljni.

Rešitev tega primera se nam zdi za dekle zelo ugodna in se morda prav te poti, da bi namreč vključevali dekleta v družine, ki bi bile pripravljene prevzeti nad njimi vzgojno vodstvo - naše občine se zelo malo poslužujejo. Težava je morda res v tem, da bi bilo marsikatero dekle, posebno za take, ki še nimajo seksualnih izkušenj, taka vključitev v družino prava rešitev.

Primer neuspešnega izvajanja strožjega nadzorstva v izvenljubljski občini je primer fanta, ki je bil zaposlen v Ljubljani, kjer je po lastni krivdi izgubil službo in se potem brez zaposlitve in brez stanovanja nekaj časa preživel s prodajo steklenic, ki jih je jemal z odprtega dvorišča nekega gostinskega lokala. Domov se ni upal, ker izhaja iz dokaj revne kmečke družine. Fantu je sodišče izreklo vzgojni ukrep strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu in ga po zasliša-

nju staršev in po poročilu skrbstvenega organa napotilo domov. Skrbstvenemu organu pa je sodišče naložilo predvsem nalogo, da se pobriga za fantovo zaposlitev in skrbi, da bo vztrajal na delovnem mestu. Ker je vas, iz katere je fant doma, oddaljena od vseh večjih središč, je bilo res težko najti fantu primerno zaposlitev. Fant je obstal doma in se preživiljal s priložnostnim delom. Šele po enem letu trajanja strožjega nadzorstva je skrbstveni organ začel fantu iskati redno zaposlitev in to v Ljubljani, kamor naj bi se vsak dan vozil. Rešitev se nam ne zdi primerna; Fant bo tako izpostavljen precejšnjim naporom vsakodnevnih poti v oddaljen kraj, izvajanje nadzorstva nad fantom bo praktično nemogoče, ker bo za skrbstveni organ nedosegljiv, kontakt s podjetjem pa verjetno slab zaradi oddaljenosti. Če že za fanta niso mogli poleg zaposlitve najti tudi primerne stanovanjske pogoje, bi bilo vsekakor mnogo primemnejše, da bi mu našli zaposlitev v kraju, kjer je sedež občine, ker bi mu bil ta kraj vsekakor bližji, poleg tega pa bi izvajanje strožjega nadzorstva ne predstavljalo nobene težave, ker bi lahko imeli s fantom in podjetjem, kjer bi delal, pogoste kontakte. Prepričani smo, da bi tako delovno mesto fantu z malo prizadevnosti in volje tudi lahko našli. Na takšen način pa prav gotovo za fanta niso nič storili, niti vplivali na njega v pozitivnem smislu. Kot primer izredno uspešnega izvajanja strožjega nadzorstva navajam sledeč primer ene izmed ljubljanskih občin. Mlajši mladoletnik je bil obravnavan pred sodiščem zaradi tatvine denarnice z 18 000 din. Fant je tedaj obiskoval 7. razred osemletke. Družinske razmere so neugodne, otroci več ali manj prepuščeni sami sebi, starša jih za prestopke strogo in tudi grobo kaznujeta, dočim se z vzgojnim delom ne ukvarjata. S socialnim delavcem, ki je nad fantom prevzel strožji nadzor, smo se dogovorili, da bo s fantom vzgojno delal za nadaljnje šolanje oz. zaposlitev in za ureditev domačih razmer ter korekcijo odnosa staršev do otrok. Fant je kljub vsemu prizadevanju socialnega delavca, odločno odklonil nadaljnje šolanje. Zato je socialni delavec odstopil od siljenja v šolo in fanta napotil na Zavod za zaposlovanje delavcev, kjer se je socialni delavec že predhodno dogovoril o načinu dela z njim. Štirinajst dni je fant hodil okrog najrazličnejših podjetij, pa ga nikjer niso hoteli sprejeti, ker je izgledal fizično slab za delavca. Na fanta je to mučno vplivalo. Želel je delati, dela pa ni bilo. Temu se je pridružil napet odnos med njim in očetom, ki od delika dalje s fantom ni hotel govoriti. Fant se je vedno močneje zavedal svoje krivde in je silno trpel. Iskanje zaposlitve pa je kljub vsemu imelo svojo dobro stran. To iskanje mu je dalo čutiti, da je delo, zaposlitev vrednota, za katero se je treba boriti. Socialni delavec občine je ob vsem tem priskočil fantu na pomoč in mu našel zaposlitev s pomočjo socialnega delavca uglednega ljubljanskega podjetja. Fanta so sprejeli v priučitev. Bil je izredno vesel. Že takoj v začetku se je izkazal s pridnostjo. Dali so ga v tečaj za polkvalificirane delavce in je izpite uspešno opravil. Perspektivno so mu nakazali, da bo lahko dosegel kvalifikacijo in visoko kvalifikacijo, če bo nadaljeval s tako voljo in prizadevnostjo. Socialni delavec, ki je izvajal nad njim strožje nadzorstvo je bil s fantom in družino v stalnem kontaktu, fant se je v vsakem primeru zatekal k njemu po nasvet, pomoč in na razgovor. Prav tako je ostal socialni delavec v stalnih kontaktih z vodstvom podjetja in s socialnim delavcem podjetja, ga kontroliral tudi na delovnem mestu

in ga vzpodbujal pri njegovih prizadevanjih. Po nekaj mescih je pri fantu nastopila kriza. Začel je tožiti, da ga neprestano boli glava, da nima apetita in da ne more spati. Delovni pogoji so bili za odraščajočega fanta v ključavničarski delavnici precej neugodni. V prostoru je strahoten ropot, poleg tega pa delo zahteva precej fizične kondicije, fant pa je fizično slab. Ker je popoldanski prosti čas preživljal večinoma doma, kjer vzdušje ni bilo najbolj ugodno, je razumljivo, da so se pri njem pokazale težave. Poleg tega mu je oče, ki je kot skladiščnik zaslužil precej manj kot sin, začel to tudi očitati in ga zaradi tega postrani gledati. Socialni delavec je fanta v popoldanskem času napotil na sprehode in športno udeleževanje in tako je kriza minila. Socialni delavec, ki je nad fantom izvajal strožje nadzorstvo, ga ni nikdar vabil na razgovore, fant je prihajal sam najmanj enkrat na 14 dni. Ko je moral zaradi obolenja žolča v bolnico, ga je socialni delavec obiskal tudi tam in obdržal dober kontakt z njim tudi v času njegove bolezni. Ker so se razmere doma precej zaostrele, tako da se je fant vedno slabše počutil, se je socialni delavec pogovoril s socialnim delavcem podjetja, da fanta sprejmejo v samski dom. Za fanta so v sobi našli take sostanovalce, ki bodo na fanta vzgojno vplivali in zanj skrbeli. Poleg tega so se dogovorili, da bo fant opravljal v podjetju lažje delo, ki ga ne bo tako utrujalo, vendar pa s tem njegova pot do kvalifikacije ne sme biti prizadeta. Fantu so omogočili šolanje v strokovni šoli podjetja. Ob toliki osebni prizadevnosti socialnega delavca, ki je vodil strožji nadzor in ob tako dobrem kontaktu je razumljivo, da je strožje nadzorstvo uspelo, da je fant na delovnem mestu sedaj zadovoljen, prizadeven in da je kljub temu, da je sodišče ukrep ustavilo, v stalnih kontaktih s socialnim delavcem, ki je ukrep izvajal, ker se je nanj pač čustveno navezal in čuti v njem prijatelja in svetovalca.

Res je, da na vseh občinah nimajo še pogojev za tako delo, ker so socialni delavci še marsikje preobremenjeni, vendar se mi zdi, da gre tu bolj za vprašanje osebne prizadevnosti socialnega delavca in njegove strokovne sposobnosti kot pa za vprašanje objektivnih pogojev, v katerih dela. Zelo dobro se je prav v tem primeru pokazalo sodelovanje s socialnim delavcem podjetja, ki se ga naši socialni delavci skrbstvenih organov še vse premalo poslužujejo. Prav tako premalo sodelujejo s komisijami za socialna vprašanja pri podjetjih, ki bi v marsikaterem primeru lahko marsikaj storile, če bi jih za tako delo seveda primerno zainteresirali in animirali.

Ob kontroli izvajanja strožjega nadzorstva po skrbstvenih organih smo opazili, da imajo socialni delavci mnogo več dela in problemov ob izvajanju strožjih nadzorstev nad dekleti, čeprav je teh razmeroma malo. Od 34 primerov izrečenih strožjih nadzorstev po skrbstvenih organih v letu 1960 in 1961 je naše sodišče izreklo vzgojni ukrep strožjega nadzorstva samo 8 dekletom. Kakor vsi ugotavljamo, da so tudi v vzgajališčih in vzgojno poboljševalnem domu večje težave in težje delo z dekleti, tako je tudi pri izvajanju strožjega nadzorstva. Posebno problematični so tisti primeri, kjer je poleg kaznivega dejanja že pred postopkom na sodišču pri dekletih izpadlo seksualno izživiljanje ali celo prostituiranje. Socialni delavci skrbstvenih organov ugotavljajo, da je z dekleti težje vzpostaviti

osebni kontakt, da so v pogovorih manj odkrita in da jih je težje kontrolirati. Poleg tega nastajajo pri dekletih tudi drugačni problemi v zvezi z njihovim vsakodnevno življenjem, zaposlitvijo, izrabo prostega časa itd. Starši navadno na dekleta gledajo manj strogo kot na fante, jih bolj zagovarjajo in posebno njihovo ev. seksualno izživiljanje prikrivajo, ker se tega bolj sramujejo kot kaznivega dejanja. Imeli smo več primerov, da je ravno pri dekletih - čeprav so se socialni delavci ob izvajanju strožjega nadzorstva zelo trudili in mnogo delali - vzgojni namen ukrepa spodrsnil in so dekleta ponovno zašla na krivo pot. Lahko rečemo, da od vseh tistih deklet, ki so prišla pred sodišče z že določenimi seksualnimi izkušnjami, noben primer ni rešen. V enem primeru je sodišče vzgojni ukrep ustavilo zaradi tega, ker se je dekle poročilo in odšlo z možem živet izven Ljubljane ter bi bilo nesmiselno, da se zadeva vleče za njo. Vprašanje pa je, če je vzgojni namen ukrepa s tem dosežen. Pri enem dekletu pa smo vzgojni ukrep nadomestili z zavodskim in sicer z ukrepom oddaje v VPD Radeče.

Pri dekletih so tudi kazniva dejanja bolj raznovrstna kot pri fantih, saj imamo nekaj primerov poneverb, goljufij, ponarejanja listin, lažnih ovadb itd. Za marsikatero od teh deklet sodišče že v pripravljalnem postopku slutiti, da strožje nadzorstvo prav zaradi načina življenja dekleta, ki je vezano na iskanje stikov z moškimi, ne bo tako uspevalo kot bi želeli, ker bo osebno delo in kontrola nad mladoletnico zelo otežkočena. Zavodi, ki jih imamo za dekleta na razpolago, so zelo pomanjkljivi, saj je možnost izbire poklicev v njih tako majhna, da marsikatega dekleta, ki n.pr. obiskuje srednjo šolo, administrativno šolo, gostinsko šolo itd. in kaže v šoli določene uspehe, prav zaradi tega, ker bi bilo z oddajo v zavod njeno dotedanje izobraževanje prekinjeno, v zavod sodišče ne more oddati, čeprav bi tja po naravi svoje motenosti spadala. Prav tako nimamo na razpolago delovno terapevtskega doma, ki bi marsikateremu dekletu - posebno takim, ki se priložnostno preživljajo s prostitucijo, privzgojili delovne navade. Tako se zateka sodišče k vzgojnemu ukrepu strožjega nadzorstva včasih tudi v takih primerih, ko ve, da bi dekle zaradi svoje osebnostne problematike in nepravilnega ravnanja staršev bolj spadalo v ustrezen zavod s strokovnim osebjem, ki pa ga žal nimamo na razpolago.

Posebne težave imajo socialni delavci, ki izvajajo strožje nadzorstvo, tudi z iskanjem zaposlitve za dekleta, posebno za taka, ki nimajo nobene kvalifikacije. Tudi starši velikokrat še menijo, da dekletom ni potrebna posebna izobrazba, saj se bodo tako in tako poročile in bo s tem zadeva zanje rešena. Prav s tem svojim načinom mišljenja pa dekletom zelo škodujejo.

Primeri naj pokažejo, da je problematika deklet res težavnejša in da bo treba prav na tem področju še precej storiti, da bi izboljšali pogoje za dejansko prevzgojo in resocializacijo deklet.

Starejša mladoletnica iz Ljubljane izhaja iz nepopolne in zelo neurejene družine. Mati vdova je alkoholik, materialno stanje družine je skrajno neugodno, stanovanjske razmere nemogoče. Mati se za alkohol tudi prostituira vpričo mladoletnice in še 4 mlajših otrok. Za otroke ne skrbi niti v materialnem, še manj pa v

vzgojnem pogledu. Dekle se doma skrajno neugodno počuti, mater čustveno odklanja, dom mrzi. Ker je zelo čedne zunanosti in jo fantje oblegajo, išče pri njih čustvene navezanosti in pomoči. Nekajkrat doživi razočaranje, nakar začne ob pomanjkanju doma svojo telesno privlačnost izrabljati za pridobivanje materialnih ugodnosti, vendar ne še z direktnim prostituiranjem. Večkrat pride na skrbstveni organ prosit, naj jo odstranijo iz nemogočega domačega okolja in ji pomagajo, da bo začela urejeno živeti. Redno se tudi zaposli in je na delovnem mestu pridna in prizadevna. Skrbstveni organ za pomoč dekletu nima potrebnih pogojev, dekle zato izgubi zaupanje in ne prihaja več prosit za pomoč. Pred sodiščem se mora zagovarjati zaradi kaznivega dejanja tatvine volnene jopice. Sodišče je dekle nameravalo oddati iz nemogočih domačih razmer v ustrezen zavod, vendar to ni bilo mogoče, ker je bila dekle noseča in je take ne bi mogli oddati v noben zavod. Sodišče je izreklo ukrep strožjega nadzorstva po skrb. organu, čeprav je vedelo, da dekle nima več zaupanja v skrbstveni organ in da skrb. organ v tem primeru tudi ne bo mogel dosti storiti, ker bi bilo za vsako uspešno delo nujno dekle izločiti iz dotedanjšega okolja. Dekle je kasneje splavilo, pustilo je zaposlitev in je vedno bolj iskalo lažjega in prijetnega življenja brez redne zaposlitve. Čez nekaj mesecev se je poročila in odšla v kraj izven Ljubljane, verjetno bolj zaradi želje, da se oddalji od matere kot iz resnične navezanosti na partnerja. Vzgojni ukrep strožjega nadzorstva je sodišče ustavilo.

Mlajša mladoletnica izhaja iz sicer dokaj urejene kmečke družine v bližini Ljubljane. Za sabo še nima nobenih seksualnih izkušenj in je v glavnem še neproblematična osebnost, pri kateri bi se verjetno dalo marsikaj storiti. Starša sta v svojih pogledih na življenje zelo nesodobna, pri njiju izstopa kot posebno izrazita lastnost skopost, saj nudita svojim otrokom le res najnujnejše, čeprav za tako stiskaštvo ni razlogov. Dekle bi se rado izučilo v trgovski stroki, čeprav ji je šlo v šoli bolj slabo. Oče je ne pusti, ker jo potrebuje za delo na posestvu. Ker si je želela materialnih ugodnosti, ki ji jih starša nista nudila, saj je bila izredno skromna, revno oblečena, je dekle napravila lažno polo in pobiralo po vasi članarino za RK. Sodišče ji je izreklo strožje nadzorstvo po skrbstvenem organu. S socialnim delavcem je napravilo tudi načrt dela: dekletu je treba omogočiti, da nadaljuje s šolanjem in se izuči, staršem pa pojasniti njihovo nepravilno stališče in jih pripraviti do tega, da popravijo svoj odnos do dekleta. Iz poročil, ki smo jih dobili, je razvidno, da socialni delavec skrbstvenega organa pri tem delu ni uspel, saj je dekle še vedno doma in dela na posestvu in je vprašanje, kako se bo znašla takrat, ko bo morala od doma, saj posestvo ni namenjeno njej, temveč starejšemu sinu. V tem primeru bi moral skrbstveni organ po našem mnenju na vsak način vztrajati pri svojih nalogah in izpeljati svoja prizadevanja tako, da bi dekletu omogočil pot do kvalifikacije.

Posebno poglavje je izvajanje strožjega nadzora nad mlajšimi polnoletniki, ki jim sodišče poleg pogojne kazni izreče še ta vzgojni ukrep.

Dejstvo je, da je izvajanje strožjega nadzorstva nad mlajšimi polnoletnimi navadno težavnejše kot nad mladoletnimi, ker zahteva večjo avtoritativnost in še več

strokovnega znanja. Na njih je marsikdaj teže vzgojno vplivati, ker so njihove življenjske navade že bolj utrjene in ker navadno odklanjajo prav zaradi tega, ker se zavedajo svoje polnoletnosti, vse vzgojne vplive. Število teh ukrepov je sicer zelo majhno, saj je naše sodišče v obeh letih izreklo samo 5 vzgojnih ukrepov strožjega nadzorstva skrbstvenega organa - vselej poleg pogojne obsodbe - in sicer 3 ženskam in 2 moškim. Za vse te primere pa moramo žal ugotoviti, da je izvajanje strožjega nadzorstva neuspelo že zaradi tega, ker razen v enem primeru skrbstveni organ ni imel niti enega kontakta z nobenim od mlajših polnoletnikov. Ne glede na to, da so bile vse tri ženske osebno zelo problematične in bi spadale v delovno terapevtski dom in da je bil v enem primeru naložen soc. delavcu res zelo delikaten problem, ko je bil mlajši polnoletnik potreben zdravljenja zaradi seksualnih anomalij (ekshibicionizem), je jasno, da ni bilo mogoče doseči nobenega uspeha, ker se za te primere skrbstveni organi enostavno niso zmenili. Čeprav skrbstvene organe večkrat opozarjamo na to, naj v primeru, ko strožje nadzorstvo ne poteka tako, kakor bi želeli, stopijo v stik s sodiščem, da se pogovorimo o eventualni spremembi sodne odločbe, nismo imeli doslej še nobenega primera, da bi skrbstveni organ predlagal to spremembo. Vseh pet primerov, ki smo jih kontrolirali, pa je ponovno zašlo na problematična pota in je ena izmed ml. polnoletnic v zaporu, druga je brez zaposlitve in se preživlja s prostitucijo, tretja pa je sicer zaposlena, vendar živi precej neurejeno življenje. Eden mlajši polnoletnik je brez zaposlitve, izsiljuje starše, da mu dajejo materialna sredstva in hoče živeti čim bolj lagodno življenje, saj cele dneve preživi v lokalih. Za drugega mlajšega polnoletnika pa nimamo nobenih poročil glede njegovega zdravljenja.

Ob kontroli strožjih nadzorstev smo doslej že nekako utrdili prakso, da v vseh tistih primerih, ko strožja nadzorstva ne potekajo tako, kakor bi želeli, stopimo v osebni stik s socialnimi delavci, ki nadzorstvo izvajajo in po dogovoru z njimi tudi v osebni stik z mladoletniki in njihovimi družinami. V vseh takih primerih se s socialnimi delavci dogovorimo, izdelamo skupni načrt za delo z mladoletnikom in njegovo družino. Šele potem kličemo mladoletnika na razgovor. Ponovno poudarjamo, da je predpogoj takega dela tesno sodelovanje s skrbstvenimi organi, ker mora biti vsak tak razgovor vezan na povsem določene, konkretne probleme in težave in v nobenem primeru ne sme izzveneti v posploševanje in pridigarstvo. Izkušnje so pokazale, da lahko taki pogovori, če so zares dobro pripravljeni in temelje na resničnih podatkih in objektivnih dejstvih, ugodno vplivajo na mladoletnika. Mladoletnik ob tem začuti, da vodi sodišče kontrolo nad njim, pojasnimo mu, da lahko ukrep spremenimo v zavodski ter z njim skupaj obravnavamo negativne strani, ki so se pri njem pokazale - ob sodelovanju s socialnim delavcem skrbstvenega organa. Socialni delavec skrbstvenega organa vodi tako z mladoletnikom in njegovo družino kontinuirano delo, socialni delavec sodišča pa njegovo delo samo sem in tja podpre in podkrepi.

Rezultati takega sodelovanja se bodo šele sčasoma pokazali. Želimo pa, da se skrbstveni organi zavedajo, da imajo v socialnem delavcu sodišča pomoč pri

svojem delu, ki jo lahko uporabijo v namen čim boljšega in kvalitetnejšega lastnega dela in v korist mladoletniku in njegovi resocializaciji. Tako sodelovanje pa je možno samo ob resnično poštenem sodelovanju, saj sodišče kontrolira izvajanje strožjih nadzorstev nad mladoletniki in mlajšimi polnoletniki predvsem zaradi njih in mu zato neresnični podatki v poročilu, ki se kasneje tako ali tako razkrijejo, pri skupnem delu lahko samo škodujejo. Zato si želimo sodelovanja, ob katerem bi bili eni kot drugi pripravljeni priznati tudi svoje eventuelne napake in slabe strani dela, ker bomo le tako lahko te napake odpravljali in si prizadevali za čim kvalitetnejše delo. In tako - do skrajnosti poštena in odkrita - naj bi bila osnova sodelovanja sodišča s skrbstvenimi organi.

Kakor moram ob koncu poudariti, da opaža sodišče posebno v zadnjem času velik dvig kvalitete ob izvajanju strožjih nadzorstev, iskanja novih poti in načinov, tenejšje sodelovanje s sodiščem in bistveno drugačen odnos do mladoletnikov pri tistih občinah, ki že imajo ustanovljene centre za socialno delo, tako moram tudi še večkrat ugotoviti, da se pri tem delu kažejo še vedno precejšnje pomanjkljivosti, včasih iz objektivnih, včasih iz subjektivnih razlogov. Kot predloge za izboljšanje načina dela, bi navedla sledeče:

Za vsako izvajanje strožjega nadzorstva nad posameznim mladoletnikom naj sodišče napravi s sodelovanjem socialnega delavca, ki bo nadzor izvajal, načrt dela. Tak načrt naj obsega:

- 1) razloge, zaradi katerih je bil izrečen ukrep;
- 2) katere zadeve bo socialni delavec urejal z mladoletnikom glede na njegovo šolanje, zaposlitev, izločitve iz okolja, ki nanj škodljivo vpliva, zdravljenje in ureditev razmer, v katerih živi;
- 3) katere negativne lastnosti, nagnjenja in navade bo socialni delavec s svojim vzgojnim vplivom skušal odpraviti pri mladoletniku, na kakšen način in kje bo iskala strokovne pomoči (povezava s šolo, društvom prijateljev mladine, športnim društvom, LMS, vzgojno svetovalnico, psihologom, psihiatrom itd.);
- 4) katere okoliščine v mladoletnikovem ožjem (nepravilno stališče družine, nepravilni vzgojni prijemi, neurejenost staršev, slabi medsebojni odnosi itd.) in širšem (nepravilen odnos šole, podjetja, slab vpliv mladoletnikove družbe) okolju bo skušal urediti tako, da bi s tem odpravil tiste vzroke, ki so mladoletnika vodili v neurejeno ponašanje.

Tak načrt bo socialnim delavcem, ki bodo strožje nadzorstvo izvajali, po našem mnenju, v veliko pomoč pri njihovem delu, sodišču pa bo nudil tiste oporne točke, na podlagi katerih bo, če se bodo pokazale bistvene izboljšave pri mladoletniku, izvajanje strožjega nadzorstva ustavilo.

Tak načrt dela naj napravi sodišče tudi z mladoletnikovimi starši, kadar izreče vzgojni ukrep strožjega nadzorstva staršev in pritegne k sodelovanju tudi skrbstveni organ, kadar se mu zdi, da bodo starši pri svojem delu potrebovali oporo in pomoč.

Strožje nadzorstvo skrbstvenega organa naj izvajajo samo tisti socialni delavci, ki čutijo do takega dela osebno prizadetost, ki so pripravljeni storiti tudi nekaj

več, kot samo tisto, kar jim predpisuje dolžnost, ki imajo vsaj nekaj pedagoških sposobnosti in poznanja vsaj osnovne principe psihologije neprilagojenega mladoletnika. Socialni delavci, ki izvajajo strožje nadzorstvo naj ob svojem delu bolj kot doslej iščejo pomoči prostovoljnih socialnih delavcev, ki naj bi prevzeli patronat nad posameznimi mladoletniki, posebno v tistih primerih, ko je bivališče mladoletnika oddaljeno od sedeža občine in je kontakt otežkočen. Prav tako naj iščejo več sodelovanja z društvom prijateljev mladine, s pedagogi na šolah, z LMS in s športnimi društvi. V težavnejših primerih naj se socialni delavci, ki še nimajo pomoči psihologa in psihiatra v lastnem centru za socialno delo zatekajo po pomoč k Vzgojni svetovalnici, Psihohigienski ambulanti v Polju in morda tudi k Prehodnemu mladinskemu domu v Ljubljani za ambulantno zdravljenje. Tu mislim predvsem na težave, ki se pojavljajo v zvezi z mladoletnikovo neprilagojenostjo, motnjami ponašanja in nevezgojenostjo, ki se dajo odpraviti s pomočjo ambulantne ga zdravljenja in niso potrebni tretmana v zavodu.

Socialni delavci, ki izvajajo strožje nadzorstvo, naj tesno sodelujejo s šolami, vodstvi podjetij in ustanov in z vsemi drugimi faktorji, ki lahko na mladoletnika vzgojno vplivajo, da bo proces prevzgoje in resocializacije mladoletnika z vseh strani enoten in bo mladoletnik začutil, da je v odnosu do njega z vseh strani določena doslednost in zahtevnost s sicer precejšnjo mero razumevanja do nje - ga a s primerno nepopustljivostjo glede namena prevzgoje.

Socialni delavci, ki pri skrbstvenih organih izvajajo strožje nadzorstvo, naj čim tesneje sodelujejo s sodiščem in se posvetujejo s sodnikom in socialnim delavcem o vseh resnejših težavah, ki ob primeru nastopijo ter se poslužijo pomoči, ki jim jo je sodišče pripravljeno in dolžno nuditi v vsakem primeru.

Prepričana sem, da bo delo ob izvajanju strožjih nadzorstev vedno kvalitetnejše, da se bo sčasoma izkristalizirala določena metodika tega dela in da bodo socialni delavci za uspešno delo dobili tudi vse potrebne pogoje.

Ko socialni delavec misli, da je strožje nadzorstvo doseglo svoj vzgojni namen, naj sodišču predlaga ustavitev ukrepa. Predlog za ustavitev naj na kratko obsega ves potek izvajanja glede na načrt, ki smo ga ob začetku izvajanja napravili in naj pokaže, katere bistvene spremembe so se pri mladoletniku pokazale glede na konkretne negativne lastnosti, zaradi katerih mu je bilo strožje nadzorstvo izrečeno. Naše sodišče bo ob vsakem predlogu za ustavitev stopilo v osebni kontakt s socialnim delavcem, ki je nadzorstvo izvajal, z mladoletnikom in njegovo družino, z vodstvom šole, podjetja itd., da se bo tudi samo prepričalo, da je vzgojni namen ukrepa res dosežen ali da so podani kakšni drugi tehtni razlogi za ustavitev. Zato želimo ob ustavitvah ukrepov več sodelovanja s socialnimi delavci, kakor je bilo doslej v navadi.

Zaključek

Ob koncu bi rada poudarila, da je kljub pomanjkljivostim, ki sem jih nakazala zelo mnogo storjenega, da se pogoji za delo dan za dnem izboljšujejo in da je izvajanje strožjega nadzorstva vedno kvalitetnejše. Če kljub vsemu zmerom znova ugotavljamo, da nam določeni primeri ne uspevajo, da nam zmerom znova zdrsnejo iz rok, se znova vračajo pred sodišče ali drugače iztirijo, nam to ne sme vzeti volje do dela, ker moramo pač upoštevati, da delamo s problematičnimi osebnostmi in da v nekaj mesecih ne moremo popraviti in nadoknaditi vsega tistega, ker se je na posameznika nakopičilo v vsem njegovem življenju. Proces prevzgoje je dolgotrajen proces, ki zahteva mnogo dela, mnogo osebne prizadevnosti in mnogo znanja. In če z vsem našim trudom včasih ne moremo storiti nič, ker za to nimamo ustreznih pogojev in ker je osebnost, s katero delamo, že toliko deformirana, da je vsako delo brezuspešno, nas to ne sme prizadeti. To so tisti primeri, ob katerih ugotavljamo, da je naše delo brezupno in izzveneva v prazno. Vendar menim, da je naša brezupnost kakor je sicer razumljiva in upravičena, vendarle znak nestrpnosti in nerazumevanja. Kljub temu, da mnogo storimo za te mlade ljudi, nismo priče njihovem vsakodnevnemu življenju, njihovim osebnim težavam, njihovim notranjim krizam in osamljenosti. To so tudi navadno mladi ljudje z majhno stopnjo tolerantnosti, z izrazito občutljivostjo zase, čeprav je do drugih ne poznajo, s šibko voljo in notranjo nestabilnostjo. Prav zato nas neuspehi ne smejo razočarati. Prvo razočaranje nam ne sme odvzeti poguma in začenjati moramo znova, da bi izmed mnogo primerov rešili vsaj nekatere. In ker nikoli ne moremo vedeti v naprej, kakšni bodo rezultati našega dela, moramo delati z vsemi, potrpežljivo in vztrajno, ker se pogosto uspehi pokažejo prav tam, kjer jih najmanj pričakujemo.

Nina Simonič

SHEMA POROČILA ZA SODIŠČE PO ČL. 439 ZKP ZA MLADOLETNE PRESTOPNIKE

I. Osebni podatki

1. Ime in priimek
2. Rojstni podatki
3. Ime in priimek (za mater tudi dekliški) ter poklic staršev in kje so zaposleni

4. Če je mladoletnik brez staršev ime, priimek, poklic, bivališče skrbnika
5. Mladoletnikov poklic, šolanje (kje je zaposlen, kateri razred obiskuje in na kateri šoli)
6. Mladoletnikovo stalno bivališče.

II. Kaznivo dejanje

Opis kaznivega dejanja po prijavi oz. obvestilu javnega tožilca in okoliščin, v katerih je bilo dejanje izvršeno.

III. Mladoletnikovo doseganje okolje in posebnosti po dobljenih podatkih

Navesti točno, od koga si dobil podatke, na kakšen način so bili zbrani, v koliko sodiš, da so navedbe točne. Podčrtati nasprotje, ki so opazna med podatki posameznih navajalcev ali skupno točko, v kateri se vsi navajalci strinjajo. Pri važnejšem podatku še posebej navesti navajalca med tekstom.

A. Družinska situacija - stanje doma in rodbine

1. Družinska situacija; kdo živi v družinski skupnosti (kateri od družinskih članov in kateri od sorodnikov ali tujih ljudi)
2. Materialno stanje; kakšni so mesečni prejemki družine - mesečna plača, pokojnina, invalidnina, socialna podpora, OD itd.). Ali družina živi v skladu s prejemki, živi preko svojih prejemkov, pod nivojem prejemkov. Kako družina gospodari s prejemki. Ali ima družina kako posest (hišo, polje, obdelovalno zemljo itd.), obrt, posebne dohodke (oddajanje sob, stanodajalstvo kot poklic itd.).
3. Stanje doma; Okoliš, v katerem družina živi, vrsta stavbe (moderen blok, vila, slaba stanovanjska hiša v predmestju, stan. kasarna ipd.).
4. Stanovanjska situacija; koliko prostorov obsega stanovanje, kakšni so prostori, pritikline, higienske naprave itd.
Oprema stanovanja in čistoča ter urejenost stanovanja. V kakšnih stanovanjskih pogojih živi mladoletnik (ali ima lastno posteljo, sobo in podobno).
5. Odnos do soseske; v kakšnih odnosih živi družina s sosesko oz. s stanovalci v hiši. Ali je družina priljubljena, osovražena. Kdo od družinskih članov posebej.
6. Menjava bivališča; kronološki pregled menjave bivališča družine in vzroki menjave.

B. Karakterizacija staršev in ostalih družinskih članov:

1. Mati; rojstni podatki, šolska izobrazba, poklic
 - a) materina mladost; iz kakšne družine izhaja, šolanje, poklicna in življenjska zgodovina
 - b) materina rodbina; kakšne bolezni so se pojavljale v njeni rodbini (rak, TBC, duševne bolezni, spolne bolezni, mentalna inferiornost itd.), kak-

šnim razvadam so bili podvrženi člani njene rodbine (alkoholizem, spolna razbrzdanost, neurejeno življenje itd.)

- c) materino zdravje: kakšne težje bolezni je prebolela, kakšno je njeno sedanjše zdravstveno stanje, kolikokrat je rodila ali splavila ter posebnosti ali posledice
- d) materina osebnost: urejena, ustaljena, mima, na visoki kulturni stopnji, neurejena, ima razvade, živčna itd.
- e) materin poklic: zakaj je zaposlena in kakšen odnos ima do poklica.
- f) mati kot gospodinja: kako skrbi za prehrano družine, za telesno delo, koliko časa posveča gospodinjskemu delu, ali je pri tem natančna, pedantna, sitna, vedno utrujena in zaposlena, za nič drugega nima časa in podobno
- g) materini interesi: za kaj se zanima, s čim se ukvarja v prostem času
- h) vtis o materi: njena zunanost, urejenost, vtis o njeni inteligentnosti, razgledanosti, razumevanju za otrokove težave in podobno.

2. Oče: rojstni podatki, šolska izobrazba, poklic, Ostali podatki kot pri materi

- a) očetova mladost
- b) očetova rodbina
- c) očetova osebnost
- d) očetovo zdravje
- e) očetov poklic - posebno kako se je v poklicu uveljavil
- f) očetovi interesi
- g) vtis o očetu.

3. Bratje in sestre: rojstni podatki, šolanje, posebnosti v razvoju, razvade ali bolezni, ki jih ima kateri od bratov in sester.

4. Ostali sorodniki ali tuji ljudje

Navesti iste podatke kot pri materi in očetu, če so ti ljudje imeli kakršenkoli vpliv na mladoletnika in njegov razvoj.

C. Osebni odnosi v družini:

1. Odnosi med starši: zakaj sta se poročila, kako sta si uredila skupno življenje, kolikšno je bilo razumevanje med njima, kdaj so nastopali konflikti in zakaj, kakšna sta sedaj drug do drugega, kakšna v občevanju med seboj, ali drug drugega spoštujeta, zaničujeta, kaj so najpogostejši vzroki njunim nesoglasjem itd.
2. Skladnost vzgoje: ali ravnata skladno z otroki ali ne, ali rušita drug drugemu avtoriteto - hote ali nehote, ali delujeta vzgojno enotno vsaj na pram otrokom itd.
3. Otrok o starših: kako ocenjuje otrok svoje starše, kako govori o njih, na koga je posebno navezan, do koga čuti odklon, zakaj, kako govori o svojem domu
4. Položaj očeta v družini: kakšen položaj ima v odnosu do žene, otrok, kakšen odnos ima do otrok, kako otroke disciplinira, kakšen je najobičajne-

je doma, kakšen je mladoletnikov odnos do očeta.

5. Položaj matere v družini; kakšen položaj ima v odnosu do moža, otrok, kakšen odnos ima do otrok, kako vzgaja otroke, kakšna je najobičajnejša doma, kakšen je mladoletnikov odnos do matere.
6. Mladoletnikov odnos do staršev; na koga je bolj navezan, komu bolj zaupa, koga mrzi, sovraži in podobno.
7. Odnosi med brati in sestrami; splošno in na katerega od bratov - sester je mladoletnik posebej navezan, kdo ima nanj večji vpliv.
8. Odnos staršev do ml. bratov - sester, predvsem če delajo v tej smeri kake razlike.
9. Odnos drugih sorodnikov ali tujih ljudi do mladoletnika in družine - navesti samo v primerih, če so imeli ti sorodniki ali tuji ljudje večji vpliv na mladoletnika.

D. Otrokov zgodnji razvoj in potek življenja

1. Ali je bil otrok zaželen - nezaželen, zakaj.
2. Kako je potekala nosečnost - vse težave psihične in somatske v zvezi z nosečnostjo.
3. Porod; potek poroda z vsemi morebitnimi komplikacijami in zdravje novorojenčka ter počutje matere.
4. Doba doječka: koliko časa je bil otrok dojen, kako je bil odstavljen, zalivanje, mešana prehrana, splošne težave s prehrano in prebavo otroka v prvem letu življenja. Kako se je obnašal kot dojenček, če je bil miren, kričav itd.
5. Razvoj hoda: kdaj je napravil prve korake, kdaj shodil.
6. Razvoj govora: prve besede, vezani govor.
7. Razvoj samostojnosti in čistosti: kdaj se je znal sam obleči, jesti, kdaj je postal čist in če so se kasneje še kdaj pojavila nočna ali dnevna močenja ali blatenja.
8. Razvade otroka: grizenje nohtov, sesanje prstov, vrtenje las - navesti za vsako razvado posebej kdaj se je pojavila, koliko časa je trajala in kako je prenehala.
9. Bojazni: če se je posebno hudo bal koga, v kateri dobi in kako se je ta strah kazal
10. Življenjska zgodovina: navesti kronološki potek otrokovega življenja z vsemi boleznimi, posebnostmi. Posebej važne so odvojitve od matere in družine v zgodnji otroški dobi, življenje v zavodih in domovih s točno navedbo kdaj in koliko časa, njegovo reagiranje na oddvojitve od družine, uveljavljanje v izvendružinskem mišljenju itd.

Kljubovalne dobe - kako so potekale, način kljubovalnosti in kako so jo starši skušali korigirati, kako so prenehale.

Šolanje: kronološki pregled šolanja z vsemi težavami s tem v zvezi in uspehom v posameznih razredih. Kako je sprejemal učno snov, kako dojemal itd.

Puberteta; težave, doživetja, seksualne izkušnje.

E. Mladoletnikov karakter navade in posebnosti

1. Splošno vedenje doma; kakšen je doma največkrat
2. Odnos do resnice poštenosti
3. Odnos do kaznovanja
4. Posebnosti v vedenju; navesti vse, kar starši navajajo kot otrokovo posebnost oz. kar se popisovalcu pri mladoletniku zdi nenavadno, izpadajo - če
5. Odnos do snage, urejenosti - telesna snaznost, koliko da na zunanji izgled
6. Kako izrablja prosti čas
7. Interesi
8. Odnos do sovrstnikov in drugih ljudi
9. Pritegovanje pozornosti - želi biti v središču zanimanja, se umika pred poganjem
10. Samostojnost
11. Odnos do lastnine - skop, skriva pred drugimi, kar ima, radodaren, vse razda itd.
12. Spolni razvoj
13. Zdravje - somatski izgled in počutje, napake v govoru, vidu, sluhu, nevrotične motnje vedenja, telesne hibe itd.
14. Srčna kultura - odnos do šibkih slabotnih, pomoč starim, dober do vseh, grob, brutalen
15. Čustveno življenje: bogato, revno, ob čem ali kom se čustveno izživlja, kaj ima najbolj rad, na koga je najbolj navezan itd.

F. Mnenje in prognoza:

Mnenje predvsem v zvezi z morebitnim sklepom sodišča. V prognozi posebej navesti, na koga od družinskih članov se bomo pri nadaljnjem vodenju lahko najbolj naslonili.

IZ VIŠJE ŠOLE ZA SOCIALNE DELAVCE

V tej številki objavljamo seznam vseh diplomskih del študentov Višje šole za socialne delavce v Ljubljani do vključno 31.12.1962. V bodoče bomo to objavljali sproti.

Zap. št.	Priimek in ime	Datum diplomiranja	Naslov naloge
1.	KOMPAN Marija	30.12.1957	Duševno defektni otroci izločeni iz družine in delo socialnega delavca
2.	OVSEMAR Štefan	30.12.1957	Vpliv družine na mladoletnika, ki je izvršil kaznivo dejanje
3.	DOLENC Francka	21.1.1958	Metode dela socialnega delavca v vzgojni posvetovalnici
4.	KLANŠEK Ada	24.1.1958	Selekcija obsojenih za odprti KPD
5.	STRNIŠA Andrej	24.1.1958	Individualno delo socialnega delavca na pomožni šoli
6.	BREGANT Stamenca	25.1.1958	Razvezana zakonska zveza in otroci razvezanih družin
7.	KOŽELJ Francka	15.2.1958	Medicinska sestra in socialni delavec
8.	ŠTAJNAR Franc	15.2.1958	Paraplegiki v LR Sloveniji
9.	TRPLAN Evgen	15.2.1958	Ekonomske osnove rehabilitacije fizično defektnih oseb
10.	SVETLIČIČ Ivo	5.3.1958	Osnutek sprejemne knjižice za novince v Titovih zavodih "Litostroj"
11.	BRATINA Boris	5.3.1958	Potrebe po socialni službi v tovarni "Rog"
12.	BIZAJ Alojz	18.3.1958	Odpust obsojencev iz KPD
13.	GASPARI Majda	22.3.1958	Prehrana delavcev v Tobačni tovarni v Ljubljani
14.	BURNIK Ljubica	22.3.1958	Prehrana delavcev v Tobačni tovarni v Ljubljani
15.	KOLOVIČ Marjan	22.3.1958	Prehrana delavcev v Tobačni tovarni v Ljubljani

Zap. št.	Priimek in ime	Datum diplomiranja	Naslov naloge
16.	ŠTUMBERGAR Slavko	24.3.1958	Tuberkuloza družbena in socialna bolezen
17.	HAKL Janko	1.4.1958	Odpust gojencev iz vzgojnega doma v luči socialnega delavca
18.	STERLE Zofka	17.4.1958	Oddaja mladoletnikov v vzgojne zavode in delo skrbstvenih organov
19.	KOS Janez	8.5.1958	Delo z grupo v Domu Titove mladine
20.	KUMŠE ANGELCA	29.5.1958	Problemi otrok padlih borcev
21.	LANGUS Karmen	14.11.1958	Duževno prizadeti otroci v osnovni in pomožni šoli
22.	MARČIČ Vanja	16.12.1958	Socialno medicinski problemi delavca
23.	KLADNIK Peter	27.12.1958	Razvoj rejništva in rejniška služba v ObLO Ljubljana-Center
24.	NOVAK Karla	5.1.1959	Nekatera splošna vajenska vprašanja in obravnavanje vajencev v gospodarskih organizacijah ObLO Ljubljana-Moste
25.	PEČAR Pavle	5.1.1959	Nekateri problemi profesionalne in socialne rehabilitacije tuberkuloznih v okraju Koper
26.	JEREB Stane	26.1.1959	Vloga socialnega delavca v invalidski komisiji zavoda za socialno zavarovanje
27.	KAVŠEK Julka	26.1.1959	Vloga socialnega delavca v invalidski komisiji zavoda za socialno zavarovanje
28.	MAJCEN Franc	26.1.1959	Vloga socialnega delavca v invalidski komisiji zavoda za socialno zavarovanje
29.	VOGRINC Danica	3.2.1959	Opeklina, oparina, ožganina, socialna etiološka študija
30.	BRINC Franc	7.2.1959	Pravni in dejanski položaj nezakonstvih otrok
31.	LAHARNAR Marija	7.2.1959	Gojenci iz Prehodnega doma v reji

Zap. št.	Priimek in ime	Datum diplomiranja	Naslov naloge
32.	DOLAR Pavle	13. 2. 1959	Medsebojni odnosi oskrbovancev v domovih za stare in onemogle
33.	ŠKRLJ Malka	28. 2. 1959	Dom vajenk na Rakovniku
34.	ZUPANČIČ Slavko	28. 2. 1959	Izvajanje skrbništva za mladoletne osebe
35.	TRENTA Tatjana	20. 3. 1959	Vloga in naloge soc. delavca v kriminalistični službi na področju ženske delikvence, prostitucije in deliktov zoper moralo
36.	ZUPANČIČ Jože	9. 4. 1959	Nesreče pri delu v tovarni "Saturnus"
37.	KOLAR Ela	16. 5. 1959	Delo z mladoletnimi prestopniki po glavni obravnavi
38.	PRAPROTNIK Tamara	16. 5. 1959	Delo z mladoletnimi prestopniki
39.	PIHLER Franc	3. 7. 1959	Vzgojno zanemarjeni otroci "Sibirijske"
40.	PEČAVER Albina	3. 7. 1959	Delo in vloga soc. delavca v komisiji za dovoljeno odpravo plodu
41.	BOŠTJANČIČ Dolfka	29. 8. 1959	Pogoji za nastanek in razvoj stanovanjskih skupnosti v ObLO Ljubljana-Moste
42.	JELENC Danica	29. 8. 1959	Pogoji za nastanek in razvoj stan.skupnosti v ObLO Ljubljana - Moste
43.	ŠKRLJ-SOJAR Tita	29. 8. 1959	Pogoji za nastanek in razvoj stan.skupnosti v ObLO Ljubljana - Moste
44.	LESJAK Ivanka	27. 10. 1959	Duševno manj razviti otroci v osnovni šoli
45.	HVALIČ Vladimir	27. 10. 1959	Zaposlovanje habilitirane invalidne mladine
46.	KOKALJ Franc	29. 10. 1959	Posvojitve
47.	BARLIČ Minka	7. 11. 1959	Stanovanjska problematika s posebnim ozirom na samske delavce in delavke v tovarni "Litos troj"
48.	KRAŠEVEC Milan	28. 11. 1959	Uvedba socialnega delavca v zdravstveno službo

Zap. št.	Preimek in ime	Datum dipl. amiranja	Naslov naloge
49.	AHČIN Nevenka	12. 12. 1959	Mladinska kriminaliteta v občini Moste in delo postaje Ljudske milice
50.	KEBE Anton	12. 12. 1959	Vloga in problemi socialnega delavca pri povratnikih iz tujine
51.	BRATINA Drago	26. 12. 1959	Kadrovsko-socialne službe v tovarni "Iskra" in potreba po kadrovsko-socialnem sektorju v gospodarskih organizacijah
52.	BOŽIČ Franc	26. 12. 1959	Kadrovsko-socialne službe v tovarni "Iskra" in potreba po kadrovsko-socialnem sektorju
53.	JEŠOVNIK Rajko	26. 12. 1959	- " -
54.	AŠIČ Anica	16. 1. 1960	Bolnik v bolnici
55.	ALIF Helena	16. 1. 1960	Žene v tovarni "Stol"
56.	KREGAR Ivanka	16. 1. 1960	- " -
57.	TANASKOVIČ Milena	23. 2. 1960	Vpliv okolja na recidive v bolnišnici za duševne in živčne bolezni Ljubljana-Polje
58.	ZUPAN Marija	23. 2. 1960	Obrtni vajenci pri zasebnih delodajalcih v občini Ljubljana-Moste
59.	HORVAT Štefan	26. 3. 1960	Delovodje v Tobačni tovarni v Ljubljani
60.	BIZANT Ivan	26. 3. 1960	Delo socialnega delavca pri usmerjanju v poklice in zaposlitve slepih
61.	KROŠL Nevenka	2. 4. 1960	Socialno-medicinska dejavnost Zdravstvena doma Lj.-Bežigrad in Lj.-Moste (s posebnim poudarkom na soc. del.)
62.	ŠVENT Vera	9. 4. 1960	Vzročna povezava stanovanjskih razmer delavca in osebne intenzivnosti pri delu
63.	PUNGERČAR Ljudmila	30. 4. 1960	Delo z družbeno neprilagojenimi otroci in mladino v občini Ljubljana-Šiška
64.	BOROVNIK Valentin	11. 6. 1960	Socialni delavec v okrajnem zaporu
65.	BOŽIČ Ljubo	11. 6. 1960	Internat industrijske žole v Vevčah

Zap. št.	Priimek in ime	Datum diplomiranja	Naslov naloge
66.	VIRANT Mira	28. 6. 1960	Delo z družino v času, ko je mladoletnik v zavodu
67.	ANŽEL Mirko	27. 6. 1960	Tuberkulozna obolenja v Steklarni Hrastnik, Strojni tovarni in rudniku Trbovlje in naloge RK v borbi proti njim
68.	PAVLIHA Kristjan	1. 10. 1960	Odpuščanje in zaposlovanje gojencev vzgajališč
69.	VUGA Vid	12. 11. 1960	Predčasni odpust mladoletnikov iz vzgojnega poboljševalnega doma v Ra-dečah
70.	KOJC Magda	26. 11. 1960	Socialna problematika Osnovne šole Angelce Ocepek
71.	OBLAK Olga	26. 11. 1960	Pomanjkanje stanovanj in pogojena socialna problematika
72.	ZUPANČIČ Ela	26. 11. 1960	Socialna problematika Osnovne šole Angelce Ocepek
73.	KOS Silva	3. 12. 1960	Problemi žena z rakomna dojki in socialna terapija
74.	KOPRIVC Ciril	14. 1. 1961	Mesto borca v družbenem življenju
75.	PERAT Janko	14. 1. 1961	Vzroki demografskega staranja v go-riškem okraju in skrb za stare ljudi
76.	REDELONGI Marija	11. 2. 1961	Skrb za stare ljudi na podeželju
77.	VRBANČIČ Roman	18. 2. 1961	Preužitkarski odnosi v občini Ljublja-na - Vič
78.	KLARIČ Neža	18. 2. 1961	Problemi borcev NOB v družbenem živ-ljenju
79.	HUMAR Silva	18. 2. 1961	- " -
80.	KSELA Linka	4. 3. 1961	Zanemarjanje mladoletnika in grdo ravnanje z njim
81.	MAJČEN Nada	15. 3. 1961	Nekatere vrste prekrškov zoper javni red in mir in njihovi storilci, kot druž-ben problem
82.	UJČIČ Ruža	1. 4. 1961	Pregled otroškega varstva v občini Ljubljana - Šiška

Zap. št.	Priimek in ime	Datum diplomiranja	Naslov naloge
83.	STOJŠIN Teodor	17. 5. 1961	Adaptacija povratnikov iz tujine po odpustu iz sprejemne postaje Brestanica
84.	ZALETTEL Rozi	7. 10. 1961	Družbena prehrana v tovarni "Saturnus" v Ljubljani
85.	VREČIČ Franc	14. 10. 1961	Pobegi otrok in mladoletnikov
86.	PRIDGAR Mira	22. 9. 1961	Problemi invalidov, ki so preboleli otroško paralizo
87.	CEPUŠ Lojze	14. 6. 1961	Kadrovsko-socialna služba v gradbenem podjetju "Gradis"
88.	HORJAK Franc	14. 6. 1961	Sprejemanje delavcev v kolektiv Železarne Jesenice
89.	PISKAR Magda	1. 7. 1961	Zaščita otrok zaposlenih staršev v mestu Kranj
90.	MEGLA Zvonimir	19. 1. 1962	Poklicno usposabljanje invalidne mladine
91.	JUG Anton	19. 1. 1962	Socialno-ekonomske posledice dnevne- ga potovanja delavcev
92.	MAVSAR Brigita	9. 2. 1962	Posebnosti, ki jih moramo upoštevati pri obravnavi bolnika
93.	OSTANEK Ela	5. 5. 1962	Nekateri problemi iz področja skrbi za borce v NOV v ObLO Ljubljana-Šiška
94.	LOZINŠEK Franc	19. 3. 1962	Storilci kaznivih dejanj - nekoč borci NOV
95.	MAUKO Stanislav	19. 3. 1962	Delo socialnega delavca na sodišču s povratniki - storilci kaznivih dejanj
96.	AMAN Marija	28. 4. 1962	Ustavitev postopka pri mladoletnih prestopnikih in delo skrbstvenega organa
97.	PRAH Marija	28. 4. 1962	Šolski odbor in socialno delo na osnovni šoli Vide Pregarčeve
98.	PREBIL Marinka	12. 5. 1962	Kronični bolniki, predvsem stari
99.	BALASKO Marjeta	26. 5. 1962	Poravnalni sveti in socialno delo
100.	POGAČNIK Zdravko	13. 6. 1962	Interna fluktuacija v Železarni Jesenice
101.	KRANJC Veronika	21. 6. 1962	Problemi obolenj v tovarni "Izolirka"

Zap. št.	Preimek in ime	Datum diplomiranja	Naslov naloge
102.	VUKOTIČ Jelena	28. 6. 1962	Zdravniška komisija in potreba sodelovanja
103.	PLUT Kristina	29. 6. 1962	Nekateri problemi mladih v luči organizacije Ljudske mladine
104.	ŠTRAUS Zinka	29. 6. 1962	Duševno zdravje - socialno medicinski problem v tovarni "Iskra"
105.	PREGELJ Drago	2. 7. 1962	Delo soc. varstvenega organa pri obravnavi delinkventno ogrožene mladine v ObLO Celje
106.	BOROVICH Anka	9. 7. 1962	Izvajanje ukrepa strožjega nadzorstva po skrbstvenem organu
107.	KUKOVEC Ivanka	29. 10. 1962	Vloga soc. delavca pri sprejemu in uvajanju delavcev v TZ Litostroj
108.	OŠTIR Ivan	29. 10. 1962	Vzgoja in usposabljanje prostovoljnih soc. delavcev v TZ Litostroj
109.	SKOČIR Breda	27. 11. 1962	Letovanje otrok z zdravstvenega in soc. vidika
110.	ARNOLD Vida	27. 11. 1962	Posvojitve, izbor in priprava družin ter življenje otrok
111.	MARINKO Dominika	19. 12. 1962	Vpliv okolja na srčna obolenja
112.	HUDOVERNIK Ivanka	25. 12. 1962	Problemi zaposlovanja žena v ObLO Jesenice
113.	OSREDKAR Branko	27. 12. 1962	Nastanitev in oskrba starih ljudi v drugih družinah
114.	GUMZEJ Ida	25. 12. 1962	Socialno delo v zdravstvenem zavarovanju
115.	MCHORIČ Silvo	27. 12. 1962	Zaposlitev invalidov in delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo pri rudniku Idrija

„VESTNIK SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO LRS“ - Izdaja Svet za socialno varstvo
LRS Ljubljana

- Tiska Zavod LR Slovenije za statistiko, Ljubljana, Vožarski pot 12. Tiskano v 700 izvodih,
aprila 1963

- Urejuje uredniški odbor - odgovorni urednik dr. Viljem Lippai, Ljubljana. Uredništvo in
uprava sta v Ljubljani, Cankarjeva ul. 1/IV, (poštni predal 230), telefon 21-908

Vestnik izhaja v 6 številkah na leto. - Naročnina za leto 1963 znaša 1000 din. Ta številka stane
300 din.

OPOZORILO NAROČNIKOM!

Letos bo izšlo 6 številok „Vestnika“, zato je letna naročnina zvišana na din 1000.

Prosimo, da naročnino nakažete na tekoči račun št.: 600-11-637-14

Prosimo naročnike, ki so v zaostanku z naročnino za leto 1962, da jo čimprej poravnajo.

